

สำนักประสานงานชุดโครงการวิจัย
การพัฒนาศูนย์สาธิตการเกษตร

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
ของโรงเรียนวัดแจ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

โดย นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม

กรกฎาคม 2552

รายงานฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
ของโรงเรียนวัดแจ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

ผู้วิจัย

นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม

โครงการผู้บริหารโรงเรียนทำวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักประสานงานชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา” คณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย โดยรองศาสตราจารย์ไพโรจน์ ศิริรัตน์ และนายปลื้ม ชูคง ประธานกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว หมู่ที่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และประทับใจในความกรุณาของทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจ แก้ไข ประเมินเครื่องมือ และให้คำแนะนำ เสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ที่จะนำมาใช้ในการทำงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้รู้ในท้องถิ่น และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง ที่มีส่วนร่วมในการทำงานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม

สรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

โรงเรียนวัดแจ้ง ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นก่อนประถมศึกษา ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน จำนวน 151 คน บุคลากรสายบริหาร 1 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอน 11 คน มีการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ

1. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การศึกษาปฐมวัย มีบุคลากรครู จำนวน 2 คน นักเรียน จำนวน 39 คน
2. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : ประถมศึกษา มีบุคลากรครู จำนวน 9 คน นักเรียน จำนวน 112 คน

ผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง แสดงในตารางสรุปผลได้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 72 คน
- 1.2 ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 25 คน
- 1.3 ผู้รู้ในท้องถิ่น 4 คน
- 1.4 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

2. ตัวแปรในการวิจัย

- 2.1 การสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น
- 2.2 การแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นไปใช้

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 ขั้นตอนแผนการจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร

การให้คณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คาบเวลาเรียนและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3.2 ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักสูตร

การเขียนเอกสารหลักสูตร สร้างสาระการเรียนรู้ 6 สาระ และสร้างแบบสัมภาระชนิดมีโครงสร้าง สำหรับถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้

3.3 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

การนำหลักสูตรที่เขียนขึ้นไปปรึกษาหารือและสัมภาระอย่างไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร

3.4 ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

การนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายในชั้นเรียน ใช้แบบแผนในการวิจัยแบบศึกษาเฉพาะกรณีโดยให้การทดลองหนึ่งครั้ง ครูสังเกต จดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนครูผู้สอนผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นการบันทึกภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสังเกต

3.5 ขั้นตอนประเมินผลหลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้มาประเมินหาข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีการปรับปรุงแก้ไขไว้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
2. การสัมภาระชนิดมีโครงสร้างสำหรับครูผู้สอนผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นใช้ถามเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

1. ครูผู้สอนควรศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล แบ่งผู้เรียนออกเป็นเก่ง ปานกลาง และอ่อน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนิเทศครูสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ครูจัดทำผลงานวิจัยในชั้นเรียน
3. ควรพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(3)

สรุปผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลักสูตร
เทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง	ผลการประเมิน	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. กลุ่มเป้าหมาย 1.1 ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 72 คน 1.2 ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 25 คน 1.3 ผู้รู้ในท้องถิ่น 4 คน 1.4 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน	3.52 3.41 2.98 2.54	ดีมาก ดี ดี พอใช้
2. ตัวแปรในการวิจัย 2.1 การสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม กะลามะพร้าว ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น 2.2 ความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่ผู้รายงาน พัฒนาขึ้นไปใช้	3.52 3.52	ดีมาก ดีมาก
3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3.1 ขึ้นวางแผนการจัดทำหรือร่างหลักสูตร 3.2 ขึ้นการจัดทำเอกสารหลักสูตร 3.3 ขึ้นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 3.4 ขึ้นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 3.5 ขึ้นประเมินผลหลักสูตร	3.22 3.52 3.41 2.98 2.54	ดีมาก ดีมาก ดี ดี พอใช้
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4. 1 หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว 4.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างสำหรับครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น	3.22 3.52	ดีมาก ดีมาก

(3)

สรุปผลการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลักสูตร
เทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง	ผลการประเมิน	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
2. กลุ่มเป้าหมาย 2.1 ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 72 คน 2.2 ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 25 คน 2.3 ผู้รู้ในท้องถิ่น 4 คน 2.4 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน	3.52 3.41 2.98 2.54	ดีมาก ดี ดี พอใช้
3. ตัวแปรในการวิจัย 3.1 การสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม กะลามะพร้าว ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น 3.2 ความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่ผู้รายงาน พัฒนาขึ้นไปใช้	3.52 3.52	ดีมาก ดีมาก
3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3.1 ขั้ววางแผนการจัดทำหรือกร่างหลักสูตร 3.2 ขั้วการจัดทำเอกสารหลักสูตร 3.3 ขั้วการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 3.4 ขั้วการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 3.5 ขั้วประเมินผลหลักสูตร	3.22 3.52 3.41 2.98 2.54	ดีมาก ดีมาก ดี ดี พอใช้
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 4.1 หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว 4.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างสำหรับครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น	3.22 3.52	ดีมาก ดีมาก

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

(1) พัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพ ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

(2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้รู้ในท้องถิ่นซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้าง จำนวน 4 คน นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 72 คน ครูโรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 25 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพ ช่วงชั้นที่ 2 และแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ใช้การวิเคราะห์หลักสูตรก่อนนำไปใช้ ขณะนำหลักสูตรไปใช้ และการวิเคราะห์หลักสูตรหลังการนำหลักสูตรไปใช้ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาด้วยวิธีการปริกษาหารือและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร และมีความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ของผู้เรียน และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชน

2. ผลการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน สนใจ ตั้งใจ และเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน ทำงานเป็นและพัฒนางานของตนให้ดีขึ้น

3. ผลการวิเคราะห์หลักสูตรหลังการนำหลักสูตรไปใช้ จากการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นที่มีต่อการนำหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพ ช่วงชั้นที่ 2 ไปใช้ พบว่า

3.1 ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเห็นด้วยกับหลักสูตรแกนกลาง ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับโรงเรียน เพราะจะทำให้โรงเรียนได้หลักสูตรที่ตรงตามสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

(5)

3.2 ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเห็นว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้มีประโยชน์ต่อชุมชนและโรงเรียนเพราะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นการส่งเสริมฟื้นฟู และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

3.3 ผู้เรียน ครูผู้สอนผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ผู้รู้ในท้องถิ่นมีความภูมิใจและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานในชุมชนของตน

Abstract

The purpose of this research were to (1) to develop the curriculum by using local wisdom in a work experience and vocational foundation group based on the content of coconut shell handicrafts for Pratomsuksa V students of Watjang School, Phatthalung province (2) to study learning achievement. Practical skill and working quality of students who learned in work experience and vocational foundation group based on the content of coconut shell handicrafts curriculum developed by researcher. The students who passed this curriculum would have knowledge at excellence level 80% up (3) to study the opinions of related persons in curriculum development about impacts of applying in work experience and vocational foundation group based on the content of coconut shell handicrafts

The samplys used in this research were 4 local wisdom, 5 teachers, 25 parents, 72 Pratomsuksa V students of Watjang School, altogether 108 people.. The research instrumnts were : - work experience and vocational foundation group based on the content of coconut shell handicrafts curriculum, instructional plan, learning achievement test form practical skill measurement form, working quality and structured interview form. The development curriculum was analyzed by before applying, during applying and after applying. The findings were as follows:

- 1) Curriculum assessment before applying by felated person in curriculum development using mon-formal consulting and interviewing revealed that the development curriculum by researcher was suitable and relevant among curriculum components, local meed situation, learner, and benefit to community daily way of life
- 2) Curriculum apply to the sample found that students were enthusiastic in learning, attentive, intentional, good working, and had learning achievement in aspects of practical skill and working quality at excellence level.
- 3) Curriculum analyzed findings after applying indicated that all students had learning achievement at excellence level and The opinion of students,

teachers, administrators, parents and local scholars with regards to curriculum development by using local wisdom in work experience and vocational foundation group based on the content of coconut shell handicrafts.

3.1) Students, teaches, administrators, parents and local scholars agreed with curriculum master plan that allowing local wisdom to participate in curriculum development with the school, so that the curriculum will directly be in situation and need of each community, learners had options to learn as their attention and skill.

3.2) Students, teachers, administrators, parents and local scholars knew that the developed curriculum was benefit to community and school because it linked the good relationship between school and community, it was promotion, recovery, and conservation local wisdom to be long last still

3.3) Students, teachers, administrators. Parents and local scholars needed school to develop curriculum by using local wisdom in the others work experience group because the learner needed to learn from local expertise made them warm and secure in working. Parents and local scholars were proud and ready to by part to be part of educational management for their children in their communities.

สารบัญ

บทที่	หน้า
สรุปผู้บริหาร.....	(1)
บทคัดย่อ.....	(4)
สารบัญ.....	(8)
สารบัญตาราง.....	(11)
สารบัญภาพประกอบ.....	(11)
 บทที่ 1 บทนำ.....	 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
วิธีการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
 บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	 11
ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร.....	12
ความหมายของหลักสูตร.....	12
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	12
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และแนวการจัดการเรียนรู้.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น.....	32
ความหมายของหลักสูตรระดับท้องถิ่น.....	32
ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น.....	33
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น.....	35
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ระดับท้องถิ่น.....	 42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ) วรรณกรรมที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	44
ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	44
ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	45
ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	45
วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	53
บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	54
แนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนรู้.....	55
ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านคอกวัว.....	56
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหัตถกรรมกะลามะพร้าว.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
การเลือกกรณีศึกษา.....	66
ระเบียบวิธีวิจัย.....	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	67
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	67
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	74
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้.....	76
ผลการนำหลักสูตรไปใช้.....	79
ผลการประเมินหลังการนำหลักสูตรไปใช้.....	80
อภิปรายผล.....	82

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	85
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	85
วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
ผลการวิจัย.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก ก.....	94
ภาคผนวก ข.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	16
ตาราง 2 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในระดับประถมศึกษา.....	51
ตาราง 3 โครงสร้างหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว	69
ตาราง 4 แสดงผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว...	77

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด.....	6
ภาพที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน.....	37
ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น.....	41
ภาพที่ 4 คุณสมบัติของกะลามะพร้าว.....	59
ภาพที่ 5 ภาพเครื่องใช้ เครื่องประดับ เครื่องตกแต่ง	60
ภาพที่ 6 กระบวนการวิจัย.....	73

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดหลักสูตรที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่พยายามให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยการเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตตามภูมิปัญญาของตนเข้ามาร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน แก่เยาวชนในวัยเรียน จะเป็นการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข รู้คุณค่า เห็นความสำคัญและภูมิใจในท้องถิ่นของตนและยังมีผลต่อการพัฒนาชุมชนบทให้น่าอยู่มากขึ้น ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งของการพัฒนาประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากการจัดการสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบาย การศึกษา ในการสร้างคน สร้างงาน เพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษา ยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเสมอภาคใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคน บูรณาการ

การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในการปฏิรูปการเรียนรู้และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างงาน สร้างเยาวชน ให้มีความรู้คู่กับการทำงาน

กระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาล มาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 จึงได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย

ดังนั้น การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ได้ นั้น สถานศึกษาต้องมีการประสานสัมพันธ์และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษานั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการยังจำเป็นต้องสนับสนุนส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาให้ครอบคลุมหลักสูตรและกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสารประกอบหลักสูตรกลุ่มสาระต่าง ๆ แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดระบบแนะแนวในสถานศึกษา การวิจัยในสถานศึกษา และการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนเอกสารประชาสัมพันธ์หลักสูตร ให้ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองและผู้เรียนมีความเข้าใจและรับทราบบทบาทของตนในการพัฒนาตนเองและสังคม

โรงเรียนวัดแจ้ง ตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นในการดำเนินการกิจให้สนองต่อหลักการ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ จึงได้กำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษา คือให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ และระดมทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นทุกระดับ ให้สอดคล้องกับศักยภาพ และความต้องการของท้องถิ่นในด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้าง และใช้สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

และสนับสนุนให้มีการนำหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่น ให้ความเคารพ เทิดทูนภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาไทย

บ้านคอกว๊วเป็นหมู่บ้านที่มีการปกครองขึ้นตรงต่อองค์การบริหารส่วนตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ในอดีตเป็นที่ตั้งของเมืองพัทลุง ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 12 และหมู่ที่ 13 ด้านการประกอบอาชีพเนื่องจากเป็นชุมชนขนาดใหญ่การประกอบอาชีพจึงมีความหลากหลาย โดยมีอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน รับราชการ และอาชีพหัตถกรรมกะลามะพร้าว ในปัจจุบันการทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต สังคมของชาวคอกว๊วอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเศรษฐกิจของชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดอำนาจในการซื้อ ความจำเป็นดังกล่าวทำให้ชาวบ้านต้องช่วยตัวเองโดยการทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวขึ้นมาใช้ และต่อมาสามารถส่งขายยังตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ เพราะมีปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้มีการผลิตหัตถกรรมกะลามะพร้าว ที่สำคัญคือ มะพร้าว ไม้จี่เหล็ก ย่านลิเภา เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ของบ้านคอกว๊ว หัตถกรรมกะลามะพร้าวที่ทางขึ้นอยู่กับความจำเป็นในการใช้ของแต่ละครอบครัว และการสั่งซื้อจากภายในประเทศและต่างประเทศ การทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวที่ใช้เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น ทัพพี จั๊ก กระจับวย ช้อน ชันน้ำ การทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวที่ใช้เป็นภาชนะเครื่องประดับ เช่น โคมบาย เข็มขัด กระจับวย ปิ่นปักผม การทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวที่ใช้เป็นเครื่องตกแต่ง เช่น แจกัน โคมไฟ สามารถใช้วัสดุเหล่านี้แก้ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมได้เป็นอย่างดี

นายปลื้ม ชูคง ผู้นำกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว๊ว กล่าวว่า ปัจจุบันการทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวได้ลดจำนวนลงเนื่องจากขาดการสืบทอดอย่างต่อเนื่องของคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ พลาสติก อลูมิเนียม สแตนเลส เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนมากกว่าการทำหัตถกรรมที่ใช้วัสดุที่มีในธรรมชาติ ดันมะพร้าวถูกทำลายและไม่มีการปลูกทดแทน ผู้รู้ในท้องถิ่นสาขาหัตถกรรมกะลามะพร้าวส่วนใหญ่มีอายุมาก คนรุ่นใหม่มองข้ามความสำคัญในภูมิปัญญาที่คนเหล่านั้นมีอยู่ คนรุ่นใหม่จึงไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมอาจสูญหายไปจากบ้านคอกว๊วได้ หากคนในท้องถิ่นไม่มีการส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้

โรงเรียนวัดแจ้ง จัดการเรียนการสอน 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ชั้นปีที่ 1 - 2 และระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 6 ในระดับประถมศึกษานั้นจัดการเรียนการสอนเป็น 2 ช่วงชั้น คือ

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จัดการเรียนรู้โดยใช้สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางเป็นหลัก ในสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดสาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คาบเวลาเรียนไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ท้องถิ่นนำเรื่องราวและสิ่งที่น่าสนใจในท้องถิ่นมาใช้พัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียนได้ แต่โรงเรียนยังไม่มีการพัฒนาหลักสูตรตามลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะ/กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องใช้เวลามาก สืบเนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้อาจมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด

นายพณวัฒน์ นวลยัง ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนวัดแจ้ง กล่าวว่า ผู้เรียนยังมีทักษะ/กระบวนการในการปฏิบัติงาน มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการทำงานไม่เป็นที่น่าพอใจของครูและผู้ปกครอง เช่น ทำงานไม่เป็น ไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำและไม่มีความพยายามทำงานให้สำเร็จ

ในปีการศึกษา 2551 โรงเรียนได้กำหนดแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนั้นจึงได้กำหนดแผนการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ คือ ด้านผู้เรียน มุ่งจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย มีทักษะ/กระบวนการในการทำงาน รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ด้านกระบวนการ มุ่งจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา และจัดให้มีการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น และด้านปัจจัย มุ่งส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับท้องถิ่น ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและการพัฒนาการศึกษา (โรงเรียนวัดแจ้ง.2550.78)

ผู้รายงานตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น การส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น นโยบายการพัฒนาการศึกษาของชาติ การแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ จึงมีความสนใจที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นและหัตถกรรมกะลามะพร้าว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน พึ่งตนเองได้ และนำไปสู่การมีรายได้ระหว่างเรียน สามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต บริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ผู้รายงานได้ตั้งไว้ 2 ประการ ดังนี้

2.1 เพื่อพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียน วัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

3. ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้รายงานได้กำหนดขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย ไว้ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 72 คน ครูโรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 25 คน ผู้รู้ในท้องถิ่น จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม เพิ่มเติมรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลาง สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้ที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ “การใช้เทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากล ในงานของสาระที่ 1 - 4” ของกรมวิชาการ

ดำเนินการวิจัย ดังนี้

(1) สทนทากลุ่ม กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ แนวการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และแนวการวัดผลประเมินผล

(2) ประชุมปฏิบัติการจัดทำร่างหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร

(3) ทดลองใช้หลักสูตรในช่วงชั้นที่ 2 ระยะเวลา 1 ภาคเรียน

(4) ประเมินผลหลักสูตร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและผู้รู้ในท้องถิ่น

(5) สัมมนาครูผู้สอน ผู้รู้ในท้องถิ่นด้านการสอนกลุ่มสาระการงานอาชีพ และเทคโนโลยี

(6) ประชุมปฏิบัติการ ปรับปรุงหลักสูตรตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตร และจัดทำรายงานวิจัยเผยแพร่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ไม่มีการควบคุมตัวแปร ดังนั้นข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยอาจนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาที่มีสภาพของท้องถิ่นที่คล้ายคลึงกันได้บางสภาพการณ์เท่านั้น

3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น

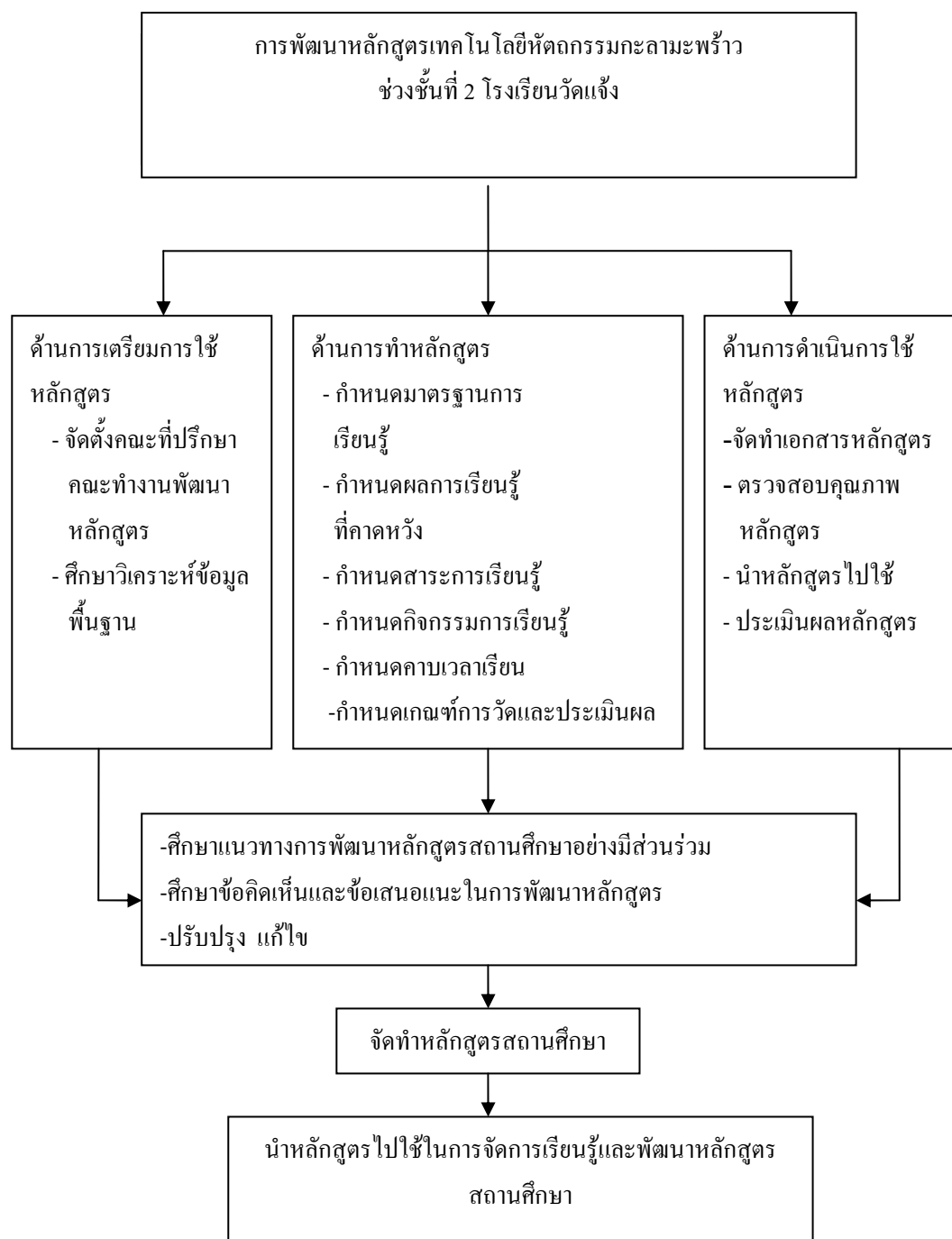
3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่
เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นไปใช้

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 1 ภาค
เรียน ประจำปีการศึกษา 2552

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
ช่วงชั้นที่ 2 ตามทักษะของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้รู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนวัดแจ้ง เขตพื้นที่
การศึกษาพัทลุง เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 หลักสูตรแกนกลาง หมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกรมวิชาการ

6.2 หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักสูตรแกนกลาง สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้ที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน และอาชีพ “การใช้เทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากลในงานของสาระที่ 1 – 4 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน

6.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง วิธีการของคนหรือกลุ่มคนในท้องถิ่นที่นำเอามวลประสบการณ์ทั้งหมด มาคิดวิเคราะห์และนำไปปฏิบัติจนได้ผลตามกาลสมัย โดยอาศัยรากฐานเดิม เพื่อจัดการกับชีวิต เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน

6.4 การพัฒนาหลักสูตรอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การนำวิธีการของคนหรือกลุ่มคนในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความชำนาญและมีประสบการณ์ด้านการหัตถกรรมเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเทคโนโลยี หัตถกรรมกะลามะพร้าว

6.5 ท้องถิ่น หมายถึง บ้านคอกวัว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุงและโรงเรียนวัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

6.6 ผู้รู้ในท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีความรอบรู้ในหลักการ สามารถคิดวิเคราะห์ และให้ข้อคิดเห็นกับท้องถิ่นเกี่ยวกับที่มาของความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต เป็นผู้มีคุณธรรม เมตตาธรรม สามัคคีธรรมเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึงผู้รู้ที่มีความสามารถในการหัตถกรรมกะลามะพร้าว ซึ่งผู้รายงานเชิญร่วมกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ จำนวน 4 คน

6.7 ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 และครูผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 5 คน

6.8 ผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดแจ้ง เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1 จังหวัดพัทลุง จำนวน 72 คน

6.9 ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดแจ้ง เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1 จังหวัดพัทลุง จำนวน 25 คน

7. วิธีการวิจัย

7.1 ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

7.2 ในการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้จัดทำลักษณะการจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม โดยใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์, 2539) มี 12 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
- ขั้นที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นที่ 3 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรระดับท้องถิ่น
- ขั้นที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้
- ขั้นที่ 5 การกำหนดกิจกรรม
- ขั้นที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน
- ขั้นที่ 7 การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- ขั้นที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร
- ขั้นที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร
- ขั้นที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร
- ขั้นที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้
- ขั้นที่ 12 การวัดและประเมินผลหลักสูตร

7.3 กระบวนการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1.พัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. คณะทำงานทำการศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง , สาระการเรียนรู้, กิจกรรมการเรียนรู้, คาบเวลาเรียนและการประเมินผลการเรียนรู้
2. คณะทำงานจัดทำแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง
3. คณะทำงานตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ดังนี้
  - 3.1 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตร
  - 3.2 ตรวจสอบคุณค่าของหลักสูตร
  - 3.5 ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง

วัตถุประสงค์ข้อ 2. ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

วิธีดำเนินการวิจัย

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้รู้ในท้องถิ่น ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างสำหรับผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้รู้ในท้องถิ่นในระหว่างใช้หลักสูตร

7.4 ประเมินผลเมื่อสอนจบหลักสูตร จาก ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองในชุมชน

7.5 จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 มีการพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

8.2 ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเกิดความรัก ภูมิใจและรู้คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาไทย จากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในครั้งนี้ ผู้รายงานได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีขอบข่ายในการศึกษาที่จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร
  - 1.1 ความหมายของหลักสูตร
  - 1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และแนวการจัดการเรียนรู้
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
  - 3.1 ความหมายของหลักสูตรระดับท้องถิ่น
  - 3.2 ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
  - 3.3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
  - 3.4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
4. วรรณกรรมที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 4.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 4.2 ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 4.3 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 4.4 วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 4.5 บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษากับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - 4.6 แนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้
5. ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านคอกวัว
6. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหัตถกรรมกะลามะพร้าว
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในครั้งนี้ ผู้รายงานได้ศึกษารายละเอียดในแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตร

1. ความหมายของหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร มีตั้งแต่การให้ความหมายที่กว้างจนเหมือนจะครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างภายในโรงเรียนไปจนถึงการให้ความหมายของหลักสูตรที่แคบเฉพาะด้านได้มีนักหลักสูตรและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังเช่น

Taba (1962) กล่าวว่า วิชา หลักสูตร คือแผนการสอนที่ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนการสอนเฉพาะการเลือกและการจัดเนื้อหาการเรียนการสอนวิธีการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล

กรมวิชาการ (2545) หลักสูตร หมายถึงเอกสารแนวทางการจัดการศึกษาแต่ละระดับ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิชา ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ โครงสร้าง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และรวมถึงมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการและเจตนคติที่ดีสามารถนำไปใช้พัฒนาชีวิตที่ดีได้

ความหมายของหลักสูตรที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึงเอกสารที่เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนในแต่ละระดับ โดยคาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรระดับนั้น ๆ กำหนดไว้

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่มีความสอดคล้อง และมีความสัมพันธ์กัน โดย เคอร์ (Kerr. 1976 : 16 - 17) ได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ส่วน ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) ประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ ทาบา (Taba. 1962 : 10) ที่ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะสร้างขึ้นในลักษณะใด ย่อมประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) กิจกรรมและรูปแบบการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล

จากการศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร ตามที่นักการศึกษาได้กำหนดไว้ สรุปได้ว่า นักการศึกษาได้นำเสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้มีความสอดคล้องกัน โดยองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญมี 4 ส่วน คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และแนวทางการจัดการเรียนรู้

1. หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความ เป็นสากล

1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกันโดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้

1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถ เทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มี ปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพจึงกำหนดผล การเรียนรู้ที่คาดหวังซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ดังต่อไปนี้

2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเองปฏิบัติตนตามหลักธรรมของ พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า

2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาการมีทักษะ/กระบวนการและศักยภาพในการจัดการสื่อสารและเทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2.4 มีทักษะ/กระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะ/ กระบวนการคิด การสร้างปัญหาและทักษะ/กระบวนการในการดำเนินชีวิต

2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็น ผู้บริโภค

2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิขิตแวดล้อม

2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

3.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้ คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

3.2 สารการเรียนรู้

กำหนดสารการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ/กระบวนการหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้คือ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) ภาษาต่างประเทศ

สารการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสารการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สองประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศเป็นสารการเรียนรู้ ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสารการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศกำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้ เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้ สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติ กิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญาอารมณ์และสังคมโดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบาย ในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพเพื่อพัฒนา องค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะ/กระบวนการชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และ การสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงานโดยเน้นการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นต้น

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละ กลุ่มการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐาน การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

3.5 เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้ คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 –1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีเวลาเรียนประมาณ ปีละ 1,000 -1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 – 6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 4 – 6)
	← การศึกษาภาคบังคับ →			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	●	●	●	●
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	■	■	■	■

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4 – 6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม. 1 – 3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 4 – 6)
	← การศึกษาภาคบังคับ →			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800–1,000 ชม.	ประมาณปีละ 800–1,000 ชม.	ประมาณปีละ 1,000–1,200 ชม.	ไม่น้อยกว่า ปีละ 1,200 ชม.

หมายเหตุ :

● สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดการเรียนรู้และการแก้ปัญหา

■ สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์และศักยภาพพื้นฐานในการคิดและการทำงาน

▲ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจากสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และการพัฒนาตามศักยภาพ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ตามสภาพกลุ่มเป้าหมาย สำหรับศึกษานอกระบบสามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

4. การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบทั้งในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในส่วนของการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้าง ๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาโดยคำนึงถึงสภาพปัญหาความพร้อม

เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชาใหม่ ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่มในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชานั้น ๆ ด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้นยังไม่ควรให้ผู้เรียนกลุ่มสาระที่เข้มข้นควรเรียนเฉพาะรายวิชา พื้นฐานก่อน สถานศึกษาต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้นให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียนโดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปีและชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับหลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมทักษะ/กระบวนการพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสารและพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเองและพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะ/กระบวนการพื้นฐานด้านการเรียนรู้และทักษะ/กระบวนการในการดำเนินชีวิตให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ/กระบวนการเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถและทักษะ/กระบวนการในวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่างๆ ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิต เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

เห็นได้ว่า จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ได้สะท้อนออกมาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นี้สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ สถานศึกษา

ต้องจัดทำหลักสูตรให้มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและศักยภาพของชุมชนและสังคม รวมถึงการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในเนื้อหาสาระของแต่ละกลุ่มสาระซึ่งการจัดทำหลักสูตรดังกล่าว เป็นการดำเนินการจัดทำภายใต้การประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติดังกล่าว

5. การจัดการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้นำ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ต้องการแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัวบุคคล องค์กรและสังคม ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์หาทางแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการการจัดการ กระบวนการการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนด

เป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจัดได้หลายลักษณะ เช่น

5.1 การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยง สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อมน้ำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระ ต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะ/ กระบวนการและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

5.2 การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียน การสอนโดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนหนึ่งอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง การวัด ระยะทางโดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะ ต่าง ๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้ศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

5.3 การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลาย กลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตาม รายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่อง วันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรม เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

5.4 การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการ เป็นโครงการโดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้นโดยใช้เวลาเรียน ต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้น มารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ทักษะ/ กระบวนการบางเรื่องเป็นในกรณีที่ต้องการเน้นพิเศษผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรม เข้าค่ายทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามจากสาระที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและจากหลักการของ เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มีความมุ่งหวังให้ การจัดการศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นการจัดการที่สอดคล้องกับศักยภาพ ชุมชน ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้นการบูรณาการที่เกิดขึ้นนี้ สิ่งที่มีความจำเป็น ก็คือ การนำเอาบริบททางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการ ปัญหาและ

ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นเข้ามาเป็นเนื้อหาสาระรายวิชา 8 สาระวิชา รวมทั้งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม

6. แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นมีดังนี้

6.1 ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองตอบต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีความสุขสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะ/กระบวนการพื้นฐานการติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ พัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

6.2 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะ/กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะ/กระบวนการในการคิด ค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6.3 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยากซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะและควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้นเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจและรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

6.4 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถความคิดระดับสูง ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อสำหรับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยืดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษาและความต้องการของท้องถิ่น

แนวทางการเรียนรู้ที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้จะเห็นว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นนั้น เป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาตัวผู้เรียนเอง การเรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงสิ่งใกล้ตัวแล้วค่อย ๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นการสร้างความคิด การพัฒนาทักษะ/กระบวนการ การรู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยสถานศึกษาต้องมีการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมและเมื่อเรียนในระดับที่สูงขึ้นเริ่มศึกษาในวิชาที่มีความเฉพาะเพื่อเตรียมตัวในการศึกษาต่อและการทำงานในแต่ละสาขาอาชีพ

7. สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนอาจสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียนและสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีกรวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่กันอย่างสม่ำเสมอ

6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชนและสังคมอื่น

8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทาง การเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการประเมินทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียนมีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสำคัญของการประเมินระดับชั้นเรียนคือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมอันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมผลงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ผู้สอนและพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหา ข้อมูลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้อะทอนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครู ผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้ขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินช่วงชั้น ไปพิจารณาตัดสินเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริมและจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

การประเมินคุณภาพระดับชาติสถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นสาระสำคัญในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการจัดการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบของการบูรณาการ 4 รูปแบบและมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ 4 ช่วงชั้น รวมถึงมีการจัดทำสื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป จากแนวทางการจัดการแบบเดิม ดังนั้น การจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น สถานศึกษาควรต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการใช้ทรัพยากรทั้งด้านความรู้ ภูมิปัญญา สังคม วัฒนธรรม และบุคคลมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยเน้นการบูรณาการองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเป็นสาระตามแต่ละช่วงชั้น ตามความซับซ้อนของสาระในแต่ละช่วงชั้น กล่าวคือช่วงชั้นที่ 1-2 อาจเป็นสาระที่ใกล้ตัวเด็กนักเรียน ดังเช่น บ้าน โรงเรียนของเรา ช่วงที่ 3-4 อาจเน้นสาระกว้างและไกลตัวมากขึ้น ดังเช่น ประเทศ ภูมิภาคโลกซึ่งเป็นสาระที่มีระดับความเป็นสากลมากขึ้นสำหรับบุคลากรในท้องถิ่นหรือเรียกว่า ปรากฏชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ระดับการศึกษาอาจให้ความสำคัญทั้งในเรื่องของการเป็นแหล่งความรู้และการนำสิ่งที่ชุมชนผลิตได้มาเป็นสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งการบูรณาการเช่นนี้ เป็นการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามหรือสอดคล้องกับศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนซึ่งผลการจัดการศึกษานี้ไม่เพียงแต่นักเรียนจะได้รับความรู้ที่เป็นสาระของท้องถิ่นของตนเองแล้วผลที่ตามมาที่สำคัญคือ นักเรียนจะถูกสร้างหล่อหลอมความเป็นชุมชนท้องถิ่นของตนเองเข้าไปโดยผ่านกระบวนการจัดการศึกษา การเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้อีกด้วย

9. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้

9.1 หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานแต่ละรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาคจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

9.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัว ชุมชนท้องถิ่นวัด หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้น ๆ ดังนี้

1) หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจ และเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดสำหรับผู้เรียนทุกคนควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจและประสบการณ์ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะ/กระบวนการเรียนรู้สำคัญๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นได้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสารส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็นและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2) หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรมโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ

9.3 การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจและเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของ

คนเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็นตลอดเวลา สถานศึกษาควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรดังนี้

1) การกำหนดวิสัยทัศน์

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่าโลกและสังคมรอบ ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรและสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาครัฐในชุมชนร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญๆ ของสถานศึกษา พร้อมด้วย เป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการและการติดตามผลตลอดจนจัดทำรายงานแจ้งสาธารณชนและส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติกำหนดไว้

กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์โดยอาศัยบุคคลต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมนี้เป็นกระบวนการที่มีพลวัตผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางก่อให้เกิดเจตคติในทางที่สร้างสรรค์ดีงามแก่สังคมของสถานศึกษามีระบบและหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่ายเพียบพร้อม เช่นระบบคุณภาพ ระบบหลักสูตร สารการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การติดตาม การรายงาน ฐานข้อมูลการเรียนรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีระบบสนับสนุนครูอาจารย์ เป็นต้น กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยวิธีดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องในท้องถิ่นสนองต่อความต้องการของชุมชน

2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์เป้าหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้จากช่วงชั้นให้เป็นรายปีหรือรายภาค พร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูทุกคน คือ ครูผู้สอนและครูสนับสนุนได้นำไปออกแบบการเรียนการสอน การบูรณาการ โครงการร่วม เวลาเรียน การมอบหมายงาน / โครงการงานแฟ้มผลงานหรือการบ้านที่มีการวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงาน การจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา

3) การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค

สถานศึกษานำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระต่าง ๆ จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์และกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปีหรือรายภาค ทั้งนี้ต้องพยายามกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตาม

เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วย พิจารณากำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้พร้อมทั้งการพิจารณาภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและสามารถกำหนดในลักษณะผสมผสานบูรณาการจัดเป็นชุดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นหรือจัดเป็นโครงการได้

4) การออกแบบการเรียนรู้

จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาค สถานศึกษาต้องมอบหมายให้ผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนรู้ โดยคาดหวังว่าผู้เรียนควรจะ สามารถทำอะไรได้ เช่น ช่วงชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 นั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้ สาระเรื่องที่กำหนดได้ในระดับใด ยกตัวอย่าง วิชาคณิตศาสตร์ ที่มีสาระที่ 1 : จำนวนและการใช้ จำนวน และมีมาตรฐาน ค. 1.1: เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวน ในชีวิตจริงผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะสามารถทำอะไรได้ เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้ข้อหนึ่งว่า มีความคิดรวบยอดและความรู้เชิงจำนวนเกี่ยวกับ จำนวนนับและศูนย์และผู้เรียนในช่วงชั้นนี้มีความสามารถอย่างไร เช่น ผู้เรียนในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถนับได้ 1 ถึง 100 และมากกว่า เป็นต้น การออกแบบการเรียนรู้จะต้อง ให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และ สังคม

5) การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต

ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี นั้น สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความ จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ ผู้เรียนมีทักษะ/กระบวนการในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์และการใช้ คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยืดหยุ่นหรือจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษา เป็นหลักตามความเหมาะสมของท้องถิ่น บูรณาการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้ากับหัวข้อ เรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้รายปีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ควรกำหนดจำนวนเวลาสำหรับการเรียนตามสาระการเรียนรู้รายปีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความจำเป็นในการสอนเพื่อเน้นทักษะ/กระบวนการพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลขและ การคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งจะต้องจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกเพลิดเพลินซึ่งในแต่ละ คาบเวลาไม่ควรใช้เวลายาวเกินความสนใจของผู้เรียนนอกจากผู้สอนจะจัดให้เป็นกิจกรรม เช่น การฝึกให้เขียนหนังสือเป็นเล่ม เป็นต้น

การเรียนการสอนควรดำเนินไปตามความสนใจของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรเข้าใจจิตวิทยาการสอนเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้

ผสมกลมกลืนตอบสนองต่อชีวิตที่อยากรู้ อยากเห็นของเด็ก โดยเฉพาะแต่ต้องไม่ลืมมุ่งเน้นทักษะ/กระบวนการพื้นฐานดังกล่าว สำหรับในช่วงชั้นที่ 2 ผู้เรียนซึ่งได้ผ่านการเรียนการเล่นเป็นกลุ่มมาแล้ว ในช่วงชั้นนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเริ่มทำงานเป็นทีม การสอนตามหัวข้อเรื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ หัวข้อเรื่องขนาดใหญ่สามารถจัดทำเป็นหัวข้อย่อยทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบไปศึกษาค้นคว้าหัวข้อย่อยเหล่านี้ เป็นการสร้างความรู้ของตนเองและใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และนำผลงานมาแสดงทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ผลงานของกันและกันในรูปแบบแฟ้มสะสมผลงาน

การเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับเป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษานอกจากจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนแบบบูรณาการเป็นโครงงานมากขึ้น เป็นการเริ่มทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการสอนและประสิทธิภาพในการทำงานด้านต่าง ๆ แม้การเรียนภาษาก็สามารถเป็นช่องทางสู่โลกของการทำงานได้และต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสังคมในอนาคตจะต้องอยู่บนรากฐานของความรู้ สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศให้อยู่ในสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เป็นตัวอย่างแก่สังคมและควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วย

การเรียนในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาระดับพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในลักษณะรายวิชาหรือโครงการ

6) แนวทางการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีบรรลุตามที่คาดหวัง จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1) การจัดทำสาระของหลักสูตร

(1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดได้ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับรายวิชาที่จะจัด

(2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคโดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 1) ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นรวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน

(3) กำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายภาคทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมขึ้นดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาค และกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิต ของสาระการเรียนรู้รายภาคสำหรับช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่น ๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ระหว่าง 40-60 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม และใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

(4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามข้อ 1), 2) และ 3) มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ

สำหรับชื่อรายวิชา มีแนวทางในการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจนมีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

(5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยให้นำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้

ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกรายวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันการจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติโครงงานอย่างน้อย 1 โครงงาน

(6) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี หรือรายภาคและหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(1) จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

(2) จัดกิจกรรมตามความสนใจความถนัด ตามธรรมชาติและความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น

(3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น

(4) จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

(5) ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบโดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

3) การกำหนดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมนั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการโดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้รวมด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของผู้เรียนโดยเป็นการประเมินเชิง

วินิจฉัย เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียนผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ร่วมกันประเมินคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมรายปี/รายภาค

ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้รวมด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของผู้เรียนเพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการ ของผู้เรียนสถานศึกษาจะได้นำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

4) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีรูปแบบและวิธีการ ที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความคิด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนโดยให้ผู้สอน นำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาการ ดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการ รายงานผลการเรียนรู้และการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

10. การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญในการให้ ทุกส่วนทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยัง ท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการ ศึกษา คือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและ สังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการวางแผนและดำเนินงานการ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็น กลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดโดยต้องมื การดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวง ตั้งแต่ ระดับชาติ เขตพื้นที่และสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและ ทุกอาชีพ ในการกำหนดดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชน ทั่วไปทราบเพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันพัฒนาคุณภาพต่อไปเพื่อให้การจัดการศึกษาของ

สถานศึกษามีคุณภาพอย่างแท้จริงต้องมีการวัดและประเมินผล การจัดการศึกษาทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่และสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาเห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นการเน้นย้ำว่า "...สถานศึกษาต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรของสถานศึกษาและสถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่นวัด หน่วยงานและสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น..." โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นั้น มีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือขั้นตอนแรก การกำหนดวิสัยทัศน์ สถานศึกษาต้องกำหนดวิสัยทัศน์ โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชนพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาครัฐกิจ, ภาครัฐในชุมชนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา พร้อมทั้งกำหนด พันธกิจหรือภาระหน้าที่ เป้าหมาย มาตรฐานแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงาน รวมถึงการติดตามและประเมินผลร่วมกัน ขั้นตอนที่สอง การจัดหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นการวางแผนร่วมกันทำงานเพื่อให้หลักสูตรสถานศึกษาครอบคลุมภาระงานและการจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา ขั้นตอนที่สาม การกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปีหรือรายภาคที่กระทำด้วยการกำหนดสาระเนื้อหา 8 สาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ขั้นตอนที่สี่ การออกแบบการเรียนการสอน สถานศึกษาต้องมอบหมายให้ผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอนอยู่บนฐานของการกำหนดวิสัยทัศน์และการนำศักยภาพของชุมชน ท้องถิ่นมาเป็นฐานในการออกแบบการเรียนการสอนโดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ขั้นตอนที่ห้า การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต สถานศึกษาต้องกำหนดเวลาเรียน ตามความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้เรียนได้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งการกำหนดนี้ต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา สถานศึกษาต้องจัดทำเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน สำหรับการกำหนดคุณลักษณะนั้นสถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนในการกำหนดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมเพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. ความหมายของหลักสูตรระดับท้องถิ่น

มีนักการศึกษาและนักหลักสูตรได้กล่าวถึงไว้หลายท่าน ดังเช่น

Beauchamp (1981) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นนั้นควรให้ผู้ที่ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอาณาเขต (Arena) ที่เหมาะสมของหลักสูตรว่าควรจะอยู่ที่โรงเรียนแต่ละแห่งทั้งนี้เนื่องจากชุมชนแต่ละแห่งจะมีสภาพ

ปัญหา และความต้องการแตกต่างกันและการพัฒนาหลักสูตร ควรเปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองโดยสะดวกอีกด้วย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) หลักสูตรระดับท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคลากรในท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

จากความหมายของหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าหลักสูตรท้องถิ่นหมายถึงหลักสูตรที่ท้องถิ่น หมายถึง โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพัฒนา ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม สาระการเรียนรู้รายละเอียด กระบวนการเรียนรู้ เอกสารความรู้โดยยึดโครงสร้างรายละเอียดในหลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น กาลสมัยเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้เรียนมีความรู้ที่จะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม ตลอดจนส่งเสริมความถนัดความสามารถพิเศษและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่น

2. ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ กรมวิชาการจึงเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นดำเนินการได้ใน 5 ลักษณะ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2536)

1. การปรับปรุงกรรมการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมเสริม

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ ท้องถิ่นสามารถกระทำได้กับทุกสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่ทำให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้และเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางในการปรับปรุงกรรมการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมเสริม คณะทำงานหรือผู้ใช้หลักสูตรจะต้องศึกษาคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งจะประกอบด้วย 3 ส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1: สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ข้อความที่ระบุถึงหัวข้อหรือขอบข่ายของสิ่งที่จะนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หรือใช้ฝึกทักษะ/กระบวนการ

ส่วนที่ 2 : ได้แก่ ส่วนที่ระบุถึง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

ส่วนที่ 3 : ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ได้แก่ ส่วนที่ระบุถึงพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้หรือฝึกทักษะ/กระบวนการตามที่ได้ระบุไปแล้วในส่วนที่ 1 และ 2 พฤติกรรมดังกล่าวประกอบด้วย ด้านความรู้ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม

ในส่วนของกิจกรรมหลักสูตรแกนกลางจะระบุไว้อย่างกว้าง ๆ เช่น ใช้คำว่า “ศึกษา” ซึ่งคณะทำงานจะต้องจัดกิจกรรมหรือวิธีการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ

และความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน เช่น เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยายให้ผู้เรียนออกไป สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ให้ผู้เรียนออกไปทัศนศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ควรจะมีงาน กิจกรรมที่หลากหลาย และเน้นทักษะ/กระบวนการด้วย

2. การปรับรายละเอียดของสาระการเรียนรู้

เป็นการพัฒนาหลักสูตร โดยการปรับลดหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ จากหัวข้อหรือขอบข่ายที่ระบุไว้ในคำอธิบายของทุกสาระการเรียนรู้ หรือในคำอธิบายรายวิชาให้ สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นได้ เพราะว่าเนื้อที่ระบุในคำอธิบายรายวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตร แกนกลางจะระบุสาระการเรียนรู้ที่ให้เรียนไว้อย่างกว้าง ๆ การปรับรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ นี้ ท้องถิ่นสามารถทำได้กับทุกสาระการเรียนรู้โดยไม่ทำให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หัวข้อหรือ ขอบข่ายสาระการเรียนรู้และคาบเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น ถ้าท้องถิ่นมีปัญหาเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่าโรงเรียนอาจจะเพิ่มสาระการเรียนรู้ เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขของผลกระทบจาก การตัดไม้ทำลายป่าการพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมและคาบเวลาที่กำหนดไว้ ในคำอธิบายหรือคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรแกนกลาง
2. กำหนดรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ที่จะเพิ่มหรือปรับ สำหรับนำมาให้ผู้เรียน หรือฝึกทักษะ/กระบวนการโดยให้เป็นไปตามผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์
3. นำเอารายละเอียดที่ได้ตามข้อ 2 ไปปรับเข้าในโครงสร้างขอบข่ายของสาระ การเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ที่สอนแล้วนำไปจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ต่อไป
4. พิจารณาปรับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ ปรับเพิ่มเติมหรือลดนั้น

3. การจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่

เป็นการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่นด้วยการจัดทำคำอธิบายหรือทำรายวิชาเพิ่มเติม จากที่มีปรากฏในหลักสูตรดังนี้ คือ ระดับประถมศึกษา ท้องถิ่นสามารถจัดทำคำอธิบายในสาระการ เรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติมขึ้นมาได้ในกรณีที่พบว่าสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้นั้นไม่ ปรากฏในหลักสูตร โดยเฉพาะในสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีและสาระการเรียนรู้ พิเศษซึ่งการเพิ่มเติมคำอธิบายดังกล่าวนี้จะต้องไม่ทำให้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคาบเวลาเรียน ที่กำหนดไว้ในโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไป

ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น โดยการปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้นั้นมี ขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) วิเคราะห์หลักสูตรโดยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชาและคาบเวลาเรียนว่ารายวิชาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรนั้นมีลักษณะสำคัญอย่างไรมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ/กระบวนการ เจตคติอย่างไร มีขอบข่ายสาระการเรียนรู้เพียงใดและมีคาบเวลาเรียนเท่าใด เพื่อจะได้กำหนดสื่อการเรียนรู้ที่จะใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2) ตำราหนังสือ เอกสาร หรือหนังสือที่มีสาระการเรียนรู้สาระเกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคำอธิบายรายวิชาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ร้านจำหน่ายหนังสือ ห้องสมุด ผู้ทรงคุณวุฒิ ฯลฯ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมและความสอดคล้องกับหลักสูตร

3) วิเคราะห์สื่อ เอกสารหรือหนังสือที่สำรวจได้เพื่อพิจารณาว่าจะสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้หรือไม่เพียงใด โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1. สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคำอธิบายรายวิชา
2. สาระการเรียนรู้ถูกต้องตามหลักวิชาไม่ลำเอียงเหมาะสมกับเวลาเรียนและมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้น
3. เรียงลำดับสาระการเรียนรู้ดีไม่สับสนอธิบายชัดเจนเข้าใจง่ายใช้ตัวอย่างประกอบช่วยความเข้าใจได้ดีและใช้ภาพประกอบ ตาราง แผนภูมิ ฯลฯ เพื่อช่วยความเข้าใจอย่างเหมาะสม
4. ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมตามหลักภาษากระทัดรัดไม่เยิ่นเย้อ วกวนและใช้ศัพท์หรือประโยคเหมาะสมกับระดับชั้น
5. มีคำถามหรือกิจกรรมเสนอแนะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

4. การจัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่

เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำหนังสือเรียนคู่มือครูหนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัดหรือเอกสารประกอบการเรียนรู้อื่นๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้หรือรายวิชาต่าง ๆ ขึ้นใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้และสภาพของท้องถิ่น ทั้งนี้สื่อการเรียนรู้ที่ท้องถิ่นจะพัฒนาขึ้นมาใหม่นี้อาจจะใช้กับคำอธิบายรายวิชาที่มีอยู่แล้วหรือที่เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ก็ได้

ขั้นตอนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่มีดังนี้

- 1) ขั้นเตรียมการ ต้องวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรและขอบเขตของสาระการเรียนรู้พิจารณาเวลาเรียนและวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของผู้เรียน
- 2) ขั้นวางแผน ต้องกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสื่อการเรียนรู้กำหนดขอบเขตของสาระการเรียนรู้สาระแล้วจึงทำเค้าโครงสร้าง (outline) ของสื่อ จากนั้นจึงกำหนดแนว

ทางการเสนอสาระการเรียนรู้สาระและเตรียมการเกี่ยวกับข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่จะต้องใช้ในการ
ยกร่างต้นฉบับ

3) ขึ้นยกร่างต้นฉบับสื่อการเรียนรู้ ลงมือเขียนต้นฉบับและปรับปรุงจนมีความ
เหมาะสม

4) ขึ้นทดลองใช้ต้นฉบับ ทดลองใช้ต้นฉบับกับตัวแทนผู้เรียนในชั้นเรียนหนึ่งคน
หรือหลายคนแล้วปรับปรุงให้เหมาะสม จากนั้นจึงทดลองใช้ต้นฉบับที่ปรับปรุงแล้วกับกลุ่มตัวแทน
ผู้เรียนจำนวนมากขึ้นในสถานการณ์ที่สอนจริงแล้วจึงนำมาปรับปรุงอีกครั้ง

5) ขึ้นจัดทำต้นฉบับสมบูรณ์

3. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเป็นขั้นตอนในการดำเนินงานที่สำคัญ
เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน จึงมี
นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นไว้
หลายท่าน ดังเช่น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่าสามารถ
ดำเนินการได้ทั้งในระดับเขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียนหรือโรงเรียนซึ่งครูสามารถนำ
ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับ
ท้องถิ่น ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ในขั้นแรกของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นควรมีการจัดตั้งคณะทำงาน ซึ่งมี
ประมาณ 5 – 8 คนและคัดเลือกจากบุคคลที่มีความสามารถในด้านสาระการเรียนรู้ด้านการสอน
ด้านสภาพท้องถิ่นและด้านการพัฒนาหลักสูตร บุคคลสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
ได้แก่

ก. ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนและมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
แกนกลางเป็นอย่างดี อันได้แก่ ครูวิชาการโรงเรียน ครูวิชาการสาระการเรียนรู้และครูผู้สอน เป็นต้น

ข. ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำและให้ความรู้ในด้านหลักสูตร
และการสอน

ค. ศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ง. วิทยากรท้องถิ่นหรือประชาชนที่มีความรู้ในด้านสาระการเรียนรู้ ด้านสภาพปัญหา
และความต้องการของสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ

จ. นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย

ขั้นที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

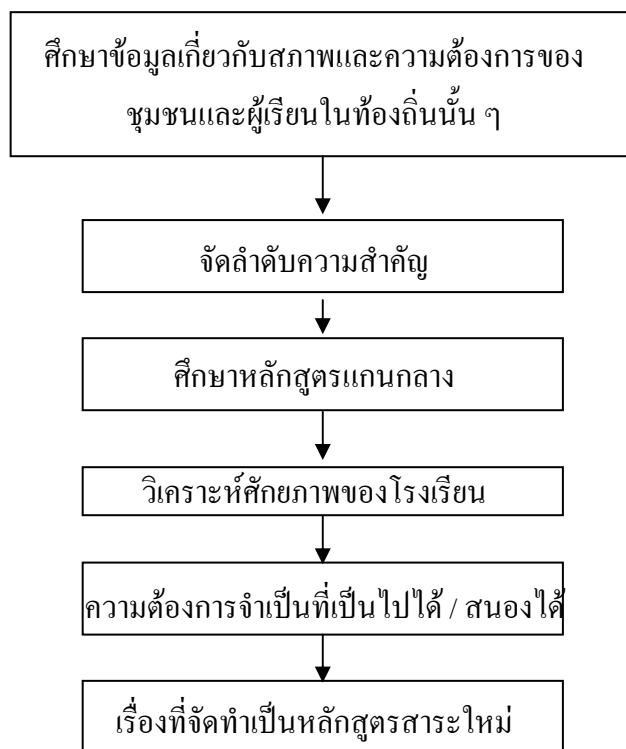
ในขั้นตอนของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คณะทำงานต้องดำเนินงานในเรื่องดังต่อไปนี้

ก. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่นการศึกษาสภาพและความต้องการของชุมชนอาจศึกษาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความคาดหวังของชุมชนเป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของชุมชนก็สามารถใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาว่าหากหลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นนั้นต้องให้ผู้ปกครองผู้เรียนใช้จ่ายทุนทรัพย์ส่วนหนึ่งเพื่อการศึกษาของบุตรหลานตนผู้ปกครองจะสามารถรับภาระนี้ได้มากน้อยเพียงใด ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้จากประชาชนในท้องถิ่น ผู้ปกครองผู้เรียน ผู้ใหญ่บ้านโดยใช้วิธีการวิจัย สัมภาษณ์ ส่งแบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ และ/ หรือการประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง

ข. สำรวจสภาพและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนด้วย ข้อมูลเหล่านี้สามารถศึกษาได้จากผู้เรียนและสังเกตผู้เรียน

ค. ศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลาง คณะทำงานต้องศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และอื่น ๆ เพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

ง. วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน เป็นการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลากร การบริหาร วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อทราบความพร้อมหรือความขาดแคลนในเรื่องใดบ้าง จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาคัดเลือกพัฒนาหลักสูตร ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้จากครู ผู้บริหารและสภักดิ์ของโรงเรียน การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมีขั้นตอนดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (จิตพิชญ์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

ขั้นที่ 3 การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรระดับท้องถิ่น

“ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” ในที่นี้หมายถึง “สิ่งที่มุ่งหวังจะให้ผู้เรียนได้บรรลุผลหลังจากที่เรียนรายวิชานั้นๆ แล้ว” ในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรนั้น คณะทำงานควรศึกษาจากสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียนหรือสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหลังจากเรียนจบแล้ว (อันได้แก่ “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” หรือสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษา “ทักษะ/กระบวนการ” หรือสิ่งที่ต้องการให้ฝึก และ “คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม” หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดความรู้สึกรักใคร่ที่ดี) นอกจากนี้ในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังควรสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของกลุ่มวิชา/สาระการเรียนรู้ เขียนด้วยภาษาที่ชัดเจนและกะทัดรัด และเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ขั้นที่ 4 การกำหนดสาระการเรียนรู้

คณะทำงานจะต้องนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่ระบุไว้แล้วจากขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ แล้วกำหนดสาระการเรียนรู้อย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดังกล่าวและครอบคลุมส่วนที่เป็นทั้งความรู้และทักษะ/กระบวนการด้วย จากนั้นจึงแยกแยะออกเป็นสาระการ

เรียนรู้ย่อย ซึ่งในส่วนนี้เองที่คณะทำงานสามารถปรับเปลี่ยนสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย และพื้นความรู้เดิมของผู้เรียน มีความต่อเนื่องกับสาระการเรียนรู้ในขั้นต้นและสาระต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 การกำหนดกิจกรรม

เมื่อได้สาระการเรียนรู้แล้ว คณะทำงานควรที่จะกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะจัดให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแต่ละข้ออย่างละเอียด กิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป เน้นทักษะ/กระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมโดยครูผู้สอนเป็นผู้ประสานกิจกรรมชี้แนะ

ขั้นที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน

ในการกำหนดคาบเวลานั้น มักถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางและปริมาณ สาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนเป็นเครื่องกำหนด กล่าวคือ ในระดับประถมศึกษา จำนวน คาบเวลาเรียนที่กำหนดนั้น จะต้องไม่ทำให้คาบเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้/หน่วยย่อยที่มีอยู่ เปลี่ยนแปลงไป ส่วนในระดับมัธยมศึกษา ถ้าสาระการเรียนรู้ที่จัดทำกำหนดให้ คาบเวลาเรียนที่กำหนดจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรหรือสามารถกำหนดตามความเหมาะสมกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่กำหนดให้เรียน แต่ควรให้สัมพันธ์กับ โครงสร้างของสาระที่เป็นอยู่เดิมด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อคณะทำงานทราบแล้วว่าสาระที่สร้างมี คาบเวลาทั้งหมดเท่าใด คณะทำงานควรจัดสาระการเรียนรู้ออกเป็น ส่วน ๆ หรือแบ่งซอยเป็นสาระ การเรียนรู้ย่อย ๆ เรียงตามลำดับก่อนหลัง แล้วแจกแจงจำนวนคาบเวลาในแต่ละส่วน โดยในแต่ละ ส่วนของสาระการเรียนรู้อาจแบ่งเป็นจำนวนคาบเวลาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อีกด้วย

ขั้นที่ 7 การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คณะทำงานควรกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสาระที่จัดทำขึ้นใหม่ เพื่อผู้ปฏิบัติจะได้ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตรงกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งจะ ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรในที่สุด สิ่งที่ต้องระบุในขั้นนี้คือสาระนี้จะมีการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ประเภทใด (ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และ/เมื่อจบหลักสูตร) วิธีการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้หรือเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละประเภทมีอะไรบ้าง (เช่น การสังเกต การซักถาม การให้ตอบแบบสอบถามหรือทำแบบทดสอบ เป็นต้น) และมีเกณฑ์ในการประเมิน อะไร รวมทั้งมีการตัดสินผลว่าผู้เรียนผ่านหรือไม่ผ่าน

ขั้นที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร

หลังจากที่สร้างหรือจัดทำหลักสูตรใหม่แล้ว คณะทำงานควรที่จะจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการเรียนรู้ คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรหรือ ครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจัดทำแผนการเรียนรู้แต่ละเรื่อง

ควรประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้คือ (1) ชื่อแผนการเรียนรู้และระยะเวลาเรียนในแผนการเรียนรู้ นั้นๆ (2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (3) สารการเรียนรู้สาระที่สำคัญ (4) กิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และ (6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น

ขั้นที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร

ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำผลมา ปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง โดยคณะทำงานต้องกำหนดเป็นแผนอย่างมีขั้นตอนและเป็น ระบบ คณะทำงานอาจจะประชุมพิจารณาร่วมกันหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ คาบเวลาเรียน การ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร วัสดุหลักสูตร เช่น แผนการ เรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ ภาษาที่ใช้มีความแจ่มชัดเพียงใด เมื่อพิจารณาว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ สามารถนำไป ปฏิบัติได้จริงหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

ขั้นที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร

เมื่อได้ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว คณะทำงานต้องนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ตามแบบฟอร์มที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แล้วเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ศูนย์การศึกษาวัฒนธรรม เขตการศึกษา (ศศว.เขต) ที่ท้องถิ่น ตั้งอยู่ตามขั้นตอนที่ ศศว.เขตนั้นๆ กำหนด และคณะที่วิเคราะห์สารการเรียนรู้ของคำอธิบาย รายวิชาที่ท้องถิ่นจัดทำ ก่อนเสนอให้คณะกรรมการ ศศว.เขตพิจารณาอนุมัติการประกาศใช้ หรือ เผยแพร่การใช้หลักสูตรดังกล่าว

ขั้นที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้

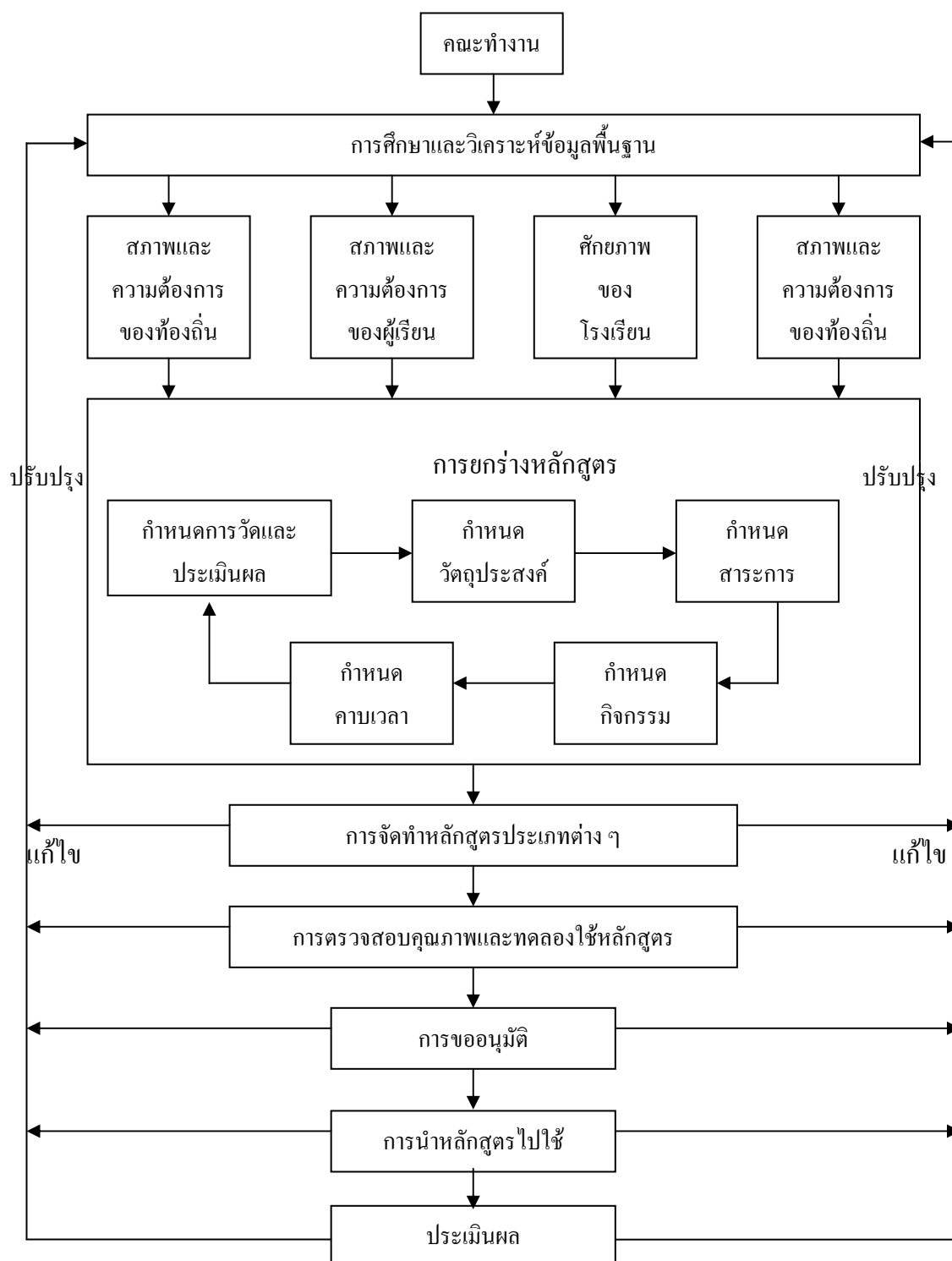
ขณะรอการอนุมัติใช้หลักสูตรคณะทำงานจะต้องดำเนินการวางแผนการใช้หลักสูตร ควบคู่กันไปและเมื่อหลักสูตรได้รับอนุมัติเรียบร้อยแล้วจะได้ดำเนินการใช้หลักสูตรทันที คณะทำงานจะต้องเตรียมจัดการอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร เพราะถึงแม้ว่าจะมีคู่มือครูใน การใช้หลักสูตรหรือเอกสารประกอบหลักสูตรอื่นๆ แต่ผู้อ่านอาจจะเข้าใจไม่ตรงกันหรือไม่เข้าใจ อย่างชัดเจนก็ได้ การจัดอบรมควรจัดในรูปการประชุมเชิงปฏิบัติการและควรคำนึงถึงจำนวนผู้ เข้าอบรม งบประมาณที่ต้องใช้ วัสดุ หลักสูตรวิทยากร สถานที่ที่ใช้ฝึกอบรม เป็นต้นเมื่อการจัด ประชุมเชิงปฏิบัติการสิ้นสุดลงแล้ว ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องนิเทศติดตามผลการใช้ หลักสูตรของครูด้วย เพื่อให้การสอนเป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

ขั้นที่ 12 การวัดและประเมินผลหลักสูตร

หลังจากที่ครูได้นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนระยะหนึ่งแล้ว ในขั้นการดำเนินต่อไปก็คือโรงเรียนควรมีการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ให้ผลตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลหลักสูตรคือ เพื่อดูว่าหลักสูตรเมื่อนำไปปฏิบัติจริงได้ผลเพียงใดบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพื่อหาทางปรับปรุงหลักสูตรและเพื่อพิจารณาประกอบการตัดสินใจว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนใด

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นทั้ง 12 ขั้น ดังกล่าวข้างต้นนี้ สามารถแบ่งเป็นขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรใหญ่ ๆ ได้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร ได้แก่ ขั้นที่ 1 – 7 ขั้นตอนที่ 2 ขั้นพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ขั้นที่ 8 ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนตรวจสอบคุณภาพและขออนุมัติใช้หลักสูตร ได้แก่ ขั้นที่ 9 และ 10 ขั้นตอนที่ 4 เป็นขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ขั้นที่ 11 และขั้นตอนที่ 5 เป็นขั้นการวัดและประเมินผลหลักสูตร ได้แก่ ขั้นที่ 12 รายละเอียดของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น แสดงดังรายละเอียดใน ภาพที่ 3 (จิตพิสัย เชื้อรัตนพงศ์, 2539)

ภาพที่ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่นักการศึกษาและหน่วยงานได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ ๆ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนการจัดทำหรือร่างหลักสูตร ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ คาบเวลาเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. การพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ การจัดทำเอกสารหลักสูตร

3. การตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปใช้

4. การนำหลักสูตรไปใช้

5. การวัดและประเมินผลหลักสูตร

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ มีนักการศึกษาและนักวิชาการ ได้กล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ไว้หลาย ๆ ท่าน ดังเช่น

กิตติพิศ ศิริสูตร (2538) กล่าวว่าในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ

1) บุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน บทบาทของบุคลากรทั้ง 3 นี้ มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ (ผู้บริหารและครูผู้สอน) และเป็นผู้รับผลจากการใช้หลักสูตร (ผู้เรียน) โดยตรง

2) บุคลากรภายนอกโรงเรียน ได้แก่

2.1 บุคลากรจากสถาบันอื่น ๆ ได้แก่ วิทยาลัยครู หรือมหาวิทยาลัย บุคลากร ได้แก่ นักวิจัย นักพัฒนาหลักสูตร บทบาทของบุคลากรเหล่านี้ คือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสามารถให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นได้

2.2 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ เช่น ผู้บริหาร ระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ศึกษาพิเศษ เป็นผู้ที่เข้าใจและมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ โครงสร้างและแนวการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การเรียนในแต่ละระดับเป็นอย่างดี จึงมีบทบาทมากในการพัฒนาหลักสูตร

2.3 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง ได้แก่ เจ้าหน้าที่อนามัย พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการสนับสนุน เสนอแนะและให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 ตัวแทนประชาชนในสังคม ได้แก่ผู้ประสบความสำเร็จในแต่ละสาขาอาชีพ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานและแนวทางพัฒนาหลักสูตร

สัจจ อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1) กลุ่มของคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสาระการเรียนรู้ ครู นักพัฒนาหลักสูตร และนักวัดผลการศึกษา บทบาทของคณะพัฒนาหลักสูตร คือเป็นผู้พิจารณาเสนอแนะการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างและสาระการเรียนรู้ที่จะนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตร (ผู้เชี่ยวชาญ) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน (ครูผู้สอน)เสนอแนะแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร (นักวัดผลและประเมินผล)

1.1 พัฒนาหลักสูตรให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

1.2 เขียนเอกสารหลักสูตร

2) กลุ่มของผู้ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร คือ

2.1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สถานที่ เงิน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น ต้องใช้ในการพัฒนาหลักสูตร

2.2 ประสานงานในการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้กำลังใจในการทำงาน รวมทั้งเสนอขออนุมัติในการใช้หลักสูตรด้วย

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองผู้เรียน มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร คือ

3.1 เสนอแนะข้อคิดเห็นหรือแนวทางต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม หรือแสดงความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร โดยการพูดหรือการเขียน

3.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของสังคมแก่คณะพัฒนาหลักสูตรเมื่อได้ถูกสอบถามความคิดเห็น

4) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนและนักแนะแนวการศึกษา มีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร คือ

4.1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการและความสนใจของผู้เรียน แก่คณะพัฒนาหลักสูตร

4.2 แสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ได้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแก่นุตรหลานร่วมกับสถานศึกษา แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มของผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร หรือ คณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักพัฒนาหลักสูตร นักวัดผลประเมินผล ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา พิจารณาและเสนอแนะข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้น

2. กลุ่มของผู้ให้การสนับสนุน กลุ่มนี้จะให้ข้อเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ นักเขียนหนังสือ บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองผู้เรียน นักแนะแนวการศึกษาและตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

วรรณกรรมที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา (Wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พื้นเพรากฐานของความรู้ของชาวบ้าน(เสรี พงศ์พิศ,2529)หรือความรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้หรือสะสมประสบการณ์สืบต่อกันมา ทั้งทางตรง คือ ได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองหรือทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่ เป็นความรู้ที่สะสมสืบต่อกันมา ทั้งทางตรง คือ ได้รับประสบการณ์ด้วยตนเองหรือทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่เป็นความรู้ที่สะสมสืบต่อกันมา(ชวัช ปุณโณทก, 2531)นอกจากนี้ยังมีหน่วยงาน และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ดังนี้

ศักดิ์ชัย เกียรติณาคินทร์ (2542) ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถของชุมชนที่สั่งสมสืบทอดกันมานาน เป็นความจริงแท้ของชุมชน เป็นศักยภาพที่จะใช้แก้ปัญหาจัดการปรับตนเรียนรู้และถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างผาสุกเป็นแก่นของชุมชนที่จรโลงความเป็นชาติให้อยู่รอดจากทุกภัยพิบัติทั้งปวง

จากความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้เป็นประสบการณ์ที่ชาวบ้านสะสม และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา

พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคแต่ละสมัยแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ที่มีความสมดุล เหมาะกับกาลสมัย

2. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้และประสบการณ์ของคนในแต่ละท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนในท้องถิ่นและในประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ประเวศ วะสี (2536) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นรากฐานของวัฒนธรรมกล่าวคือ ชนใดที่ดำรงความเป็นกลุ่มหรือชนชาติ หรือประเทศ มาเป็นเวลานาน ต้องมีภูมิปัญญาของกลุ่มหรือของชนชาติหรือของประเทศ รวมเรียกกันว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคม และในสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ (1) ความจำเพาะกับท้องถิ่นเนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ถูกสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคมและในสภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ จึงมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่นำมาจากข้างนอก หากนำไปใช้กับท้องถิ่นที่แตกต่างกันอาจไม่ได้หรือได้ไม่ดี (2) มีความเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่าง ชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรวมเอา เรื่องที่เกี่ยวกับทางกาย ใจ สังคมและธรรมชาติดมาเชื่อมโยงโดยสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง (3) ให้คนเคารพธรรมชาติของสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะเชื่อว่าถ้าคนเคารพสิ่งใดจะไม่ทำลายสิ่งนั้น

สามารถ จันทรสุริย์ (2536) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาว่า ภูมิปัญญาเป็นเรื่องของการสืบทอดประสบการณ์จากอดีตถึงปัจจุบันที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ขาดสาย เป็นลักษณะความสัมพันธ์ภายในโดยชาวบ้านเอง ทำให้สังคมชาวบ้านเป็นปึกแผ่น มั่นคง ไม่แตกสลาย การเข้าใจถึงภูมิปัญญาชาวบ้านจะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมของชาวบ้านและเข้าใจภาพรวมวัฒนธรรมของชาติได้

จากความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นชีวิต และประสบการณ์ที่ชาวบ้านสั่งสมสืบทอดกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย และมีความเชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเข้าด้วยกัน ทั้งด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคมและธรรมชาติ มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนได้อย่างผสมกลมกลืนในแต่ละยุคแต่ละสมัยใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและประสบผลสำเร็จมาแล้วในอดีต ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญในส่วนที่จะสร้างความผาสุก อยู่ดีกินดีให้กับคนในท้องถิ่นในชุมชนและในประเทศ

3. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้มีนักการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวถึงประเภท กลุ่ม หรือลักษณะ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนี้

ทัศนีย์ ทองไชย (2542) ได้แบ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นตามระบบความสัมพันธ์ ได้ 3 กลุ่ม คือ

- 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์
- 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
- 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์กับประสบการณ์

อังกูล สมคะเนย์ (2535 กรมวิชาการ 2540, 2542) ได้แบ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ด้านคติ ความเชื่อ และหลักการปฏิบัติ ที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดกันมา

คติ ความเชื่อ หมายถึง สิ่งต้องห้าม หรือห้ามไม่ให้กระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่ดี ไม่ควรทำ ถ้าทำไปจะเป็นบาป เป็นคนชั่ว ซึ่งถือว่าเป็นข้อห้าม เช่น เวลานอนไม่ให้หันศีรษะไปทางทิศตะวันตก เพราะเชื่อว่าที่ตายแล้วเท่านั้นจึงจะนอนหันศีรษะไปทางทิศตะวันตก คนกำลังตั้งครุฑ ห้ามนั่งขวางบันไดจะคลอคลุกยก เป็นต้น

คติ ความเชื่อ และหลักการปฏิบัติ ที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบัน ได้แก่ การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่นบ่อเกิดแห่งความเชื่อต่าง ๆ ของคนในชุมชนเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเป็นอยู่ของชุมชนในอดีต ดำรงชีวิตด้วยการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง ความรู้สึกผูกพันกับธรรมชาติ จึงมีมากกว่าชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ประกอบกับความเชื่อทางศาสนาเข้ามามีอิทธิพลเกี่ยวข้องด้วย จึงก่อให้เกิดความเชื่อแบบผี - พุทธ- พราหมณ์ เกิดขึ้น ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะผสมผสานอยู่ในทุกชุมชนแต่ความเชื่อเรื่องใดจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับพื้นฐานและพัฒนาการของชุมชนแต่ละแห่งและแต่ละบุคคล ความเชื่อแบบดั้งเดิมนั้นเกิดขึ้นสืบทอดและมีพัฒนาการมานานอันเป็นผลจากการพึ่งพาธรรมชาติและการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนเป็นความเชื่อที่ให้คุณค่ากับธรรมชาติและทำให้ความเคารพแก่บรรพบุรุษในสิ่งที่บรรพบุรุษสั่งสมและถ่ายทอดไว้ให้ ดังนั้นจะเห็นได้ในชุมชนชนบทไทยในทุกภูมิภาคของประเทศไทย การมีคติ ความคิด ความเชื่อ และหลักการปฏิบัติที่มาจากพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน เช่น ชุมชนที่อยู่บนเขาจะบูชาผีป่า เทพารักษ์ ชุมชนที่อยู่ในที่ราบ จะบูชา พระภูมิเจ้าที่ เป็นการให้ความเคารพพระแม่โพสพ พระคุณของข้าว พระแม่ธรณี หรือพระคุณของแผ่นดิน ชุมชนที่อยู่ตามแม่น้ำ ริมทะเล จะมีความเชื่อเรื่องแม่น้ำนาง บุษพาพระแม่คงคา คือพระคุณของแม่น้ำ จะเห็นว่าถ้าคนเรามีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งใด จะไม่ทำลายสิ่งนั้น ฉะนั้นคนในอดีตจึงไม่ทำลายธรรมชาติและทำลายสิ่งแวดล้อม

กลุ่มที่ 2 ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา เป็นตัวชี้ที่สำคัญต่อการแสดงออก

ถึงภูมิปัญญาของชุมชนต่อการดำเนินชีวิตมีท่านผู้รู้หลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายของคำว่า ศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและประเพณี ไว้ดังนี้

ศิลปะ หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมของชาติหนึ่งในลักษณะของการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ความเป็นมา วรรณคดี จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ (อังกุล สมคะเนย์, 2535)

วิโรจน์ ศรีสุไร (2530 อ้างถึงใน อังกุล สมคะเนย์, 2535) ได้ให้ความหมายศิลปกรรม พื้นบ้านไว้ว่า หมายถึง ผลงานสำเร็จของชาวบ้านที่มีคุณค่าทางศิลปะพอสมควรบ่งบอกถึงความเฉลียวฉลาด ของคนกลุ่มหนึ่งหรือชาวบ้านที่สามารถแก้ปัญหาธรรมดา ๆ ให้ดูดี มีลักษณะสมบูรณ์ สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุ สามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) งานถัก สาน ทอ เช่น การสานตะกร้า การทอผ้าไหมของชาวอีสาน การถักเสื่อด้วย ไม้พรม ฯลฯ

2) งานหัตถกรรม เช่น การหัตถกรรมไม้สักปลา หัตถกรรมกะลามะพร้าว สุ่ม ไซ ของ จังหวัดนครสวรรค์

3) เครื่องปั้นดินเผา เช่น การปั้นพระพุทธรูปจำลอง การปั้นโอ่งมังกรของจังหวัดราชบุรี

4) งานแกะสลัก เช่น การแกะสลักหินอ่อน การแกะสลักไม้เป็นรูปต่าง ๆ ฯลฯ

5) งานโลหะ เช่น การตีเหล็กทำมีด เขียว จอบ เสียม การหล่อแบบพิมพ์ต่าง ๆ ฯลฯ

6) งานก่อสร้าง เช่น การสร้างบ้านเรือน วัด โบสถ์ วิหาร อาคารสาธารณะ ฯลฯ

7) งานภาพเขียน เช่น การเขียนภาพบนฝาผนังโบสถ์ กำแพงวัด โบราณสถานต่าง ๆ ฯลฯ

ประเพณีเป็นลักษณะหนึ่งที่บ่งบอกถึงความประเพณีของคนในชุมชนหนึ่ง ๆ ถือเป็นแบบแผนปฏิบัติสืบต่อกันมานานและเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มนั้น ๆ ซึ่งสามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) จารีตประเพณีจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมและสวัสดิภาพของคนส่วนรวมมีการ บังคับให้ทำ

2) ขนบประเพณีจะมีลักษณะเป็นแบบแผนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมคือมีระเบียบกฎเกณฑ์ กำหนดไว้ชัดเจนและโดยการบอกเล่าสืบต่อกันมา เช่น ประเพณีแก้เจ้าที่ เจ้าทางที่จังหวัดพัทลุง

3) ธรรมเนียมประเพณีจะเป็นเรื่องธรรมดา ๆ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันมาจนเกิดความเคยชิน ประเพณีที่สำคัญที่คนทั่วไปรู้จักและถือปฏิบัติกันมาได้แก่

1) ประเพณีที่ทำกันโดยทั่วไป เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง แต่งงาน บวชนาค เป็นต้น

2) ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เช่น การบวช เข้าพรรษา ออกพรรษา การสวดมนต์ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า

3) ประเพณีสำหรับตัวบุคคลได้แก่ การทำบุญวันเกิด โยนผมไฟ โยนจุของภาคกลาง

4) พิธีเบ็ดเตล็ดเฉพาะท้องถิ่น เช่นการลากพระของชาวใต้ การฟ้อนเล็บของชาวเหนือ

ความหมาย ตัวอย่างและแหล่งกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี หมายถึง ผลงานหรือกิจกรรมที่เกิดจากความคิดของชาวบ้านที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าแห่งการดำรงชีวิต วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อๆ กันมาเฉพาะกลุ่มชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกลุ่มชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ

กลุ่มที่ 3 ด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

การประกอบอาชีพในท้องถิ่น หมายถึง การทำมาหากิน ของคนในท้องถิ่นเพื่อการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน

ในอดีตวิถีชีวิตของคนไทยมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อาศัยธรรมชาติ มีการประกอบอาชีพหลัก คือการเพาะปลูก ทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ จะกระทำเพื่อให้มีไว้กินอย่างเพียงพอในครอบครัว ปลูกพืช สมุนไพรไว้รักษาเวลาเจ็บป่วย มีการประกอบอาชีพเสริม เช่นการหัตถกรรม การถัก การทอ เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน ชีวิตความเป็นอยู่จึงเรียบง่าย มีความสุขอยู่กับธรรมชาติ มีศาสนาพุทธคอยสอนให้คนรู้จักพอใจในสิ่งที่มี พอได้ในสิ่งที่ตนได้ ให้รู้จักสันโดษ ต่อมาวิถีชีวิตของคนไทยได้เปลี่ยนไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม กล่าวคือสังคมไทยได้เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ประกอบอาชีพเพื่อป้อนโรงงานมีการทำลายธรรมชาติ ตัดไม้ทำลายป่า ใช้นิเวศวิทยาศาสตร์ ยาฆ่าแมลง ใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีขนาดใหญ่ คนที่เป็นเจ้าของพื้นที่เดิมขายที่ดินให้กับนายทุนละทิ้งบ้านเกิดเดินทางเข้าสู่โรงงานในเมืองหลวงหรือเมืองอุตสาหกรรมเพื่อขายแรงงานแลกกับเงินตราเพื่อนำมาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคและอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ไม่มีคนดูแลรักษาธรรมชาติความสมดุลของธรรมชาติจึงถูกทำลายไป และกลายเป็นยุคข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นอยู่ในปัจจุบัน คนที่มีข้อมูลข่าวสารมากจะเป็นผู้ที่มีโอกาสปรับตัวอยู่ในสังคมได้ดีแต่คนส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นชาวนาชนบทไม่สามารถปรับตัวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ จึงเกิดความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ความล้มละลายทางสังคม และวัฒนธรรมก็จะตามมาด้วย (อังกุล สมกะเนย์, 2535)

สืบเนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา จึงมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่นำเอาบทเรียนที่ผ่านมา มาปรับปรุงแก้ไขสู่แนวคิดการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในชุมชนจึงเริ่มฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่นที่สูญเสียไปให้กลับคืนสู่สภาพที่มีความอุดมสมบูรณ์ ปรับวิถีการดำเนินชีวิตจากการถูกรอบงำของสังคมภายนอก สู่การทำเกษตรที่อาศัยความสมดุลทางธรรมชาติ บุคคลกลุ่มนี้สามารถเอาชนะความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ความล้มละลายทาง

สังคม และความเสื่อมด้านวัฒนธรรมได้อย่างภาคภูมิใจ ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และจากการสั่งสมประสบการณ์ การผสมผสานระหว่างแนวคิดในระบบเกษตรแบบดั้งเดิม กับแบบใหม่ จนมีความผสมกลมกลืนได้อย่างเหมาะสม สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง บุคคลเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านและของแผ่นดินที่สมควรได้รับการยกย่องและนำเสนอความคิดความรู้ และประสบการณ์ไปถ่ายทอดและเผยแพร่ต่อไป ดังเช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นภูมิปัญญาของแผ่นดินไทย พระองค์ทรงแปรพระราชฐานไปยัง ภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อศึกษาข้อมูล อย่างเป็นขั้นตอนในแต่ละพื้นที่ ทรงใช้เวลาครั้งละนาน ๆ ในการพูดคุยกับประชาชน เพราะทรงเห็นว่า ความตระหนักรู้ในธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตที่สืบสานต่อเนื่องกันมาของชาวบ้านนั้นเป็นสิ่งมีค่า เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ไม่มีวันหมดสิ้น โครงการบางอย่างเริ่มที่วัด บางที่เริ่มที่ครู บางที่เริ่มจากชาวบ้านคนใดคนหนึ่ง และทรงมีพระราชดำรัสว่า “..การพัฒนานั้น จะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคม วิทยา ไปด้วยพร้อม ๆ กัน ภูมิประเทศทางสังคมวิทยา คือ นิสัยใจของชน.” แนวพระราชดำริ และพระราชดำรัสทุกบททุกตอนล้วนเป็นองค์ความรู้ เป็นประสบการณ์และเป็นศักยภาพของภูมิปัญญาของแผ่นดิน ที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตของชนชาติได้อย่างสมสมัย สมควรที่ปวงชนชาวไทยจะน้อมรับมาผสมผสานกับแนวคิดเดิมที่มีอยู่ เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ต่อไป (สุเมธ ดันติเวชกุล, 2536)

กลุ่มที่ 4 ด้านแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีพื้นบ้าน

แนวคิด หลักปฏิบัติและเทคโนโลยีพื้นบ้าน ที่ชาวบ้านนำมาดัดแปลงใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ เนื่องจากวิถีชีวิตของคนในชนบทได้เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม การทำเกษตรแบบดั้งเดิม ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเพราะขาดเงินในการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย จึงได้มีการนำแนวความรู้ ความคิด แนวปฏิบัติและเทคโนโลยีพื้นบ้านที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมนำมาผสมผสานกับความรู้ ความคิด แนวปฏิบัติและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตหรือในการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวันของครอบครัวหรือชุมชนเพื่อพัฒนาครอบครัว ชุมชนและสังคมให้อยู่ได้อย่างมีความสุขและเหมาะสมกับกาลสมัย ดังมีผู้มีภูมิปัญญา เช่น

1. การสร้างครกสีข้าว โดยใช้แรงหมุนจากมอเตอร์แทนแรงคนในการผลิตข้าวซ้อมมือไว้รับประทานในครอบครัว หรือจำหน่ายของศูนย์หัตถกรรมบ้านคอกวัว อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
2. การผลิตเครื่องนวดข้าว 101 แบบประหยัด ใช้เท้าเหยียบหรือใช้มอเตอร์ไฟฟ้าด้วยราคาเพียง 2,000 บาท ช่วยทุ่นแรง ทุ่นเวลาได้มาก

3. การสร้างถังเก็บน้ำไว้ในที่สูงแล้วปล่อยให้ประชาชนใช้ในการอุปโภคบริโภค ดังจะเห็นได้ทั่วไปในหมู่บ้านชนบททั่วไป

การแบ่งกลุ่ม ประเภทและลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หน่วยงานและนักการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถแบ่งตามลักษณะที่คนในท้องถิ่นหรือชุมชนได้คิดหรือได้รับการถ่ายทอดและถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ จนถึงปัจจุบัน แบ่งได้ 4 ลักษณะ คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านคติ ความคิด ความเชื่อ และหลักการปฏิบัติจะมีการประเพณีและปฏิบัติงานแต่ละคน เช่น ด้านความเชื่อของชาวนา ก่อนลงทำนาจะต้องไหว้เจ้าที่เจ้าทาง บูชาแม่โพสพ เพราะเชื่อว่า ถ้าเจ้าที่เจ้าทางได้รับของที่เจ้าของน่านำมาบูชาจะทำให้การทำนาในปีนั้นได้ข้าวดีมีผลผลิตสูง เจ้าของที่นาทุกคนจะต้องกระทำพิธีก่อนเพาะปลูก เป็นต้น

2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความรู้สึกรู้จักคิด ในการสร้างสรรค์แบบแผนของการดำเนินชีวิต เป็นภูมิปัญญาที่ปรากฏออกมาในด้าน การวาดภาพ ศิลปะ วัฒนธรรม จิตกรรม สถาปัตยกรรม การแสดงการเล่นพื้นบ้าน เช่น กลอนโนราห์ กลอนหนังตะลุงของชาวพัทลุง การแสดงรองเงิ้ง ลิเกป่าของจังหวัดทางภาคใต้ตอนล่าง เป็นต้น

3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากการปฏิบัติของคนในการประกอบอาชีพ เป็นภูมิปัญญาที่ปรากฏออกมาในรูปการทำมาหากินของคนในชุมชน ซึ่งเป็นการผสมผสานความรู้ แนวคิดจากการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิม กับแบบใหม่เข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืนและใช้เป็นแนวทางประกอบอาชีพหลักเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การเกษตรแบบพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากการนำแนวคิด หลักปฏิบัติและเทคโนโลยีพื้นบ้านมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของคนชุมชน เช่น การใช้รถไถนาแทนแรงควายการทำระบบน้ำหยดเพื่อให้พืชได้รับน้ำตลอดเวลาและประหยัดค่าแรงงานในการรดน้ำพืชผักและผลไม้ เป็นต้น

การแบ่งกลุ่ม ประเภท และลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถนำมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษาได้ ดังตารางที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ตารางที่ 2 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในระดับประถมศึกษา

ลักษณะของภูมิปัญญา	สาระการเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตร	สาระการเรียนรู้
1.ด้านคติ ความคิด ความเชื่อและ หลักการที่เป็น พื้นฐานของ องค์ประกอบที่เกิด จากการสั่งสม ถ่ายทอดกันมา	1. หลักธรรมทางศาสนา 2.การรักษาโรคด้วยยาพื้นบ้าน(พืชสมุนไพร) 3. การทำเครื่องประกอบพิธีกรรม เช่น เครื่องสืบทอดชีวิตคน 4. คติสอนใจ 5. นิทานพื้นบ้าน 6. การเดินรำในพิธีต่าง ๆ 7. เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน 8. การทำพานบายศรี	พุทธ ศาสนา
2 ด้านศิลปะ วัฒนธรรมและ ขนบธรรมเนียม ประเพณี	1. ท้องถิ่นของเรา - สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ - บุคคลสำคัญในท้องถิ่น - ทรัพยากรในท้องถิ่น - ประเพณีพื้นบ้าน - การละเล่นพื้นบ้าน - สถานที่สำคัญในท้องถิ่น 2. งานประดิษฐ์วัสดุของท้องถิ่น 3. การร้อยมาลัย ฯลฯ	สังคม ศึกษา
3. ด้านการ ประกอบอาชีพ	1. อาชีพในชุมชนหรือ การประกอบอาชีพของท้องถิ่น 2. ศิลปการแสดง 3. การละเล่นต่าง ๆ (เพื่อการพัฒนาความพร้อม การนับ จำนวน การบวก ลบ คูณ หาร และการวัดระยะ) ฯลฯ	สังคม ศึกษา
4. ด้านแนวคิด หลักปฏิบัติและ เทคโนโลยีพื้นบ้าน	1. สมุนไพรพื้นบ้าน (ใช้รักษาโรคและใช้ปราบศัตรูพืช) 2. การประปาภูเขา 3. การทำกังหันน้ำเพื่อการเกษตร 4. วนเกษตร 5. เกษตรทฤษฎีใหม่ การประดิษฐ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน	สุขศึกษา การทำงาน อาชีพ

4. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

สามารถ จันทรสุริย์ (2536) ได้กล่าวถึง วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจะออกมาในรูปของการบันเทิงที่สอดแทรกในกระบวนการและสาระการเรียนรู้หรือคำร้อง เช่นในคำร้องของลิเก ลำตัดของภาคกลาง โนรา หนังตะลุงของภาคใต้ หนังประโมทัย (หนังตะลุงอีสาน) กลอนลำ คำชะพญา คำสอย ของชาวอีสาน คำซอของภาคเหนือ เป็นต้นคำร้องเหล่านี้จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น คติธรรม คำสอนของศาสนา การเมืองการปกครอง การประกอบอาชีพ การรักษาโรคพื้นบ้าน รวมทั้งการปฏิบัติตามจารีตประเพณีของท้องถิ่นต่าง ๆ ชาวบ้านทุกหมู่เหล่าได้ใช้สติปัญญาของตนสั่งสมความรู้ประสบการณ์เพื่อการดำรงชีพมาโดยตลอดและถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งตลอดมาด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยอาศัยศรัทธาทางศาสนา ความเชื่อถือในผีต่าง ๆ รวมทั้งความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษเป็นพื้นฐานในการถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาได้สืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันจำแนกได้ดังนี้

การถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก

เด็กโดยทั่วไปมีความสนใจในช่วงเวลาสั้นในสิ่งที่ใกล้ชิดซึ่งแตกต่างจากผู้ใหญ่ กิจกรรมการถ่ายทอดต้องง่ายไม่ซับซ้อน สนุกสนานและดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน การลองทำ (ตามตัวอย่าง) การเล่นปริศนาคำทาย เป็นต้น วิธีการเหล่านี้ เป็นการสร้างเสริมนิสัยและบุคลิกภาพที่สังคมปรารถนา ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นจริยธรรม ที่เป็นสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มาพอสมควรแล้วและเป็นวัยทำงานวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจึงทำได้หลายรูปแบบ เช่น วิธีบอกเล่าโดยตรงหรือบอกเล่าโดยผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่นต่าง ๆ ดังจะเห็นได้โดยทั่วไปในพิธีแต่งงานของทุกท้องถิ่น จะมีขั้นตอนมีคำสอนที่ผู้ใหญ่สอนคู่บ่าวสาวอยู่ทุกครั้ง รวมทั้งการประกอบอาชีพตามอย่างบรรพบุรุษก็มีการถ่ายทอด เชื่อมโยงประสบการณ์มาโดยตลอด

ในปัจจุบันในยุคที่การสื่อสาร การคมนาคม เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ทันสมัยและรวดเร็วจึงมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ่านทางสื่อสารมวลชนทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และอื่น ๆ จนทำให้เกิดการเลือกรับหรือไม่รับ การถ่ายทอดด้วยรูปแบบที่หลากหลายนี้จะทำให้เกิดความสะดวกต่อผู้บริโภคมากขึ้น

กิตติพิศ ศิริสูตร (2538) ได้กล่าวไว้ว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านแบ่งได้สองลักษณะใหญ่ ๆ คือ การถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร และการถ่ายทอดไม่เป็นลายลักษณ์อักษรและวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านในโรงเรียนมีหลายวิธีด้วยกันคือ

- 1) การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับครูผู้สอน
- 2) การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียน
- 3) การถ่ายทอด โดยให้คำปรึกษา เสนอแนะ แนะนำ ให้กับครูผู้สอน
- 4) การให้ความร่วมมือของปราชญ์ชาวบ้านร่วมกับครูผู้สอนถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน

จากวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักการศึกษากล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นกระทำได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับความสนใจความต้องการของผู้รับและประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำมาถ่ายทอด ถ้าผู้รับเป็นเด็กประเภทของภูมิปัญญาควรเป็นคติความเชื่อหรือขนบธรรมเนียมประเพณีและกิจกรรมที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ในการประกอบอาชีพง่าย ๆ ที่ผู้เรียนสัมผัสในชีวิตประจำวัน การถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหากินและการประกอบอาชีพที่เป็นหลักการ และแนวทางปฏิบัติ

5. บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษากับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้กล่าวถึง บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษากับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้หลายท่าน ดังเช่น

เบญจมาพร กาสมณี (2536) กล่าวว่าโรงเรียนประถมศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเชื่อมต่อความรู้หรือภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่นกับความรู้ที่มีอยู่นอกสังคมหมู่บ้านซึ่งถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง โดยมีครูเป็นผู้ประสานนำภูมิปัญญาเข้ามาในระบบการศึกษาในโรงเรียนจัดให้มีการถ่ายทอดแก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนได้ซึมซับ เรียนรู้สิ่งที่มีความคุณค่า ในหมู่บ้านของตนจะได้นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันผสมผสานกับความรู้จากภายนอกเพื่อนำไปบูรณาการใช้เมื่อเติบโตขึ้นโดยหวังว่าเด็กที่ผ่านชีวิตในโรงเรียนจะได้นำความรู้ ประสบการณ์ ไปสร้างและพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนสืบไป

กิตติพิศ ศิริสูตร (2538) กล่าวว่า ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพราะสามารถพัฒนาหลักสูตรในระดับชั้นเรียนหรือหลักสูตรรายวิชาได้ทันที ซึ่งบทบาทของครูสรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถปรับหรือเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นได้
- 2) ด้านสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ครูผู้สอนสามารถปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นได้

3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ครูผู้สอนสามารถพัฒนาการสอนให้หลายหลาย ตามความต้องการของผู้เรียน

4) ด้านสื่อการสอน ครูผู้สอนสามารถนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านบุคคลที่เรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน วัสดุ สถานประกอบการ หรือกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้

5) การรวบรวมข้อมูลชุมชน ครูจำเป็นต้องมีข้อมูลชุมชน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ในการจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นต่อไป

6) การให้คำปรึกษาแก่บุคคล เพื่อพัฒนาหลักสูตรและจัดการศึกษาของชุมชน

7) ร่างและจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่นร่วมกับ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนและเขตการศึกษาตามคำร้องของหน่วยงาน

ฉะนั้น โรงเรียนจะต้องคัดเลือกและแต่งตั้งปราชญ์ชาวบ้านที่สามารถนำแนวคิดและชักจูงชาวบ้านคนในหมู่บ้านยอมรับเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นการสานเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ผู้เรียนได้

3) รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

(1) พัฒนาหลักสูตรร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น

(2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เอง หรือเชิญปราชญ์ท้องถิ่นเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก็ได้

บทบาทของโรงเรียน ประถมศึกษากับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นักการศึกษาได้กล่าวมาสรุปได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน โดยมีครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของชุมชน ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ผู้ปกครองผู้เรียน ประชาชนและนักวิชาการในท้องถิ่น ควรจัดและสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการจัดการศึกษาโดยการนำผู้รู้ในท้องถิ่น สามารถทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงนอกจากนั้นยังจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนอีกด้วย

6. แนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ได้มีหน่วยงานและนักการศึกษาได้เสนอแนวทาง ไว้ดังนี้

อังกุล สมคะเนย์ (2535) กล่าวว่า การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นจะต้องมีวิธีการและวางแผน

ดำเนินงานไว้อย่างเหมาะสม จัดให้มีการสำรวจข้อมูลสภาพของภูมิปัญญาและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมของโรงเรียนกับภูมิปัญญาชาวบ้านให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อกัน

รัตนะ บัวสนธิ์ (2535) กล่าวว่าไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อหาแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้

จากแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ให้หลักสูตรสามารถพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับพัฒนาการ ความสนใจของผู้เรียนได้โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ครูอาจเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วม การนำผู้เรียนไปศึกษาในแหล่งความรู้ของชุมชนครูและผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วนำมาสอดแทรกในสาระการเรียนรู้ กำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้หรือใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้

ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านคอกวัว

1. ประวัติความเป็นมาของบ้านคอกวัว

อำมร พงศ์จันทร์เสถียร (2527) บันทึกไว้ว่า บ้านคอกวัว ได้แก่กลุ่มบ้านต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในท้องที่หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 12 และหมู่ที่ 13 ของตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เช่น บ้านคอกวัว บ้านออกห้วนอนหรือบ้านม่วงพอก บ้านออกดิน บ้านตก บ้านในเมือง (เก่า) บ้านโคกวาด บ้านหัวพานหัวยหมาก บ้านท่าข่อย บ้านท่าหยุดพระ บ้านท่าขนุน บ้านไสโด บ้านโคกโหนด บ้านบอนและบ้านระหว่างคลอง เป็นต้น นอกจากกลุ่มบ้านที่กล่าวแล้วยังมีบ้านที่อยู่ห่างออกไป เช่น บ้านโคกโพ บ้านโคกโหนด บ้านปายาง บ้านโคกเลียบ บ้านท่าโก บ้านคูหลัด ซึ่งบ้านเหล่านี้ประชาชนตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านละ 5 – 10 ครัวเรือน

การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ชาติในบริเวณที่ได้ชื่อว่า “บ้านคอกวัว” นี้ เมื่อได้สำรวจดูร่องรอยบริเวณด้านใต้และบ้านตะวันออกของบ้านออกห้วนอนแล้ว หลักฐานที่ปรากฏว่าเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของประชากรทั้งหมดอยู่บริเวณกว้าง หลักฐานที่ปรากฏมีกระเบื้องถ้วยชาม เนิยงน้ำ คู่ม่าน กอไผ่ แนวรั้วบ้าน มีวัดร้าง 1 วัด คงเป็นวัดที่ตั้งพร้อมกับการตั้งเมืองพัทลุงที่ไชยบุรี ซึ่งประมาณปีพุทธศักราช 2212

แต่เมืองพัทลุงที่ตั้งเขาไชยบุรีได้ร้างสมัยกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า ในปีพุทธศักราช 2310 เจ้าเมืองคือ พระยาภักดีเสนา บุตรชายของพี่ชายพระยาราชบังสันเป็นเจ้าเมืองอยู่เวลา 5 ปี ได้ไปช่วยทำสงครามในกรุงและได้ถึงแก่กรรมในสงคราม เมืองพัทลุงที่เขาไชยบุรีได้ร้างประชาชนแยก

ย้ายหนีเข้าศึกไปป่าเสียมหมด (คำบอกเล่าของบรรพบุรุษ) บรรพบุรุษเมืองเก่าที่ตั้งเมืองฝั่งคลองเมือง ตะวันตก ได้อพยพไปทางตะวันตก เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองสงบลงประชาชนก็อพยพมาตั้งถิ่นฐาน บริเวณบ้านระหว่างควน (กลางนา) มีวัดประจำบ้าน คือ วัดใหม่ (ร้างสมัยประมาณ 30 – 40 ปี มาแล้ว) ป่าช้าวัดใหม่ประชาชนบ้านระหว่างควนยังทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษเมื่อถึงวัน ทำบุญประเพณี เช่นวันสงกรานต์ วันสารท เป็นต้น ส่วนอีกซ้ายของฝั่งตะวันออกได้อพยพไปทาง ใต้ ไปเป็นชาวบ้านถิ่นต่าง ๆ เช่น บ้านม่วง โรงตรวน เป็นต้น เมื่อบ้านเมืองสงบก็ย้ายกลับมาตั้งถิ่น ฐานใหม่ราวสมัยรัตน โกสินทร์ตอนต้นแต่การอพยพครั้งนี้มีผู้คนอพยพไปก็มี ที่มีได้อพยพไปก็มี หรืออพยพไปแล้วกลับมาก็มี แต่ที่น่าสังเกต บริเวณในเมืองเก่าประชาชนเหล่านี้จะไม่เข้าไปตั้ง บ้านเรือนที่อยู่อาศัยจนกลายเป็นป่าดงพงพีไป แต่กลับมายู่กันบริเวณบ้านคอกวัวปัจจุบัน ข้อเสนอแนะเรื่องนี้ คือคำบอกเล่าของคุณแม่บุญริน นวลนิรันดร์ ท่านมีอายุ 92 ปี ขณะนั้น วัดเขา (วัดในเมืองเก่า) ยังไม่ร้าง มีพระภิกษุจำพรรษา แต่วัดแจ้ง(วัดคอกวัว) ก็ได้ตั้งขึ้นแล้ว ซึ่งวัดแจ้ง ตั้งเมื่อปี พุทธศักราช 2381

ทำไมจึงได้ชื่อว่า “คอกวัว” ชื่อนี้สืบเนื่องมาจากสถานที่ที่ตั้งวัดแจ้ง (สมัยก่อนที่จะตั้งวัด) บริเวณนี้เป็นที่ดอน (ที่โคก ตามคำเรียกของท้องถิ่น) เมื่อฤดูฝน ฝนตกหนักน้ำท่วม แต่บริเวณที่ตั้ง วัดแจ้งตลอดถึงวัดเขาน้ำท่วมไม่ถึง ประชาชนได้นำวัวมาเลี้ยงเป็นที่สาธารณะใช้ประโยชน์ร่วมกัน และได้ทำโรงเรือนให้วัวอาศัยด้วย จึงเรียกบริเวณนี้ว่า “โคกไ่ว้ว” ต่อมาได้เรียกหลั่นว่า “โคก วัว” และเมื่อมีคอกวัวเลี้ยงก็เรียกใหม่ว่า “คอกวัว” เมื่อได้จัดตั้งวัดบริเวณที่เลี้ยงวัว วัดนี้จึงได้นาม ว่า “วัดคอกวัว” คู่กับวัดเขา ส่วนบ้านนั้นภายหลังได้ชื่อเปลี่ยนไปตามชื่อของวัดว่า “บ้านคอกวัว” ส่วนวัดที่ได้ชื่อว่า “วัดแจ้ง” ก็เพราะบริเวณที่ตั้งวัดอยู่บริเวณกลางแจ้ง วัดจึงมีชื่อสองชื่อ คือ วัด คอกวัว (ชื่อสามัญทั่วไป) และวัดแจ้ง(ชื่อทางการ) จนปัจจุบันนี้ ส่วนบ้านย่อยๆ ก็คือเชื้อสาย แยกไปจากบ้านคอกวัวทั้งสิ้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ล้วนแต่เป็นเครือญาติกันทั้งนั้น

2. สถานที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านคอกวัว แบ่งการปกครองเป็น 4 หมู่บ้านคือหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 12 และหมู่ที่ 13 ตำบล ชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีอาณาเขต คือ

ทิศเหนือ จดกับตำบลมะกอกเหนือ ซึ่งเป็นเขตปกครองของอำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทิศใต้ จดกับหมู่ที่ 11 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออกจดกับตำบลพะนางตุง ซึ่งเป็นเขตปกครองของอำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันตก จดกับตำบลพนมวังค์ ซึ่งเป็นเขตปกครองของอำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

3. การคมนาคม

เส้นทางที่ใช้สัญจรไปมาระหว่างชุมชนคอกวัวกับเขตที่ติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียงสะดวก และมีเส้นทางสัญจรหลายสาย ดังนี้

1. เส้นทางจากตัวเมืองพัทลุงมาตามถนนสายควนขนุน – ปรางค์ชัย – นางเกรียง เข้าสู่ วัดแจ้งทางทิศใต้ ระยะทางประมาณ 8.5 กม. มีรถยนต์โดยสาร(รถสองแถว)วิ่งประจำหมู่บ้านทุกวัน
2. เส้นทางจากถนนเพชรเกษม แยกไสยวน- บ้านใหม่ สามารถเข้าสู่ชุมชนคอกวัวทาง ทิศตะวันตก ระยะทางประมาณ 6 กม.
3. เส้นทางจากอำเภอควนขนุน – ปากคลอง - คอกวัว ทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน ระยะทางประมาณ 4 กม.

4. ด้านการปกครอง

มีหน่วยงานและสถานพยาบาลในเขตชุมชนคอกวัว ดังนี้

1. สถานีอนามัยบ้านปากสระ เป็นหน่วยงานที่ให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนในเขต ตำบลชัยบุรี 4 หมู่บ้าน มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ 3 คน
2. มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั้ง 4 หมู่บ้านรวมกันจำนวน 52 คน
3. มีองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 แห่ง

5. ด้านการประกอบอาชีพ

ปัจจุบันบ้านคอกวัว มีการขยายเป็นชุมชนขนาดใหญ่การประกอบอาชีพจึงมีอย่าง หลากหลายโดยมีอาชีพหลัก คือ การทำนา ทำสวน การเลี้ยงสัตว์ ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และเอกชนและอาชีพหัตถกรรมกะลามะพร้าว เนื่องจากในชุมชนภายในหมู่บ้านและชุมชน ใกล้เคียง มีมะพร้าว ไม้ซี้เหล็ก ย่านลิเภา การทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวส่วนใหญ่จะใช้วัสดุที่มีใน ธรรมชาติที่สำคัญคือกะลามะพร้าว หัตถกรรมกะลามะพร้าวที่ทำส่วนใหญ่ จะทำไว้เพื่อส่งขายทั้ง ภายในประเทศ และตลาดต่างประเทศ เช่น ทับทึบ กระจุก เข็มกลัด โหมบาย เครื่องใช้ในครัวเรือนต่าง ๆ โดยเฉพาะในชุมชนมีกลุ่มอาชีพทำหัตถกรรม คือกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว สามารถผลิตและส่งสินค้าไปจำหน่ายทั้งภายในประเทศ และส่งต่างประเทศ ปีละประมาณ 3 ล้านบาท หัตถกรรมกะลามะพร้าวเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้และสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชน แต่ยัง ขาดการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาการ หัตถกรรมส่วนใหญ่มีอายุมาก คนรุ่นใหม่มองไม่เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาที่บุคคลเหล่านั้นมี อยู่ จึงขาดการสืบทอดภูมิปัญญาไว้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาหัตถกรรมจึงลดเหลือน้อยลงและจะสูญ หายไปหากไม่มีการส่งเสริมอนุรักษ์โดยการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้สำหรับเยาวชนคน คอกวัวไว้สืบต่อไป

6. ด้านการศึกษา

มีสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บ้านคอกวัว 3 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนวัดแจ้ง ก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2485 ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยปีที่ 1 – 2 และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีที่ 1 – 6
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแจ้ง ก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2523 ปัจจุบันเปิดรับเด็กอายุ 2 – 4 ปี สังกัดกรมการศาสนา
3. โรงเรียนพรหมพิณดุษฎี เป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล ก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2518 ปัจจุบัน เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

7. ด้านการศาสนา

บ้านคอกวัวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนคอกวัว 3 วัด ดังนี้

1. วัดแจ้ง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1 เป็นวัดที่ใช้ในพิธีการฃาปนกิจศพประจำหมู่บ้าน ก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2381
2. วัดเขา ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 1 เป็นวัดที่ใช้ในกิจกรรมด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน ก่อตั้งเมื่อ 2212
3. สำนักวิปัสสนาถ้ำพระ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 1 ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปีพุทธศักราช 2517

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหัตถกรรมกะลามะพร้าว

1. คุณสมบัติและประโยชน์ของกะลามะพร้าว

กะลามะพร้าวเป็นส่วนที่ห่อหุ้มเนื้อมะพร้าว มีลักษณะแข็ง สีดำ ถ้าตัดผลมะพร้าวตามขวางจะเห็นกะลารูปสามเหลี่ยมสามสัน มีตา 3 ตา โดยทั่วไปจะตาแข็ง 2 ตา ตานิม 1 ตา ตานิมจะอยู่ตรงส่วนที่มีมุมกว้างที่สุด ซึ่งตานี้เป็นรูที่หน่อจะงอกออกมา ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 คุณสมบัติของกะลามะพร้าว

ภาพกะลามะพร้าวตัวผู้

ภาพกะลามะพร้าวตัวเมีย

กะลามะพร้าวเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในผลมะพร้าว หลังจากที่พักเปลือกชั้นแรกและชั้นกลางของมะพร้าวออกจะเห็นส่วนที่เรียกว่า กะลามะพร้าว ซึ่งมีสีเหลืองอ่อนถึงสีน้ำตาลเข้ม ขึ้นอยู่กับอายุหรือความแก่ อ่อนของมะพร้าว

ประโยชน์ของมะพร้าวในเชิงอุตสาหกรรม มีดังนี้

1. ใช้ฟอกสี
2. ใช้ดูดสารพิษ
3. ใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า
4. ใช้ผลิตถ่านกะลามะพร้าว
5. ใช้ทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

2. อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ประโยชน์ของเครื่องมือแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันออกไป ฉะนั้นผู้ใช้ควรจะศึกษาเครื่องมือแต่ละชนิดเพื่อนำมาใช้งานได้อย่างถูกต้อง

เครื่องมือ มีดังนี้

1. มีด ใช้สำหรับถากเนื้อไม้จนมีรูปร่างตามต้องการ
2. เลื่อย ใช้สำหรับตัดไม้ตามขนาดที่ต้องการ
3. สว่าน ใช้สำหรับเจาะรูยึด อาจยึดด้วยหมุด เคียว หรือผูกด้วยย่านลิเภา
4. กระจายทราย ใช้สำหรับขัดผลิตภัณฑ์ใช้กระจายทรายเบอร์ 100 และเบอร์ 150
5. เครื่องขัดผิวด้วยกำลังไฟฟ้า ใช้สำหรับขัดผลิตภัณฑ์ขั้นตอนสุดท้ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ตามที่ ต้องการ
6. บุ้ง ใช้สำหรับถูไม้เพื่อลบเหลี่ยม

3. ประเภทของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ภาพเครื่องใช้ เครื่องประดับ เครื่องตกแต่ง

1. เครื่องใช้ ได้แก่ จวัก ทัพพี กระบวยตักน้ำ ตะหลิว ฯลฯ

ภาพเครื่องใช้

2. เครื่องประดับ ได้แก่ ต่างหู กระดุม ของชำร่วย ฯลฯ

ภาพเครื่องประดับ

3. เครื่องตกแต่ง ได้แก่ แจกัน โคมไฟฟ้า ฯลฯ

ภาพเครื่องตกแต่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ผู้รายงานได้ศึกษาใน 2 ลักษณะซึ่งมีรายละเอียดที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ ผู้รายงานได้ศึกษางานวิจัยที่นักวิชาการได้ศึกษาไว้ในแต่ละลักษณะ ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี

การศึกษาของแสง แดงศรี (2537) เกี่ยวกับ สภาพการจัดการเรียนรู้สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี แผนงานเกษตรของครูผู้สอนงานเกษตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ครูผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าสารการเรียนรู้ที่กำหนดไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สารการเรียนรู้ไม่เหมาะสมกับเวลา ไม่ละเอียดยากต่อการนำไปใช้สอน ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะ/กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีงานรับผิดชอบมากไม่มีเวลาเตรียมการสอน จากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ยังไม่ตอบสนองกับความต้องการของท้องถิ่น ทำให้ครูผู้สอนสอนไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนจึงไม่สนใจเรียน ชุมชนไม่สนใจในการจัดการศึกษา คิดว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้นจึงให้ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษากับโรงเรียนน้อย เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวจึงควรพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนรู้

การศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นที่นักการศึกษาได้พัฒนาขึ้น ดังเช่น

ชัยวิวัฒน์ วงษ์สวัสดิ์ (2538) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นหลายภาษา พบว่า ผลการนำหลักสูตรไปใช้ทำให้ผู้เรียนทั้งหมดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ/กระบวนการปฏิบัติงานและมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมในการทำงานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 70

วิรัตน์ พัฒนสาร (2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี งานเกษตร เรื่องการเลี้ยงกบนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลจากการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ/กระบวนการปฏิบัติในการเลี้ยงกบนาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 นอกจากนั้นผู้เรียนยังสามารถนำความรู้และทักษะ/กระบวนการที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น ร่วมมือกันแก้ปัญหา ตั้งใจปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เช่นเดียวกับ พนารัตน์ จินดาดวง (2542) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การเลี้ยงเป็ดเนื้อ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ/กระบวนการปฏิบัติในการเลี้ยงเป็ดพันธุ์เนื้อ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด กล่าวคือสูงกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป และธิดารัตน์ ลำพาย (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทอเสื่อ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น สารการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทอเสื่อ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอเสื่อแล้วมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ/กระบวนการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คือมีความรอบรู้ร้อยละ 80 ขึ้นไป

การศึกษาเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตรที่นักการศึกษาได้พัฒนาขึ้นแล้วนำไปใช้กับผู้เรียน สรุปได้ว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นทุกหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะ/กระบวนการในการปฏิบัติงานและมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการทำงานสูงขึ้น นอกจากนั้นผู้เรียนยังสามารถนำความรู้และทักษะ/กระบวนการที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความรับผิดชอบกระตือรือร้น ร่วมมือกันแก้ปัญหา ตั้งใจปฏิบัติงานและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาได้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่อยู่ในวัยเรียนให้บรรลุผลตามที่แผนการศึกษาชาติกำหนด โรงเรียนจึงควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียนหรือที่เรียกว่าหลักสูตรระดับท้องถิ่นขึ้นใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถและมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากชุมชนมาบูรณาการกับความรู้ใหม่ที่โรงเรียนจัดให้ได้อย่างมีความหมายและนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ยุพา ทรัพย์อุไรรัตน์ (2537) ได้ศึกษา พบว่า มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นและหัตถกรรมพื้นบ้าน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในงาน การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่พบคือ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญา ท้องถิ่น เจ้าของภูมิปัญญาขาดทักษะ/กระบวนการในการถ่ายทอดความรู้และมาลีณี สวยศ้าขาว (2538, ทศนีย์ ทองไชย & รัชมี ทองบุตร, 2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภท ความเชื่อเกี่ยวกับบุญ – บาป นรก – สวรรค์ ประเพณีการนับถือผี ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีสงนางไม้ เทพารักษ์ การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา วรรณกรรม วิถีชีวิตของ ชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้ระดับมาก รูปแบบการจัด คือ นำผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับ ชุมชนในวันสำคัญ ครูนำองค์ความรู้ที่เป็นกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอดแทรกในสาระการ เรียนรู้ของบทเรียน ปัญหาที่พบคือ ครูผู้สอนขาดทักษะ/กระบวนการในการหาความรู้เพิ่มเติม มีเวลาสอนซ่อมเสริมไม่ได้รับการนิเทศช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา นักเรียนขาดทักษะ/ กระบวนการในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ขาดทักษะ/กระบวนการในการวิเคราะห์และสรุป ความรู้ และจำนวนผู้เรียนมากเกินไป มีปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ แหล่งภูมิปัญญาอยู่ไกล คนในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการถ่ายทอด ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา คือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน

กรมวิชาการ (2540) ศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีส่วนน้อยที่ได้จัดให้มีการ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ และ การสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการ เรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ นำผู้เรียนไปศึกษาและเรียนรู้จากแหล่ง ความรู้ในชุมชน เชิญผู้รู้ในท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ปัญหาที่พบ คือ ครูผู้สอนขาดวัสดุ อุปกรณ์ ขบประมาณ ขาดความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และขาดความรู้ด้านการ พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจากรายงานการวิจัยของกรม วิชาการ (2542) พบว่า โรงเรียนจะจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เท่านั้น การนำผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้มี บทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนกระตุ้นสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำความรู้และ ประสบการณ์ของชาวบ้านในท้องถิ่นมาสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้ ชุมชนเห็นด้วยกับการที่

หลักสูตรแกนกลางเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา และเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้กับเยาวชน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกประเภทมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับว่ามีภูมิปัญญาประเภทใดที่น่าสนใจและมีลักษณะเด่นในแต่ละท้องถิ่นและมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษาในทุกระดับการศึกษา ปัญหาที่พบมีทั้งด้านผู้บริหาร ครูผู้สอนปราชญ์ชาวบ้านและผู้เรียน แต่จากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการศึกษาเชิงสำรวจยังไม่มีหรือนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตร และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การศึกษาพบว่าการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้มีปัญหามากมาย ดังนั้นเพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายตระหนัก และเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อการพัฒนาการศึกษา และเพื่อแก้ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนรู้อย่างกล่าว ส่วนราชการต้นสังกัดและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงควรจัดให้มีการศึกษาอบรม เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาหลักสูตรและจัดตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนให้เป็นคนที่มีความรู้ดีมีความเก่งในการทำงานและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและยังเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เพื่อพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรได้ใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) เป็นแนวทางในการกำหนดลำดับขั้นตอนในการวิจัย ผู้รายงานมี ขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การเลือกกรณีศึกษา
2. ระเบียบวิธีวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
5. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
7. วิธีสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
8. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกกรณีศึกษา

การเลือกกรณีศึกษาในครั้งนี้ผู้รายงานได้เลือกโรงเรียนประถมศึกษา แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) (จริยา เสดบุตร, 2526) ที่มีสภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีกะลามะพร้าว ที่จะนำมาใช้เป็นวัสดุ อุปกรณ์ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เรื่องหัตถกรรมกะลามะพร้าวได้อย่างเพียงพอ
2. เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีผู้รู้ในท้องถิ่นที่มีความชำนาญด้านการหัตถกรรม กะลามะพร้าวและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้ รายงานได้
3. เป็นโรงเรียนที่ผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้ปกครอง ผู้เรียนและครูผู้สอนให้ความสนใจและร่วมมือ ในการทำวิจัย

สภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวทำให้ได้โรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาคือ โรงเรียนวัดแจ้ง เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง จังหวัดพัทลุง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีรูปแบบ คือ มีกลุ่มปฏิบัติการกลุ่มเดียวหรือรายกรณี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Random Sampling) ได้แก่ ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง พัทลุง จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2551 จำนวน 72 คน ครูโรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จำนวน 25 คน และผู้รู้ในท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้าง จำนวน 4 คนผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นไปใช้

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ผู้รายงานได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 12 ขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดตั้งคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร

คณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ ผู้รายงานขอความร่วมมือจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยีจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง 1 คน ด้านการสอน ได้แก่ ครูผู้สอน 1 คน ด้านสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ผู้รู้ในท้องถิ่นที่ได้รับการ คัดเลือกมาจากกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้าง ที่ให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน จำนวน 3 คน และด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักประสานงานชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา”

โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ ศิริรัตน์ ผู้ประสานงานโครงการฯ และประธานกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว จำนวน 1 คนรวม 6 คน มีหน้าที่ในการพิจารณาและเสนอแนะการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน

2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชนในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพทั้งในอดีตและปัจจุบัน ความคาดหวังของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ สังเกต ผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำหมู่บ้านและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ประกอบการศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

2) สำรวจสภาพและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและการสังเกตผู้เรียน

3) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง หมายถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 สาระการเรียนรู้ที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ “การใช้เทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากลในงานของสาระที่ 1 - 4” เวลา 49 คาบ

4) วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนในด้านความพร้อมของบุคลากร การบริหาร วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน ความร่วมมือของชุมชน เพื่อให้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยจะได้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการที่จะเลือกสาระการเรียนรู้มาพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนและผู้นำชุมชน ส่วนด้านสถิติของโรงเรียนศึกษาจากข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน

3. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในที่นี้หมายถึง สิ่งที่ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรมุ่งหวังจะให้ผู้เรียนได้บรรลุผลตามสภาพที่กำหนดหลังจากผู้เรียนได้เรียนหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว จบลงแล้ว อันได้แก่ ความรู้ หรือสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษา ทักษะ/กระบวนการหรือสิ่งที่ต้องการให้ฝึกและคุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยมของผู้เรียนหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อสิ่งที่เรียน

4. การกำหนดสาระการเรียนรู้

ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่ระบุในชั้นที่ (3) มาวิเคราะห์แล้วกำหนดสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ไว้อย่างกว้างๆให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการและคุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยมของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร แล้วแยกออกเป็นสาระการเรียนรู้ย่อยให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น วัสดุภาวะ ความสนใจของผู้เรียนและเหมาะสมกับคาบเวลาเรียน โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ทั้งหมด 6 หน่วย 18 แผนการเรียนรู้

5. การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

เมื่อได้สาระการเรียนรู้ในหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว แล้ว ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรจะกำหนดกิจกรรมที่จะจัดให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแต่ละข้อ การจัดกิจกรรมเน้นทักษะ/กระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง ครูผู้สอนจะเป็นผู้ประสานกิจกรรมการเรียนรู้ภาคทฤษฎี ส่วนการฝึกปฏิบัติในหัตถกรรมกะลามะพร้าวจะสอนโดยผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ประสบการณ์โดยตรง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานตามสภาพที่แท้จริง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

6. การกำหนดคาบเวลาเรียน

ในการกำหนดคาบเวลาเรียนหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลาง และการสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดคาบเวลาเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง ได้กำหนดเวลาเรียนในทุกสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นต้องจบลงในตัวเอง และเมื่อผู้รายงานสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรจะใช้ชั้นละประมาณ 54 คาบ ขึ้นอยู่กับความสนใจและทักษะ/กระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียน ดังนั้นผู้รายงานจึงกำหนดคาบเวลาเรียนในหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ชั้นละ 54 คาบ จำนวนเวลาที่กำหนดขึ้นนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมกับสภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นผู้รายงานได้นำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละชั้น มาทำเป็นโครงสร้างหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ซึ่งประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี สาระการเรียนรู้และคาบเวลาเรียนรายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว แสดงไว้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี	สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
เมื่อเรียนจบหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม กะลามะพร้าว ผู้เรียนสามารถ มีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติ ประโยชน์ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์และบอกประเภทของ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวได้	หน่วยที่ 1 ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ กะลามะพร้าว	9
มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อควรคำนึง ขั้นตอน และการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวได้	หน่วยที่ 2 ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการออกแบบ ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	9
มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการวางแผน รู้จัก ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ เห็นคุณค่าของกลุ่ม หัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว ชื่นชมผลงาน ของสินค้า Otop ระดับ 5 ดาว ได้	หน่วยที่ 5 การอนุรักษ์และ สืบสานมรดกทางวัฒนธรรม ด้านหัตถกรรมในชุมชน	9
นำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้สู่ชุมชนใน โอกาสต่าง ๆ ได้	หน่วยที่ 6 การจัดแสดงผล งานนักเรียน	9
มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถคัดเลือกและเตรียม ชิ้นส่วนกะลามะพร้าวสามารถทำด้ามผลิตภัณฑ์ การ ประกอบชิ้นส่วนและการตกแต่งชิ้นส่วนตามความ ต้องการได้	หน่วยที่ 3 การคัดเลือก การ เตรียมและขั้นตอนการทำ ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	9
มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถหาแหล่งเงินทุน รู้จัก หาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ รู้จักการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ได้	หน่วยที่ 4 การจัดการและ การตลาดผลิตภัณฑ์ กะลามะพร้าว	9
ประเมินผลการใช้หลักสูตร		3

7. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรจะกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

การเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้หลักสูตรในที่สุด กล่าวคือ ขณะที่มีการใช้หลักสูตรครูผู้สอนจะสังเกต ชักถาม และบันทึกผลการสอนตามหลักสูตร เทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ในแต่ละแผนการเรียนรู้ พร้อมบันทึกผลการฝึกทักษะ/กระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการทำงานของผู้เรียนในสาระการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ และทำการทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะ/กระบวนการปฏิบัติงานและผลสัมฤทธิ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการทำงานของผู้เรียนมาหาค่าร้อยละของความรอบรู้ โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ในทุก ๆ ด้านตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นผู้มีความรอบรู้ อยู่ในระดับดีมาก ตามคู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกรมวิชาการ

8. การจัดทำเอกสารหลักสูตร

ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรจัดทำเอกสารหลักสูตร โดยมีลำดับ ขั้นตอนในการจัดทำ ดังนี้

8.1 การเขียนโครงร่างหลักสูตร หลักสูตรที่เขียนขึ้นจะมีองค์ประกอบตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่ หลักการ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้

8.2 คาบเวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยอาศัยข้อมูลจาก ข้อ 5.2 - ข้อ 5.7 เป็นพื้นฐาน

8.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (วิเชียร เกตุสิงห์, 2524) สำหรับถามความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

9. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร นำโครงร่างหลักสูตรที่เขียนขึ้นทั้งหมด เสนอที่ปรึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจึงแยกการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

9.1 การตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรและความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นโดยใช้การปรึกษาหารือและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร

10. การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ที่ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรพัฒนาขึ้นนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะการปรับรายละเอียดของ

สาระการเรียนรู้ที่มีในหลักสูตรแกนกลางให้สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะนี้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรแล้วนำมาสอนได้เลย โดยไม่ต้องขออนุมัติใช้หลักสูตรจากส่วนกลาง (กรมวิชาการ, 2536)

11. การนำหลักสูตรไปใช้

ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรให้ความรู้กับครูผู้สอนและผู้รู้ในท้องถิ่นที่เชิญมาเป็นวิทยากรแล้วนำหลักสูตรที่มีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายไม่มีการควบคุมตัวแปรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและส่งเสริมให้มีการแสวงหาความรู้อย่างหลากหลายเช่น จากเพื่อน จากครูผู้สอน จากผู้รู้ในท้องถิ่น หรือจากผู้ปกครอง แล้วสะท้อนผลการใช้หลักสูตรจากการรับฟังข้อมูลย้อนกลับ ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้รู้ในท้องถิ่นและผู้ปกครอง บันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูล หรือบันทึกโดยการถ่ายภาพ

12. การวัดและประเมินผลหลักสูตร

การวัดและประเมินผลหลักสูตร ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรแบ่งการวัดและประเมินผลหลักสูตรออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

12.1 การวัดและประเมินผลหลักสูตรก่อนนำไปใช้

1) ประเมินผลจากการตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบ และความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร

2) การประเมินจากแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญ/ที่ปรึกษา จำนวน 5 คน ได้ตรวจสอบแล้ว

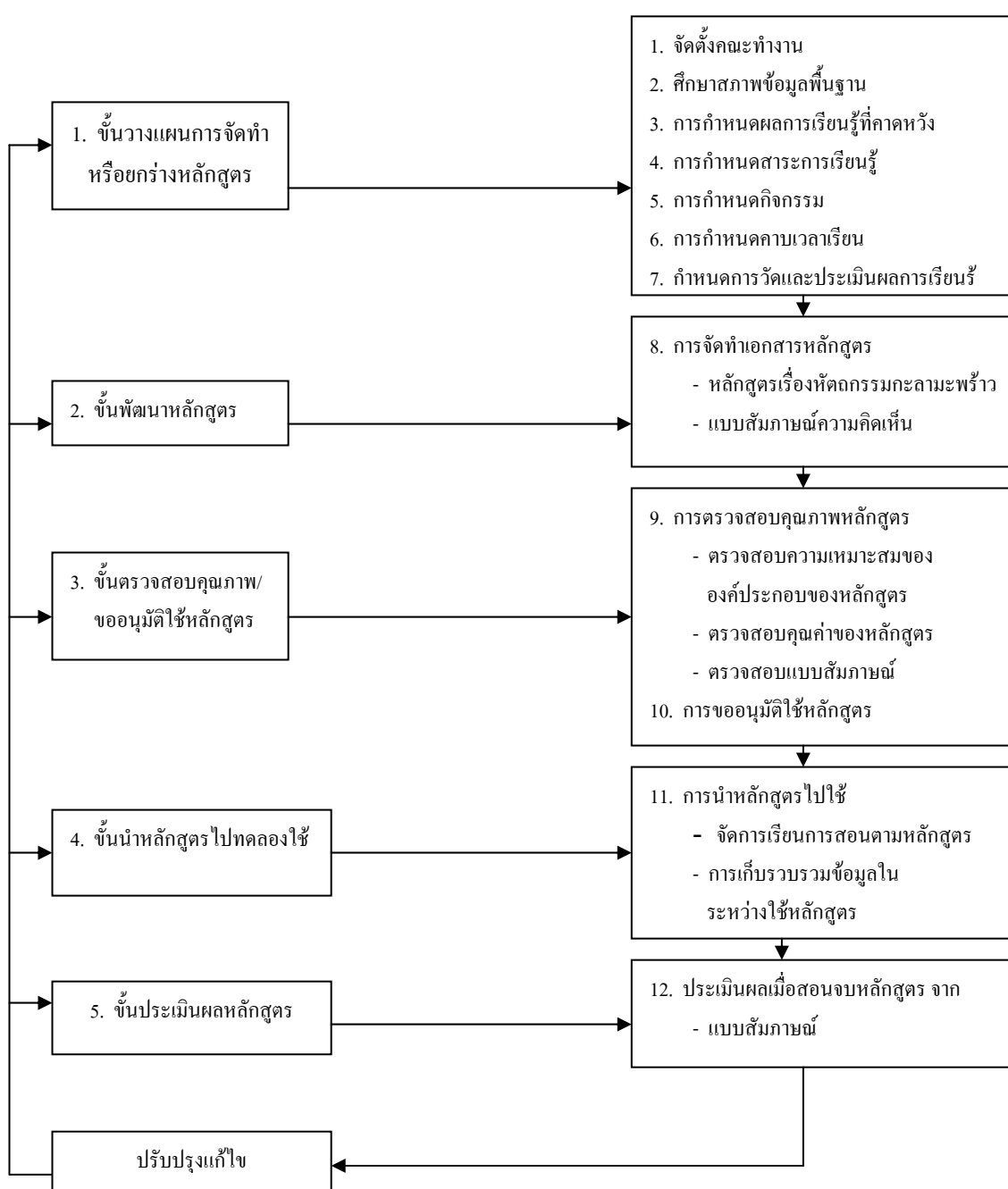
12.2 การวัดและประเมินผลระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยมีครูผู้สอนสาระงานอาชีพเทคโนโลยี นำรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ถ้าสาระการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้เป็นภาคความรู้หรือภาคทฤษฎี ครูผู้สอนจะจัดกระบวนการเรียนรู้เอง ส่วนสาระการเรียนรู้ที่เป็นการฝึกทักษะ/กระบวนการหรือภาคปฏิบัติ ผู้รู้ในท้องถิ่นที่ผู้รายงานเชิญเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้รายงานจะสังเกตและคอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เพื่อปรับปรุงหลักสูตรในส่วนที่ยังบกพร่องที่ผู้เรียนไม่สามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้

12.3 การวัดและประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร

หลังจากที่ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้รายงานจะนำแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างสำหรับผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นใช้ถามเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรที่ผู้รายงาน และคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรพัฒนาขึ้น จากขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งหมดสามารถเขียนเป็นภาพกระบวนการวิจัย ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 กระบวนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
2. แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างสำหรับผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นใช้ถามเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรที่ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรพัฒนาขึ้น

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ผู้รายงานได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ผู้รายงานและคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรใช้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดในขั้นตอนการดำเนินการวิจัย หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจะมีองค์ประกอบตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่ หลักการ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยอาศัยข้อมูลจากขั้นตอนการวางแผนการจัดทำหรือร่างหลักสูตรเป็นพื้นฐานในการกำหนดรายละเอียดของสารการเรียนรู้ที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพ ความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับวุฒิภาวะ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน แล้วนำโครงร่างหลักสูตรไปปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรกับคณะที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรก่อนที่จะเขียนเป็นเอกสารหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview)

สำหรับสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

การสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบสัมภาษณ์ ผู้รายงานได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาการสร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2524) แล้วสร้างแบบสัมภาษณ์ถามเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
2. นำแบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
3. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้รายงานแบ่งขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ระยะดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล จากการตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบและความเหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่นของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตรวจแบบสัมภาษณ์ ของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้รายงานดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียน และผู้รู้ในท้องถิ่นแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อดูความก้าวหน้าของผู้เรียนว่า มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขแล้ว ปรับปรุงแก้ไขหรือเขียนบันทึกไว้สำหรับให้ผู้ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ปรับปรุง แก้ไข ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในครั้งต่อไป

3. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลหลังการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ผู้รายงานมีวิธีการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล หลักการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ดังนี้

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ มาวิเคราะห์แล้วเรียบเรียงและเขียนบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 มีผลการวิจัยที่ผู้รายงานจะนำเสนอแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

1. ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้
2. ผลการนำหลักสูตรไปใช้
3. ผลการประเมินหลังการนำหลักสูตรไปใช้

ในแต่ละตอนมีรายละเอียดและมีผลการวิจัยดังนี้

ผลการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การศึกษาด้านสภาพและความต้องการของชุมชนชุมชนต้องการให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสาขาหัตถกรรมกะลามะพร้าว ซึ่งขาดความต่อเนื่องในการถ่ายทอดความรู้สู่เยาวชน มาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมฟื้นฟู และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่นมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือสนับสนุนกิจกรรม และพร้อมที่จะเป็นวิทยากรร่วมกับโรงเรียน โรงเรียนสามารถพัฒนารายละเอียดของสาระการเรียนรู้แล้วจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้มีทักษะ/กระบวนการ และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ด้านการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีความเหมาะสม มีอาคารสถานที่บริเวณเรือนโบราณพัทลุง ซึ่งอยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับศูนย์สาริตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวบ้านคอกวัว มีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือพร้อมสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ดังนั้น ผู้รายงานจึงได้นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ไปปรึกษาหารือและขอคำแนะนำเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตรกับผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้ปกครอง ครูผู้สอนและผู้เรียนปรากฏว่าส่วนใหญ่ต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยนำผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นวิทยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เรื่องหัตถกรรมกะลามะพร้าว ซึ่งมีสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับช่วงชั้นที่ 2

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง

ตาราง 4 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัยหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

สภาพของข้อมูลพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือรวบรวมข้อมูล	การเก็บรวบรวมข้อมูล
1.สภาพและความต้องการของชุมชนด้านการศึกษาศักยภาพ วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพหลักอาชีพเสริม ความคาดหวังของชุมชน	ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ปกครองผู้เรียน ผู้ใหญ่บ้านกำนัน อ.บ.ต.ผู้รู้ในท้องถิ่น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียน	เอกสารตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวชนบทในภาคใต้ แบบสัมภาษณ์แบบสังเกตเอกสาร สรุปการประชุมคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	จัดบันทึกข้อมูลจากการศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยจากการสังเกตการสัมภาษณ์และจากบันทึกการประชุม คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2.สำรวจสภาพและความต้องการของผู้เรียน	ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง	แบบสัมภาษณ์ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน แบบสังเกตผู้เรียน เอกสารหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครูแนวการใช้หลักสูตรหนังสือเรียนสื่อการวัดผลประเมินผลการเรียน แบบสัมภาษณ์ เอกสาร	การจัดบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วเรียบเรียงข้อมูลที่ได้รับ บันทึกการวิเคราะห์

ตาราง 4 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัยหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว (ต่อ)

สภาพของข้อมูลพื้นฐาน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือรวบรวมข้อมูล	การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี และการเรียนรู้ที่ร เทคโนโลยีเพื่อการ ทำงานและอาชีพ “การใช้เทคโนโลยีที่ เป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่นและสากลใน งานของสาระที่1- 4”	หนังสือหลักสูตร และเอกสารหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช2544 วารสาร หนังสือ และ งานวิจัยเกี่ยวกับ หัตถกรรม กะลามะพร้าว	เอกสารหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครูแนวการ ใช้หลักสูตรหนังสือ เรียนสื่อการวัดผล ประเมินผลการเรียน แบบฝึกหัด เอกสารเกี่ยวกับ หัตถกรรม กะลามะพร้าว	บันทึกการวิเคราะห์ หลักสูตรเอกสาร หลักสูตรเอกสาร เกี่ยวกับหัตถกรรม กะลามะพร้าวแล้ว รวบรวมข้อมูลทั้งหมด
4.วิเคราะห์ศักยภาพ ของโรงเรียน	ครูผู้สอน ผู้เรียน สถิติของโรงเรียน	แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เอกสาร	การจดบันทึกข้อมูลจาก การสังเกต การสัมภาษณ์ สถิติของโรงเรียน

เมื่อผู้รายงานพัฒนาหลักสูตรแล้วได้ประเมินผลหลักสูตรก่อนนำไปใช้ดังนี้

1.1 ผลการประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น โดยการปรึกษาหารือ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง จำนวน 1 คน ประธานกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว จำนวน 1 คน ครูผู้สอน 1 คน ผู้รู้ในท้องถิ่น 4 คน และ นักวิชาการจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักประสานงานชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ คีรีรัตน์ ผู้ประสานงานโครงการฯ จำนวน 1 คน พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกันระหว่างหลักการ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์สาระการเรียนรู้ รายปีกับมาตรฐานการเรียนรู้รายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์มาตรฐานการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้

รายปี เวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา การจัดหน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนด้านการเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรจะต้องทำการทดลอง และหาข้อสรุปต่อไป

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และผู้เรียนของหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น โดยการปรึกษาหารือและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น และผู้เรียนมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของชุมชน

1.3 ผลการประเมินจากแบบสัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า แบบสัมภาษณ์ที่ผู้รายงานสร้างขึ้นมีความเหมาะสมด้านสาระการเรียนรู้และภาษาที่ใช้ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

ผลการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้รายงานได้นำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียงตามลำดับ การวัดและประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในครั้งนี้ ผู้รายงานได้ประเมินผลใน 3 ส่วน (Tyler, 1949) คือ

1. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จากการนำหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นไปใช้ มีผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในแต่ละส่วน ดังนี้

1. ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

การนำหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าวไปใช้กับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง พบว่า ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ จากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดขึ้น ซึ่งสังเกตเห็นได้จาก เมื่อผู้เรียนรับใบงาน ใบความรู้หรือได้รับการฝึกปฏิบัติเบื้องต้นแล้วจะรีบเข้ากลุ่มและปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับด้วยความตั้งใจ กระตือรือร้นทำงานตามขั้นตอนที่กำหนดและทำงานได้เสร็จตามเวลา ในบางครั้งจะมีบางกลุ่มที่เสร็จก่อนเวลาที่กำหนดและยังพบว่า ผู้เรียนและผู้รู้ในท้องถิ่น จากการสังเกตของผู้รายงาน พบว่า มีผู้เรียนบางคนถามวิทยากรเกี่ยวกับที่มาของความรู้และทักษะ/กระบวนการในการทำหัตถกรรมกะลามะพร้าว อายุ และที่อยู่(บ้าน)ของวิทยากร และเมื่อมีเวลาว่างจะมีผู้เรียนบางกลุ่มไปฝึกงานที่

บ้านวิทยากร หรือที่บ้านของตนเอง หรือบ้านเพื่อนๆ ที่ทำหัตถกรรมกะลามะพร้าว และนำอาหารไปรับประทานร่วมกับเพื่อนและผู้รู้ในท้องถิ่น เป็นการสร้างความอบอุ่นและฝึกความชำนาญในการทำงานไปพร้อม ๆ กัน

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เมื่อครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ ครูผู้สอนได้ดำเนินการวัดและประเมินผลการสอนในระหว่างทำการสอนโดยการสังเกตสัมภาษณ์ผู้เรียนและวิทยากร เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากสอนจบแต่ละแผน ผลการประเมินพบว่า ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนเป็นส่วนใหญ่ จะมีส่วนน้อย (5 ใน 72 คน) ที่ไม่ค่อยสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้เพราะขาดเรียนบ่อย การฝึกทักษะ/กระบวนการไม่ต่อเนื่อง และขาดทักษะ/กระบวนการ ในการใช้เครื่องมือในการหัตถกรรม ไม่มีความอดทนจึงท้อถอย ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับแนวการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความพอใจและต้องการที่จะทำกิจกรรมเพิ่มเติม ไม่อยากเรียนวิชาอื่นและต้องการให้ครูหรือวิทยากรจัดให้ฝึกปฏิบัติงานต่อหลังเลิกเรียนหรือในเวลาว่าง หรือจะกลับไปทำที่บ้านซึ่งมีเครื่องมือเครื่องมืออยู่แล้ว แต่จะมีผู้เรียนบางส่วน (5 ใน 72 คน) มีความรู้สึกเฉย ๆ จากการสังเกตจะเห็นว่าผู้เรียนทั้ง 5 คนนั้นเป็นคนเดียวกับที่ครูสังเกตเห็นว่าไม่สนใจเรียนในขณะที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจึงให้ความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ เมื่อผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการทำงานจะมีกำลังใจและอยากทำงานต่อให้เสร็จ ในที่สุดผู้เรียนก็สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายตามขั้นตอนและมีผลงานเป็นที่น่าพอใจของผู้สอนทุกคน

การสังเกตขณะนำหลักสูตรไปใช้ของผู้รายงาน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติ มีบางแผนที่ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด เช่น การจัดการเรียนรู้ในสาระที่ 2 และสาระที่ 3 เรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว การคัดเลือก การเตรียม และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ เวลาที่กำหนดไว้ในแผนการเรียนรู้ 18 คาบ เมื่อนำไปปฏิบัติจริง ผู้เรียนออกแบบผลิตภัณฑ์ คัดเลือก การเตรียม และลำดับขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์ ไม่ถูกต้องเช่นออกแบบไม่สมดุล ทักษะ/กระบวนการการใช้เครื่องมือยังไม่ดีพอจึงทำให้การตัด การชุบไม่เรียบ และบางคนใช้เลื่อยฉลุ หักบ่อย ซึ่งจากการสังเกตพบว่าผู้เรียนเหล่านั้นยังมีทักษะ/กระบวนการสัมพันธ์ในการใช้มือใช้เลื่อยและทักษะ/กระบวนการตัด การชุบยังไม่ดีพอ วิทยากรจึงต้องสาธิตหลายครั้ง จึงใช้เวลาฝึกทักษะ/กระบวนการในกิจกรรมนี้เพิ่มขึ้นอีก 3 คาบ รวมเป็น 21 คาบ ผู้เรียนจึงสามารถออกแบบ ตัดและชุบกะลามะพร้าวได้ตามที่กำหนด ส่วนการจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นหลักสูตรจึงปรับเวลาเพิ่มอีก 3 คาบ รวมเป็นเวลาที่ใช้ตลอดหลักสูตร 57 คาบหรือ 19 ชั่วโมง

ผลการประเมินหลังการนำหลักสูตรไปใช้

เมื่อดำเนินการเรียนรู้จบหลักสูตรแล้ว ผู้รายงานได้ประเมินผลหลักสูตรหลังการนำหลักสูตรไปใช้โดยการ เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ดังนี้

สรุป ผลการนำหลักสูตรสถานศึกษา ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ ถือว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ กล่าวคือ

1. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ได้แก่ผู้เรียน จำนวน 72 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 25 คน ผู้รู้ในท้องถิ่น 4 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 108 คนมีผลการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นดังนี้

1.1 จากประเด็นคำถามว่าท่านเห็นด้วยหรือไม่ กับการที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนได้ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเห็นด้วย เพราะจะทำให้โรงเรียนได้หลักสูตรที่ตรงตามสภาพ และความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดของตนเอง ครูผู้สอนยังให้เหตุผลเพิ่มเติมอีกว่าเป็นการตอบสนองนโยบายการประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ควรคำนึงถึงงบประมาณในการจัดอบรมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และค่าตอบแทนวิทยากร เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณสนับสนุน

1.2 จากประเด็นคำถามว่า ท่านคิดว่าหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าวที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น มีประโยชน์ต่อชุมชนและโรงเรียนหรือไม่ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้รู้ในท้องถิ่นเห็นด้วย เพราะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการส่งเสริม พัฒนา และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป ไม่ให้สูญหายไปจากท้องถิ่น นอกจากนั้น ยังทำให้โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นเป็นของตนเอง สามารถนำมาจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของชุมชนให้เหมาะกับยุคและสมัยได้ส่วนประโยชน์ที่มีต่อผู้เรียน คือ ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากเจ้าของความรู้โดยตรง จึงสามารถพัฒนาความรู้ เกิดทักษะ/กระบวนการ ในการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องผู้เรียนมีความรักความผูกพัน และเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 จากประเด็นคำถามที่ว่า ท่านต้องการให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในสาระการเรียนรู้อื่นอีกหรือไม่ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น

ต้องการ ให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้อื่นอีก โดยผู้เรียนต้องการเรียนเรื่องที่อยู่กับตัวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนมากกว่าเรื่องไกลตัว และต้องการเรียนในสิ่งที่ได้ฝึกปฏิบัติมากกว่าการให้จดจำการเรียนจากผู้รู้ในท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนมีความอบอุ่นและมั่นใจในการทำงาน ครูผู้สอนต้องการให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาเช่นกัน แต่ควรคำนึงถึงงบประมาณที่จะใช้ ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้อื่นอีก เพราะการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นวิทยากรจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นซึ่งมีมากมาย เป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ผู้รู้ในท้องถิ่นมีความภูมิใจ และพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานในชุมชนของตน

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้รายงานได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน จึงขออภิปรายผลการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผลจากการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้

จากผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันระหว่างหลักการผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์สาระการเรียนรู้รายปี กับมาตรฐานการเรียนรู้รายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์มาตรฐานการเรียนรู้รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับสาระการเรียนรู้รายปี เวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา การจัดหน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ 6 สาระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ผู้รายงานได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งก่อนที่จะนำมากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละส่วนและยังได้ปรึกษาหารือกับคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตรเนื่องจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นหลักสูตรใหม่ไม่เคยนำมาใช้กับผู้เรียนมาก่อน ประกอบกับผู้รู้ในท้องถิ่นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลยังไม่เข้าใจทักษะ/กระบวนการของผู้เรียนว่าจะทำงานได้ดีเพียงใด และผู้รู้ในท้องถิ่นมีความชำนาญในการทำงาน จึงให้ข้อมูลเกี่ยวกับเวลาน้อยเกินไปไม่เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งไม่เคยทำงานด้านนี้มาก่อนครูผู้สอนต้องปรับและยืดหยุ่นเวลาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในบางแผนการเรียนรู้ ซึ่งแนวการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ของกรมวิชาการ (2534) ได้กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสมและแสง แดงศรี (2537) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหา

การจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่า การจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยีต้องใช้เวลามาก

2. ผลจากการนำหลักสูตรไปใช้

2.1 จากผลการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติได้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร กล่าวคือ เมื่อนำไปปฏิบัติจริงกับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 ปรากฏว่าผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นตั้งใจทำงานให้สำเร็จภูมิใจในผลงานของตน และต้องการนำผลงานไปให้เพื่อนชั้นอื่น ครูในโรงเรียนและผู้ปกครองชื่นชมผลงานของตน นอกจากนี้ยังสามารถส่งผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวที่ผู้เรียนร่วมกับผู้รู้ในท้องถิ่นทำขึ้นนำส่งขายยังศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวอีกด้วย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและความต้องการของท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นการสร้างรายได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนและยังตอบสนองผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร สถานศึกษา คือ ผู้เรียนมีความรู้ทักษะ/กระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีในการทำงานมีนิสัยรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชนสามารถนำวัสดุที่มีในธรรมชาติมาดัดแปลงทำหัตถกรรมกะลามะพร้าวไว้ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นการฟื้นฟู และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ตระหนักในคุณค่าและเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่ง Tyler (1949) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดทำหลักสูตรที่ดีจะต้องสามารถวางจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วอย่างไร และพยายามจัดประสบการณ์เรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามต้องการ

3. จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าวไปใช้ มีผลการสัมภาษณ์และอภิปรายผล ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น เห็นด้วยกับการที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้เชิญบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน จึงทำให้ทุกคนให้ความสนใจ เพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการส่งเสริม ฟื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาสาขาการหัตถกรรมไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน ครูผู้สอนและผู้บริหารเห็นด้วยเพราะเป็น

การตอบสนองนโยบายการประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นขึ้นใช้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกรมวิชาการ (2542) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยอยู่ในระดับมากกับการเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นมาร่วมสอนหรือเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนโดยตรงเพราะจะทำให้ผู้เรียนและวิทยากรเกิดความรู้ภาคภูมิใจโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้ให้และผู้รับได้ให้และได้รับด้วยความเต็มใจ

3.2 ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และผู้รู้ในท้องถิ่น เห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้มีประโยชน์ต่อชุมชนและโรงเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการทดลองนำร่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2540) พบว่าผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนและชุมชนเมื่อได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ โรงเรียนมีคุณค่าและมีความหมายต่อการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมในทัศนะของชาวบ้านมากขึ้น เกิดการพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนั้นยังเป็นการแบ่งเบาภาระการสอนของครูที่ขาดความเชี่ยวชาญในบางสาขาวิชา

3.3 ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้อื่นอีก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดจากส่วนกลางไม่สามารถตอบสนองสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสัมพันธ์ พันธุ์พฤษย์ (2541) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า หลักสูตรที่นำมาใช้ยังไม่บรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและหลักสูตรไม่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และสัจด์ อุทรานันท์ (2532) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนโดยการปรับ ขยาย เพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ที่มีอยู่ให้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้จริง จะช่วยให้โรงเรียนได้หลักสูตรที่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น เมื่อนำไปใช้ในห้องเรียนจะมีความคล่องตัว และประสบความสำเร็จในการใช้หลักสูตรมากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง มีผลสรุปในการวิจัยและข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ประการดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนวัดแจ้ง เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น เกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดแจ้ง เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง จังหวัดพัทลุง จำนวน 72 คน ครูผู้สอน 5 คน ผู้ปกครอง 25 คน ผู้รู้ในท้องถิ่น 4 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน

2. ตัวแปรในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนตามหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความคิดเห็นของผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นไปใช้

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ผู้รายงานได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ซึ่งมี 12 ขั้นตอนและผู้รายงานแบ่งเป็นขั้นตอนใหญ่ๆ ในกระบวนการวิจัยได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร

ในขั้นนี้ผู้รายงานจะดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน่วยการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คาบเวลาเรียนและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่จะนำไปบรรจุไว้ในหลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นในขั้นวางแผนนี้ผู้รายงาน ได้ศึกษาวิเคราะห์ปรึกษาหารือและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ด้านสภาพและความต้องการของชุมชน ผู้เรียน โรงเรียนและวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในหลักสูตร แกนกลางในส่วนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ผู้เรียนและโรงเรียนได้ โดยมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น แล้วนำข้อมูลที่ได้ปรึกษาหารือและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ด้านหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพัทลุง จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านข้อมูลท้องถิ่น ได้แก่ ผู้รู้ในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 4 คนและ นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนัก ประสานงานชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ ศิริรัตน์ ผู้ประสานงานโครงการฯ จำนวน 1 คน เพื่อพิจารณาและเสนอแนะการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูล ต่าง ๆ ที่จะนำมาบรรจุไว้ในหลักสูตร ผู้รายงานจึงเริ่มเขียนหลักสูตรฉบับโครงร่างซึ่งประกอบด้วย หลักการ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สาระการเรียนรู้รายปีกับมาตรฐานการเรียนรู้รายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์มาตรฐานการเรียนรู้ รายปีกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีกับ สาระการเรียนรู้รายปี เวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา การจัดหน่วยการเรียนรู้ แนวการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ 6 สาระ แล้วนำหลักสูตรฉบับร่าง ไปปรึกษาหารือและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและ คณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง

3.2 ขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักสูตร

ในขั้นนี้ ผู้รายงานได้เขียนเอกสารหลักสูตร สร้างสาระการเรียนรู้ 6 สาระ และสร้าง แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง สำหรับถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับผลที่ เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้

3.3 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

ในขั้นนี้ผู้รายงานได้ดำเนินการวิจัยโดยนำหลักสูตรที่เขียนขึ้นไปปรึกษาหารือและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร

3.4 ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ในขั้นนี้ผู้รายงานได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายในชั้นเรียน ใช้แบบแผนในการวิจัยแบบศึกษาเฉพาะกรณีโดยให้การทดลองหนึ่งครั้ง ครุสังเกตุ จดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และรับฟังข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนครูผู้สอนผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นการบันทึกภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสังเกต

3.5 ขั้นตอนประเมินผลหลักสูตร

เมื่อกระบวนการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจบลงผู้รายงานนำข้อมูลที่ได้รับในระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้มาประเมินหาข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีการปรับปรุงแก้ไขไว้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
2. แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างครูผู้สอนผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นใช้ถามเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

หลักสูตรสถานศึกษาที่ผู้รายงาน ได้พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และมีความสอดคล้องกันระหว่างโครงสร้างของหลักสูตร ในด้านหลักการผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้รายปี แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนคาบเวลาเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรน้อยเกินไป เมื่อนำหลักสูตรไปใช้ต้องเพิ่มเวลาจาก 54 คาบ เป็น 57 คาบหรือ 19 ชั่วโมงส่วนด้านความเหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

จากการสัมภาษณ์ ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ไปใช้มีผลการสัมภาษณ์ดังนี้

ผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น เห็นด้วย เพราะจะทำให้โรงเรียนได้หลักสูตรที่ตรงตามสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดของตนเองครูผู้สอนยังให้เหตุผลเพิ่มเติมอีกว่า เป็นการตอบสนองนโยบายการประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ควรคำนึงถึงงบประมาณในการจัดอบรมครู ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และค่าตอบแทนวิทยากร เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณสนับสนุน

ผู้เรียน ครู ผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น เห็นว่าหลักสูตรที่ผู้รายงานพัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อชุมชนและโรงเรียน เพราะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป ไม่ให้สูญหายไปจากท้องถิ่น นอกจากนั้น ยังทำให้โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับยุคและสมัยได้ ส่วนประโยชน์ที่มีต่อผู้เรียนคือ ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากเจ้าของความรู้โดยตรง จึงสามารถพัฒนาความรู้ เกิดทักษะ/กระบวนการในการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องผู้เรียนมีความรักความผูกพัน และเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผู้เรียน ครู ผู้สอน ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่นต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้อื่นอีก โดยผู้เรียนต้องการเรียนเรื่องที่ใกล้ตัวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนมากกว่าเรื่องไกลตัว และต้องการเรียนในสิ่งที่ได้ฝึกปฏิบัติมากกว่าการให้จดจำ การเรียนจากผู้รู้ในท้องถิ่นทำให้ผู้เรียนมีความอบอุ่นและมั่นใจในการทำงานครูผู้สอนต้องการให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาเช่นกัน แต่ควรคำนึงถึงงบประมาณที่จะใช้ ผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น ต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้อื่นอีก เพราะการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นวิทยากรจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งมีมากมายเป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน ผู้รู้ในท้องถิ่นมีความภูมิใจ และพร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานในชุมชนของตน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

1.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนให้ทันสมัย เป็นปัจจุบัน ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการระบบคุณภาพ PDCA (Plan Do Check Act)

1.2 การจัดการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติควรคำนึงถึงความปลอดภัยในการทำงานของผู้เรียน ควรยืดหยุ่นเวลาเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ/กระบวนการและผลิตผลงานให้ได้เป็นของตนเองทุกคน

1.3 ครู ผู้สอน ควรจัดทำสื่อที่สามารถจับต้องได้เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเองเช่นการทำแผนภูมิหรือภาพพลิกขั้นตอนหัตถกรรมกะลามะพร้าว

1.4 เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจในหัตถกรรมกะลามะพร้าว สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติจริงได้จึงควรจัดทำคู่มือการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมกะลามะพร้าวประกอบการสอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ และ/หรือเรื่องอื่น ๆ ในสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเป็นการพัฒนาเยาวชนในวัยเรียนให้เข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นมาของท้องถิ่นในอดีตเปรียบเทียบกับสภาพที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

2.2 ควรมีการวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนตระหนัก และเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการศึกษาของชาติเป็นการส่งเสริม ฟื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาไทยไม่ให้สูญหายไปจากสังคมไทย

2.3 ควรศึกษาพัฒนาสื่อ นวัตกรรมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (เพิ่มเติม)

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลาง**. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- .(2536). **คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- .(ม.ป.ป.). **แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น**. กองวิจัยการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- .(2542). **รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กิตติพิศ ศิริสูตร. (2538). **การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี**. งานวิจัยหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539). **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ . โรงพิมพ์โออีเอสเพรส.

- ชัยวัฒน์ วงศ์สวัสดิ์. (2538). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิชางานเลือกกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นหลายภาษา : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหิน. งานวิจัยศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทัศนีย์ ทองไชย. (2542). สภาพและแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธวัช ปุณโณทก. (2531). ภูมิปัญญาชาวบ้านอีสาน : ทัศนะของอาจารย์ปรีชา พิณทอง ในเสรีพงศ์พิศ.(บรรณาธิการ), ทิศทางหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมู่บ้าน.
- ธิดารัตน์ คำพาย. (2543). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชางานเลือก กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การทอเสื้อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านสะอานาดีจังหวัดร้อยเอ็ดงานวิจัยศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เบญจมาพร กาศมณี. (2536).การสร้างชุดการสอนวิทยาศาสตร์ ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อ. งานวิจัยศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเวศ วะสี. (2536).การศึกษาชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์ พลับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ปลื้ม ชูคง (20 สิงหาคม 2548). สัมภาษณ์. ผู้นำกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกแก้ว. หมู่บ้านคอกแก้ว ต.ชัยบุรี อ.เมือง จ.พัทลุง.
- พนารัตน์ จินดาดวง. (2542). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การเลี้ยงเป็นเนื้อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 9 โรงเรียนบ้านท่าศาลา อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี. งานวิจัยปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พานูวัฒน์ นวลยัง. (20 สิงหาคม 2548). สัมภาษณ์. ครูผู้สอน. โรงเรียนวัดแจ้ง อ.เมือง ต.ชัยบุรี จ.พัทลุง.
- พิสิฐ นาครำไพ. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. วารสารพัฒนาหลักสูตร (13 มิถุนายน 2537) : 127.

- . (บรรณาธิการ).(ม.ป.ป.) ศูนย์วิชาการและภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.
กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- มาลินี สายคำข้าว. (2538). การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนรู้สังคมศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. งานวิจัยคุรุศาสตร์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพา ทรัพย์อุไรรัตน์. (2537). การศึกษาการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน : ในงานการศึกษานอกระบบ
โรงเรียน ภาคตะวันออก. งานวิจัยคุรุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น :
กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง.งานวิจัยปริญญาคุุณบัณฑิตสาขาการ
วิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- รัศมี ทองบุตร.(2542). การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสุรินทร์. งานวิจัยศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โรงเรียนวัดแจ้ง. (2548). ข้อมูลสารสนเทศ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5. (อค์สำเนา)
- . (2549). แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดแจ้ง. อำเภอเมืองพัทลุง
จังหวัดพัทลุง. โรงเรียนวัดแจ้ง.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2524). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล.
- วินัย วิริยะปานนท์. (2527). หัตถกรรมกะลามะพร้าว. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- . (2541). หัตถกรรมกะลามะพร้าว. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- วิรัตน์ พัฒนสาร. (2542). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ แขนงงาน
เกษตร เรื่องการเลี้ยงกบนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนเมือง
อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู.งานวิจัยปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
ประถมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศักดิ์ชัย เกียรติณาคินทร์. (2542). วารสารวัฒนธรรมไทย, 36(9), 7-9
- สังัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2536). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้น
ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2536). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการพัฒนาชนบทในภูมิภาค
ชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เสรี พงศ์พิศ. (2529). คื่นสุราภะเหง้า. กรุงเทพฯ : เทียนวรรณ.
- แสวง แกล่งศรี. (2537). การศึกษาสภาพการเรียนรู้งานเกษตรของครูผู้สอนงานเกษตร
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์.
งานวิจัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). คู่มืออบรมครู
แนะแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2523). กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา.
- . (2540). การทดลองนำร่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาชาวบ้าน. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- . (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
การศาสนา. หนูมานราชชน, พระยา. (2512). วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญธรรม
- อำมร พงศ์จันทร์เสถียร.(2527). เมืองเก่าพัทลุงเขาเมืองไชยบุรี.พัทลุง:อัดสำเนา.
- อังกูล สมคะเนย์. (2535). สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- Beauchamp, George A. (1981). **Curriculum Theory**. 4 th ed; Itasca, Illinois: F.E. Peacock, Publisher.
- Kerr . Joseph and Kenneth. “Meeting the Changing Need of Adults Through Education
Programs and Services,” **Dissertation Abstracts International**. 36 (10) : 6424 – A.
April 1976.
- Taba , Hilda . **Curriculum Development : Theory and Practice** . New York : Harcourt Brace
and World, 1962.
- Taylor, J.G, Alexander, W.M. (1974). **Planning Curriculum For Schools**. New York: Holt,
Rinehart and Winston.

ภาคผนวก ก

- คำสั่งโรงเรียนวัดแจ้ง เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง
- แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง
- หนังสือประสานงานการทดลองหลักสูตรสถานศึกษา
- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญพิจารณาหลักสูตร
- การแสดงความคิดเห็นการผลิตหลักสูตร
- แบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง
- แบบประเมินการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง
- แบบสอบถามปัญหาอุปสรรคในการเรียนหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่
2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

คำสั่งโรงเรียนวัดแจ้ง

ที่ 17 /2551

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

.....

เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพวิชาการของโรงเรียนวัดแจ้ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้ที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ “การใช้เทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากลในงานของสาระที่ 1 - 4” ของโรงเรียนวัดแจ้ง เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นโดยท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

1. ประธานกรรมการที่ปรึกษา

ประธานกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้ (นายปลื้ม ชูคง) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. กรรมการที่ปรึกษางานวิจัย

2.1 ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักประสานงานชุดโครงการวิจัย “การพัฒนาอุตสาหกรรมยางพารา” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ ศิริรัตน์ ผู้ประสานงานโครงการฯ

2.2 ศึกษาวิเคราะห์ผู้รับผิดชอบสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง (นายชำนาญ ยิ่งวัฒนา)

3. ผู้รู้ในท้องถิ่นด้านหัตถกรรมกะลามะพร้าวจากกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้

3.1 นายวิรัตน์ คงแก้ว

3.2 นางไพบุลย์ สารานุรักษ์

3.3 นางปรีดา รักษ์จันทร์

4. กรรมการ

4.1 หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการโรงเรียนวัดแจ้ง (นางนงเยาว์ ทองช่วย)

4.2 ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานวิชาการโรงเรียนวัดแจ้ง (นายสำเริง จันทร์เทพ)

4.3 หัวหน้าสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีโรงเรียนวัดแจ้ง

(นายธนิต ชูช่วย)

4.4 ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

(นายพานวัฒน์ นวลยัง)

4.5 นางจำเป็น พงศ์จันทร์เสถียร

4.6 นางสุพิศ บุษราภรณ์

5.เลขานุการ/ผู้เขียนหลักสูตร

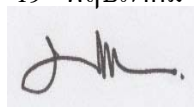
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง (นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ให้คณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดแนวทางและจัดทำแผนพัฒนาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
2. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตร การศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
3. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นตลอดจนให้การสนับสนุน ติดตาม กำกับ ดูแลการ ดำเนินงานพัฒนาสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
4. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลักสูตรเทคโนโลยี หัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง
5. ประเมินวิเคราะห์ รายงานการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2551

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

.....

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและผู้รู้ในท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม

ก ะ ล ำ ม ะ พ ร ี ำ ว ช ำ ว ง ช ำ น ที่ 2

แบบสัมภาษณ์
สำหรับครูผู้สอน

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง

.....

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ.....
2. อายุ.....ปี
3. อายุราชการ.....ปี
4. ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่ง
☐ ครูผู้สอน.....ปี
5. กลุ่มสาระที่ท่านสอน คือ .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว
ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

ประเด็นคำถาม

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้โรงเรียน
นำผู้รู้ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน
ร่วมกับโรงเรียนได้ เพราะอะไร
2. ท่านคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียน
วัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประโยชน์ต่อชุมชน โรงเรียนและผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ ภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นในสาระอื่น ๆ อีก ต่อไปหรือไม่ เพราะอะไร

แบบสัมภาษณ์
สำหรับผู้ปกครองและผู้รู้ในท้องถิ่น

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร
เทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. สถานภาพ ☐ ผู้ปกครอง ☐ ผู้รู้ในท้องถิ่น

2. เพศ.....

3. อายุ.....ปี

4. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงหรือไม่

☐ มี ☐ ไม่มี

5. ถ้ามีสิ่งที่ท่านได้ปฏิบัติคือ

☐ เป็นวิทยากรพิเศษ

☐ เป็นผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

☐ เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

☐ เป็นผู้ให้คำแนะนำในการทำงานให้นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมอยู่ที่บ้าน

☐ อื่น ๆ เช่น.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

ประเด็นคำถาม

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนนำผู้รู้ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียนได้ เพราะอะไร

2. ท่านคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีประโยชน์ต่อชุมชน โรงเรียนและผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

3. ท่านคิดว่าโรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระอื่น ๆ อีกต่อไปหรือไม่ เพราะอะไร

แบบสัมภาษณ์

สำหรับนักเรียน

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร

เทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ประสบการณ์ในหัตถกรรมกะลามะพร้าว

☐ เคยทำ

☐ ไม่เคยทำ

3. กรณีเคยทำ ใครหรือหน่วยงานใดจัดให้มีการสอนหัตถกรรม

☐ พ่อ แม่

☐ ตา ยาย

☐ ปู่ ย่า

☐ อื่น ๆ คือ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

ประเด็นคำถาม

1. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปัจจุบันที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนนำผู้รู้ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียนได้ เพราะอะไร

2. นักเรียนคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงนี้มีประโยชน์ต่อชุมชน โรงเรียนและผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

3. นักเรียนคิดว่าโรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสาระอื่น ๆ อีกต่อไป หรือไม่ เพราะอะไร

ที่ 04098.185 / 67

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง 93000

3 พฤษภาคม 2551

เรื่อง การทดลองการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง

เรียน ประธานกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้าว (คุณปลื้ม ชูคง)

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้งได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ประจำปี 2545 และจะทดลองใช้ใน ปี
การศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนและบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาและระดมรับฟังความคิดเห็นตลอดถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ
ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นของผู้ปกครอง
ผู้เรียนโรงเรียนจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการพัฒนาหลักสูตรตามแผนการพัฒนา ดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่ 04098.185 / 68

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง

จังหวัดพัทลุง 93000

3 พฤษภาคม 2551

เรื่อง การทดลองการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง
เรียน คุณวิรัตน์ คงแก้ว

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้งได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร เทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ประจำปี 2545 และจะทดลองใช้ใน ปี
การศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนและบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาและระดมรับฟังความคิดเห็นตลอดถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ
ของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นของผู้ปกครอง
ผู้เรียนโรงเรียนจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการพัฒนาหลักสูตรตามแผนการพัฒนา ดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่ 04098.185 / 69

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง 93000

3 พฤษภาคม 2551

เรื่อง การทดลองการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง

เรียน คุณไพบูลย์ สารานุรักษ์

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้งได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ประจำปี 2545 และจะทดลองใช้ใน ปี
การศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนและบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาและระดมรับฟังความคิดเห็นตลอดถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ
ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นของผู้ปกครอง
ผู้เรียนโรงเรียนจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการพัฒนาหลักสูตรตามแผนการพัฒนา ดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่ 04098.185 / 70

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง 9300

3 พฤษภาคม 25451

เรื่อง การทดลองการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง
เรียน คุณปริดา รักษ์จันทร์

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้งได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ประจำปี 25451 และจะทดลองใช้ใน ปีการศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนและบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและระดมรับฟังความคิดเห็นตลอดถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนที่จะจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นของผู้ปกครอง ผู้เรียนโรงเรียนจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการพัฒนาหลักสูตรตามแผนการพัฒนา ดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่ 04098.185 / 71

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง

จังหวัดพัทลุง 93000

3 พฤษภาคม 2551

เรื่อง การทดลองการใช้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง

เรียน คุณนางเยาว์ ทองช่วย, คุณจำเป็น พงศ์จันทร์เสถียร, คุณพานุวัฒน์ นวลยัง

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้งได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ประจำปี 2545 และจะทดลองใช้ใน ปี
การศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนและบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาและระดมรับฟังความคิดเห็นตลอดถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ
ของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นของผู้ปกครอง
ผู้เรียนโรงเรียนจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการพัฒนาหลักสูตรตามแผนการพัฒนา ดังแนบ

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่ 04098.185 / 72

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง 93000

3 พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

เรียน คุณปลื้ม ชูทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง จำนวน 1 เล่ม

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้ง ได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงประจำปี 2551 และทดลองใช้ในการปีการศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และระดมรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ของผู้ปกครอง ผู้เรียน บัดนี้หลักสูตรดังกล่าวได้พัฒนาตามกระบวนการผลิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อสร้างความมั่นใจในประสิทธิภาพของหลักสูตรก่อนที่จะเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจทั่วไป โรงเรียนวัดแจ้ง พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรดังกล่าว จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงสำนวนภาษา สาระการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการนำเสนอและเรื่องอื่นๆ เพื่อให้หลักสูตรดังกล่าวมีคุณภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับการอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่ 04098.185 / 73

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง
จังหวัดพัทลุง 93000

3 พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

เรียน คุณธานี ยิ่งวัฒนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง จำนวน 1 เล่ม

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้ง ได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงประจำปี 2551 และทดลองใช้ในปีการศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และระดมรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ของผู้ปกครอง ผู้เรียน บัดนี้หลักสูตรดังกล่าวได้พัฒนาตามกระบวนการผลิตเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เพื่อสร้างความมั่นใจในประสิทธิภาพของหลักสูตรก่อนที่จะเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจทั่วไป โรงเรียนวัดแจ้ง พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรดังกล่าว จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงสำนวนภาษา สารการ เรียนรู้ ตลอดจนวิธีการนำเสนอและเรื่องอื่นๆ เพื่อให้หลักสูตรดังกล่าวมีคุณภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับการอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่ 04098.185 / 74

โรงเรียนวัดแจ้ง

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง

จังหวัดพัทลุง 93000

3 พฤษภาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระบบการเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยี(เพิ่มเติม)เรื่อง หัตถกรรมกะลามะพร้าว

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุงจำนวน 1 เล่ม

ด้วยโรงเรียนวัดแจ้ง ได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงประจำปี 2551 และทดลองใช้ในการศึกษา 2551 ในหลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และระดมรับฟังความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ของผู้ปกครอง ผู้เรียน บัดนี้หลักสูตรดังกล่าวได้พัฒนาตามกระบวนการผลิตเป็นที่เรียบร้อยในระดับหนึ่งแล้ว เพื่อสร้างความมั่นใจในประสิทธิภาพของหลักสูตรก่อนที่จะเผยแพร่ไปยังกลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจทั่วไป โรงเรียนวัดแจ้ง พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรดังกล่าว จึงขออนุญาตเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาปรับปรุงสำนวนภาษา สาระการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการนำเสนอและเรื่องอื่นๆ เพื่อให้หลักสูตรดังกล่าวมีคุณภาพยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์ด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภักดีสิทธิ์ ช่วยเนียม)

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

กลุ่มอำนวยการ

โทร. 074- 614-514

ที่พิเศษ / 2551

ศูนย์หัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว

หมู่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง

จังหวัดพัทลุง

12 พฤษภาคม 2551

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

อ้างถึง หนังสือโรงเรียนวัดแจ้ง ที่ 04098.185 / 72 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2551

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง จำนวน 1 เล่ม

ตามหนังสือที่อ้างถึงโรงเรียนวัดแจ้งได้กรุณาแต่งตั้งข้าพเจ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุงซึ่ง นาย
ประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม เป็นผู้รายงาน รวม 1 เล่ม นั้น

ข้าพเจ้าได้พิจารณาเอกสารดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว เห็นว่าเอกสารเล่มนี้มีคุณค่าทาง
วิชาการ มีสาระการเรียนรู้เหมาะที่จะนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจทั่วไป แต่เห็นควร
พิจารณาปรับปรุงรูปแบบและภาษา ดังที่ได้้นำเรียนเป็นข้อเสนอแนะไว้ในเอกสารแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ปลื้ม ชูทอง

(นายปลื้ม ชูทอง)

ประธานกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว

ที่พิเศษ / 2551

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
ต.เขาเจ็ยก อ.เมือง จ.พัทลุง

12 พฤษภาคม 2551

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแจ้ง

อ้างถึง หนังสือโรงเรียนวัดแจ้ง ที่04098.185 /73 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2551

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง จำนวน 1 เล่ม

ตามหนังสือที่อ้างถึงโรงเรียนวัดแจ้งได้กรุณาแต่งตั้งข้าพเจ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ซึ่ง นาย
ประภักดิ์สิทธิ์ ช่วยเนียม เป็นผู้รายงาน รวม 1 เล่ม นั้น

ข้าพเจ้าได้พิจารณาเอกสารดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้วเห็นว่าเอกสารเล่มนี้มีคุณค่าทาง
วิชาการ มีสาระการเรียนรู้ เหมาะที่จะนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจทั่วไป แต่เห็นควร
พิจารณาปรับปรุงรูปแบบ และภาษา ดังที่ได้้นำเรียนเป็นข้อเสนอแนะไว้ในเอกสารแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ชำนาญ

(นายชำนาญ ยิ่งวัฒนา)

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง

แบบสอบถาม

ความพึงพอใจต่อหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัด
พัทลุง

.....
คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

โปรดกรอกข้อมูลและขีด ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามจริงมากที่สุด

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ – สกุล.....

เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

อายุ.....ปี

ระดับการศึกษา.....

อาชีพ.....

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัด
แจ้ง จังหวัดพัทลุง

ท่านมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียน
วัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ในเรื่องต่อไปนี้เพียงใด โปรดขีด ✓ ลงใน ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของ
ท่านมากที่สุด

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
1. ความเหมาะสมของขนาดรูปเล่ม					
2. ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร					
3. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า					

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มาก	ค่อนข้าง มาก	ปาน กลาง	ค่อนข้าง น้อย	น้อย
4. ความสัมพันธ์ของภาพกับชื่อเรื่องและ สาระการเรียนรู้					
5. ความสัมพันธ์ของภาพประกอบกับสาระ การเรียนรู้					
6. ความชัดเจนของคำแนะนำการใช้ หลักสูตร					
7. ความชัดเจนของคำถามในแบบทดสอบ ก่อนเรียน					
8. ความไม่ชัดเจนของคำตอบที่เป็นตัวเลือก ในแบบทดสอบก่อนเรียน					
9. ความยากของแบบทดสอบก่อนเรียน					
10. ความชัดเจนของคำถามในแบบทดสอบ หลังเรียน					
11. ความชัดเจนของคำตอบที่เป็นตัวเลือก ในแบบทดสอบหลังเรียน					
12. ความยากของแบบทดสอบหลังเรียน					
13. ความยากในการทำความเข้าใจสาระการ เรียนรู้ในบทเรียน					
14. ความเหมาะสมในการจัดลำดับสาระการ เรียนรู้					
15. การนำความรู้จากสาระการเรียนรู้ใน หลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวัน					

**แบบประเมินการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง**

.....

คำชี้แจง

1. หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง นี้ พัฒนาขึ้นโดยการปรับรายละเอียดของสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี(เพิ่มเติม)สาระการเรียนรู้ที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ“การใช้เทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและสากลในงานของสาระที่ 1-4” สาระการเรียนรู้“การประดิษฐ์ของใช้จากเศษวัสดุ”เวลา 49 คาบทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียนเป็นหลัก
2. ในการประเมินการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ใช้การประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย สาระและขอบข่าย มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นมาตรฐานการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี เวลาเรียน หน่วยการเรียนรู้ และคำอธิบายรายวิชา
3. การประเมินการพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์และชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนนำไปทดลองใช้
4. โปรดใส่เครื่องหมาย/ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและโปรดบันทึกรายละเอียดในช่อง “ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง” ในกรณีที่ท่านใส่เครื่องหมาย / ในช่องควร ปรับปรุงของรายการนั้น ๆ

**แบบประเมินการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง**

รายการ	ดี	ควรปรับปรุง	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
1. สารและขอบข่าย 1.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี 1.2 ครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้สาระที่สำคัญ 1.3 มีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ 2. มาตรฐานการเรียนรู้รายปี 2.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของสาระ การเรียนรู้อาชีพและเทคโนโลยีในหลักสูตรแกนกลาง 2.2 ครอบคลุมลักษณะการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะ/ กระบวนการ และ เจตคติ 2.3 มีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ อ่านเข้าใจง่าย 2.4 สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน 2.5 ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ 2.6 เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน 2.7 สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 3. สาระการเรียนรู้รายปี 3.1 สาระการเรียนรู้ที่กำหนดสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปี 3.2 สอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ 3.3 เหมาะสมกับคาบเวลาเรียน 3.4 มีความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ 3.5 เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน 3.6 เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน 3.7 มีประโยชน์ต่อผู้เรียน 3.8 มีความชัดเจนของภาษาที่ใช้ 3.9 จัดเรียงลำดับความยากง่ายของสาระการเรียนรู้สาระให้ เหมาะสม			

**แบบประเมินการพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง
จังหวัดพัทลุง**

รายการ	ดี	ควรปรับปรุง	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
4.อัตราเวลาเรียน 4.1 เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ 4.2 เหมาะสมกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4.3 สอดคล้องกับคาบเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี 5. สาระการเรียนรู้รายคาบเวลาเรียน 5.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 5.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี 5.3 เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน 5.4 เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและการนำไปใช้งาน 5.5 เหมาะสมกับเวลา 5.6 เน้นกระบวนการกลุ่มและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 5.7 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำ 5.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 5.9 เรียงลำดับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสม 6. คำอธิบายรายวิชา 6.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 6.2 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้รายปี 6.3 เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

.....

แบบสอบถาม

ปัญหาอุปสรรคในการเรียนหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัด
แจ้ง จังหวัดพัทลุง

.....
คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการเรียนหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้น
ที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

โปรดกรอกข้อมูลและขีด ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามจริงมากที่สุด

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ – สกุล.....

เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

อายุ.....ปี

ระดับการศึกษา.....

จำนวนเวลาที่เรียน.....ชั่วโมง

ตอนที่ 2 ปัญหาอุปสรรคในการเรียนหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

สภาพต่อไปนี้ปรากฏอยู่ในหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง หรือไม่ “ถ้ามี” สภาพดังกล่าวนี้เป็นปัญหาสำหรับท่านหรือไม่
และมีรายละเอียดของสภาพปัญหาเป็นอย่างไร

สภาพ	เป็น ปัญหา	ไม่เป็น ปัญหา	รายละเอียดของสภาพปัญหา
1. ความเหมาะสมของขนาดรูปเล่ม			.....
2. ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร			.....
3. ความเหมาะสมของจำนวนหน้า			.....

สภาพ	เป็น ปัญหา	ไม่เป็น ปัญหา	รายละเอียดของสภาพปัญหา
4. ความสัมพันธ์ของภาพกับชื่อเรื่อง และสาระการเรียนรู้			....
5. ความสัมพันธ์ของภาพประกอบกับ สาระการเรียนรู้			เรื่อง.....หน้าที่..... .....
6. ความชัดเจนของคำแนะนำการใช้ หลักสูตร			ข้อที่..... .....
7. ความชัดเจนของคำถามใน แบบทดสอบก่อนเรียน			ข้อที่..... .....
8. ความไม่ชัดเจนของคำตอบที่เป็น ตัวเลือกในแบบทดสอบก่อนเรียน			ข้อที่.....ตัวเลือก..... ข้อที่.....ตัวเลือก.....
9. ความยากของแบบทดสอบก่อนเรียน			ข้อที่.....
10. ความชัดเจนของคำถามใน แบบทดสอบหลังเรียน			ข้อที่.....
11. ความชัดเจนของคำตอบที่เป็น ตัวเลือกในแบบทดสอบหลังเรียน			ข้อที่.....ตัวเลือก..... ข้อที่.....ตัวเลือก.....
12. ความยากของแบบทดสอบหลังเรียน			ข้อที่.....
13. ความยากในการทำความเข้าใจสาระ การเรียนรู้ในบทเรียน			เรื่อง.....หน้าที่..... เรื่อง.....หน้าที่.....
14. ความเหมาะสมในการจัดลำดับสาระ การเรียนรู้			เรื่อง.....หน้าที่..... เรื่อง.....หน้าที่.....
15. การนำความรู้จากสาระการเรียนรู้ใน หลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวัน			เรื่อง.....หน้าที่..... เรื่อง.....หน้าที่.....

ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2

โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

หลักสูตร
หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

โรงเรียนวัดแจ้ง
เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง

หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ได้พัฒนาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนสอดคล้องกับแนวนโยบายและความต้องการการจัดการศึกษาของชาติ

โรงเรียนวัดแจ้ง ได้ดำเนินการจัดทำ หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 พุทธศักราช 2551 โดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลาง มีลักษณะเป็นกรอบ กว้าง ๆ ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายปี ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี สาระการเรียนรู้รายปี ตลอดจนด้านทักษะ/กระบวนการ/คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

โครงสร้างของหลักสูตร มี 6 สาระการเรียนรู้ โรงเรียนจัดให้ครอบคลุมทุกสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการจัดการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ตรงตามเป้าประสงค์ ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ขอขอบคุณคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวัดแจ้ง คณะครูโรงเรียนวัดแจ้ง ผู้ปกครองผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 พุทธศักราช 2551 โรงเรียนวัดแจ้งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้มีส่วนจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดเป็นคนดีมีคุณธรรมและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

โรงเรียนวัดแจ้ง

พ.ศ.2551

สารบัญ

หน้า

คำชี้แจง.....	(1)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญ ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะ.....	1
โครงสร้าง แนวการจัดการเรียนรู้ อัตราเวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา วิสัยทัศน์ และคุณภาพผู้เรียน.....	5
บทที่ 2 หลักการ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระและขอบข่าย.....	12
หลักการ.....	12
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง.....	12
สาระและขอบข่ายการเรียนรู้.....	12
บทที่ 3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	22
มาตรฐานการเรียนรู้รายปีหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้เทคโนโลยี.....	24
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้รายปีหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี(เพิ่มเติม)เรื่อง หัตถกรรมกะลามะพร้าว กับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น.....	25
บทที่ 4 สาระการเรียนรู้รายปี/ รายภาค.....	28
สาระที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว.....	28
สาระที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว.....	30
สาระที่ 3 การคัดเลือก การเตรียม และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว.....	32
สาระที่ 4 การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว.....	34
สาระที่ 5 การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน.....	35
สาระที่ 6 การจัดแสดงผลงานผู้เรียน.....	41
บทที่ 5 ความคิดรอบยอด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั่วไป ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะ และหน่วยการเรียนรู้.....	44
ความคิดรอบยอด.....	44
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั่วไป.....	44
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะ.....	44

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “บิกคิวทำพรก”	46
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “นกน้อยหัดบิน”.....	47
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “ปีกกล้าขาแข็ง”	48
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “ขายพรกสู่โลกกว้าง”	49
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 “ชัยบุรีเรือนเรา”	50
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 “ทำให้แล แผลงให้ฟัง”	51
บทที่ 6 การวัดและประเมินผล.....	52

สารบัญผังมโนทัศน์

ผังมโนทัศน์ที่	หน้า
ผังมโนทัศน์ที่ 1 ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	2
ผังมโนทัศน์ที่ 2 ความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี.....	4
ผังมโนทัศน์ที่ 3 วิสัยทัศน์และคุณภาพของผู้เรียน.....	11
ผังมโนทัศน์ที่ 4 สาระและขอบข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี(เพิ่มเติม)เรื่อง หัตถกรรมกะลามะพร้าว.....	14
ผังมโนทัศน์ที่ 5 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปีของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี(เพิ่มเติม)เรื่อง หัตถกรรมกะลามะพร้าว.....	15
ผังมโนทัศน์ที่ 6 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ หัตถกรรมกะลามะพร้าว.....	16
ผังมโนทัศน์ที่ 7 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ การออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว.....	17
ผังมโนทัศน์ที่ 8 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปีของสาระที่ 3 การคัดเลือก การเตรียม และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว.....	18
ผังมโนทัศน์ที่ 9 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปีของสาระที่ 4 การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์ กะลามะพร้าว.....	19
ผังมโนทัศน์ที่ 10 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 5 การอนุรักษ์และสืบสานมรดก ทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน.....	20
ผังมโนทัศน์ที่ 11 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 6 การจัดแสดงผลงานผู้เรียน.....	21
ผังมโนทัศน์ที่ 12 การเขียนสาระการเรียนรู้ของสาระที่ 1 – 6.....	43

บทที่ 1

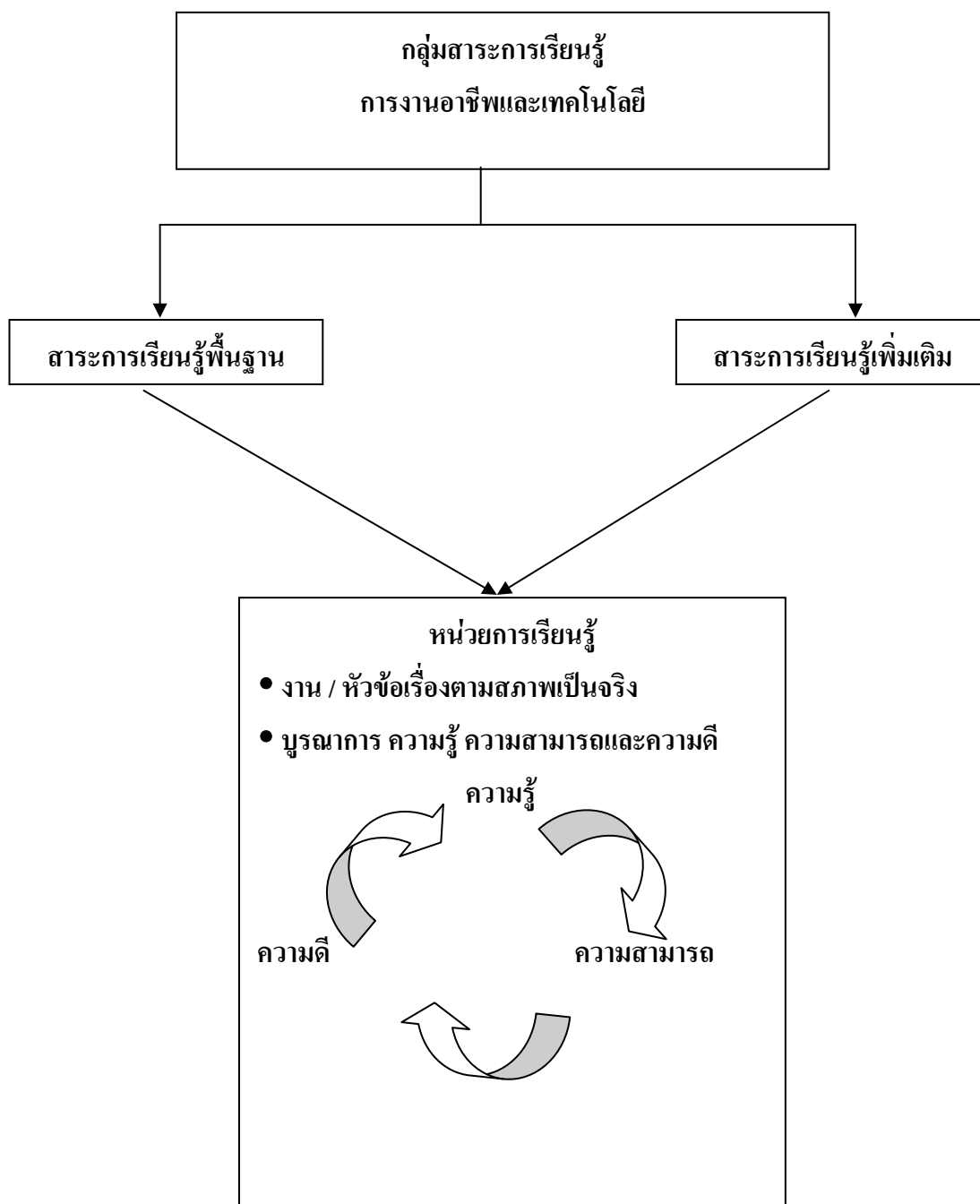
บทนำ

ความสำคัญ ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

.....

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้และส่วนที่เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบเขตสาระของสาระการเรียนรู้พื้นฐานเพื่อให้สถานศึกษานำไปกำหนดรายละเอียดต่อไป สำหรับขอบเขตสาระของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมสถานศึกษาสามารถกำหนดขึ้นเองได้ตามสภาพความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นรายวิชาของสาระการเรียนรู้พื้นฐานหรือรายวิชาของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม จะต้องประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้หลายๆหน่วย ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย งานหรือข้อเรื่องตามสภาพจริงและจะต้องมีการบูรณาการความรู้ให้เป็นความสามารถ เพื่อให้เกิดคุณงามความดีขึ้นในใจ ดังผังมโนทัศน์ที่ 1

ผังมโนทัศน์ที่ 1 ธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี

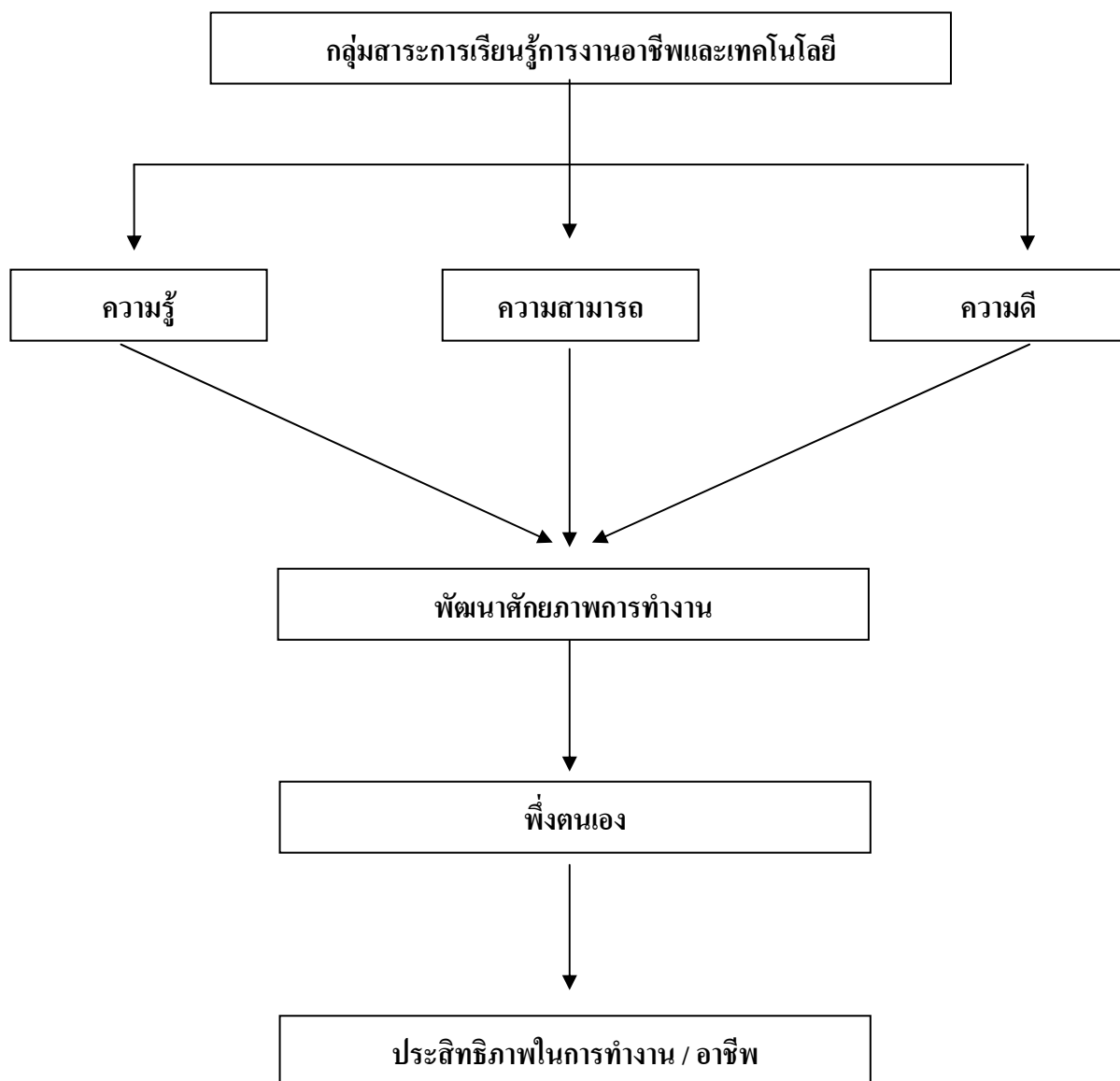

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ เรื่อง การกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประมาณ 70 % ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ พร้อมทั้งได้มีการจัดทำเอกสารการจัดสาระการเรียนรู้ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้น เพื่อให้

สถานศึกษามีกรอบของเนื้อหาสาระเพื่อใช้เทียบเคียงกับกรอบของเนื้อหาที่สถานศึกษาจัดทำและให้มีความเข้าใจตรงกันว่า สาระการเรียนรู้แกนกลาง 70 % ที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำให้นั้น เป็น 70 % ของเนื้อหาสาระในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระการเรียนรู้แกนกลาง 70 % ปรากฏอยู่ 2 แห่ง คือ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และ ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 12 ปี สถานศึกษาสามารถดัดแปลงเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนสถานศึกษาและชุมชนได้ แต่ทั้งนี้สถานศึกษายังคงมีหน้าที่ในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 และมาตรา 39 ที่ว่าด้วยการกระจายอำนาจทางการศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะในการทำงาน ทักษะการจัดการสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาไทย และเทคโนโลยีสากลมาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ่มค่าและมีศีลธรรมคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงานเห็นคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่องานตลอดจนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐานได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่สามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลภายใต้บริบทของสังคมไทย ดังผังมโนทัศน์ที่ 2

ผังโน้ตค้นที่ 2 ความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะ
ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

โครงสร้าง แนวการจัดการเรียนรู้ อัตราเวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา วิสัยทัศน์และคุณภาพของผู้เรียน

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 2 ช่วงชั้น ตามระดับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ถือเป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว สำหรับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ ในส่วนของสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนกำหนดสาระการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นเพิ่มเติม ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐานที่ 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์และงานธุรการ

มาตรฐานที่ 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงานและการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐานที่ 2.1 เข้าใจ มีทักษะมีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐานที่ 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยีใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของเครื่องใช้วิธีการเชิงกล ยุทธศาสตร์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่าและใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐานที่ 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์และมีความคิดสร้างสรรค์

แนวการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี(เพิ่มเติม) เรื่อง หัตถกรรมกะลามะพร้าว ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ข้างต้น จึงกำหนดแนวดำเนินการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยึดหยุ่นตามสภาพและความเหมาะสมของท้องถิ่น
2. การจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและให้โอกาส เปรียบเทียบกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถของผู้เรียน
3. ครูผู้สอนเป็นผู้ให้ความรู้ในสาระการเรียนรู้วิชาภาคทฤษฎี ผู้ที่มีความชำนาญด้านการหัตถกรรมในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้เสริมและฝึกปฏิบัติในส่วนที่เป็นภาคปฏิบัติ
4. การจัดตารางเรียนควรยืดหยุ่นตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดแต่ละครั้งเพื่อความสะดวกในการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
5. จัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่มซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นของการอยู่ร่วมกันของสังคมปัจจุบัน
6. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเน้นวัสดุที่มีในท้องถิ่นหรือวัสดุที่มีราคาถูกมาใช้ในการจัดซื้อไม่ให้เป็นภาระต่อผู้ปกครองมากนัก
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติด้วยวิธีสาธิตและใช้ใบงานประกอบการสอน
8. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอน
9. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรจัดให้มีกิจกรรมการฝึกคิดคำนวณราคาต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาจำหน่ายผลผลิต
10. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดให้มีการแสดงผลงานผู้เรียน

อัตราเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ไว้เรื่องละประมาณ 50 คาบสำหรับ หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 ได้ยึดคาบเวลา ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดและได้รวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ ผู้รู้ในท้องถิ่นที่เชิญมาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมตลอดหลักสูตรและได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ประมาณ 54 คาบ จึงกำหนดเวลาเรียนไว้ 54 คาบ ๆ ละ 20 นาที เวลาเรียนนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามสภาพความ เหมาะสมของผู้เรียนและกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียด ของอัตราเวลาเรียนใน แต่ละสาระการเรียนรู้ ดังนี้

อัตราเวลาเรียนของหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน(คาบ)
สาระที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	
1. คุณสมบัติและประโยชน์ของกะลามะพร้าว	3
2. อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	3
3. ประเภทของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	3
สาระที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	
1. ข้อควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	3
2. ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	3
3. การออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	3
สาระที่ 3 การคัดเลือก การเตรียม และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จาก กะลามะพร้าว	
1. การคัดเลือกการเตรียมกะลามะพร้าว	3
2. การทำด้ามผลิตภัณฑ์	3
3. การประกอบชิ้นส่วน และการตกแต่ง	3

สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (คาบ)
สาระที่ 4 การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว 1. การหาแหล่งเงินทุน 3 2. การหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 3 3. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ 3	
สาระที่ 5 การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ 3 2. ประวัติกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้าว 3 3. สินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว 3	
สาระที่ 6 การจัดแสดงผลงานผู้เรียนนำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้สู่ชุมชน 1. ความสำคัญในการนำเสนอผลงานผู้เรียน 3 2. แนวทางและวิธีการในการนำเสนอผลงานผู้เรียน 3	
ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3
รวม	54

อธิบายรายวิชา

หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง

พุทธศักราช 2551 เวลา 54 คาบ

.....

รวบรวมข้อมูลความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณสมบัติของกะลามะพร้าว คุณสมบัติและประโยชน์ของกะลามะพร้าว อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ประเภทของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ข้อควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว การออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว การคัดเลือก การเตรียมและขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว การคัดเลือก การเตรียมกะลามะพร้าว การทำด้ามผลิตภัณฑ์ การประกอบชิ้นส่วนและการตกแต่ง การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว การหาแหล่งเงินทุน การหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ ประวัติกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัวสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว การจัดแสดงผลงานผู้เรียน นำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้สู่ชุมชน ความสำคัญในการนำเสนอผลงานผู้เรียน แนวทางและวิธีการการจัดแสดงผลงานผู้เรียน แล้วนำมาอภิปราย สรุปและรายงานผล สังเกตการปฏิบัติงาน การใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ วิธีการรักษา จากการสาธิตของครู/วิทยากรและผู้เรียนทดลองปฏิบัติ แล้วนำผลมาอภิปรายกำหนดเป็นแนวทางในการทำงานฝึกการทำหัตถกรรมกะลามะพร้าว สังเกตการปฏิบัติงานและผลงานแล้วนำมาอภิปรายหาข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีทักษะ/กระบวนการในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงาน สามารถทำงานตามขั้นตอน และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดปรับปรุงอยู่เสมอ เห็นคุณค่าของการทำงานและมีนิสัยรักการทำงาน รักชุมชน

วิสัยทัศน์

หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 เป็นสาระที่เน้นกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ มีทักษะ/กระบวนการ การออกแบบงานและการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้างพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นการเรียนรู้ที่ยึดการทำงานเป็นหลัก เป็นงานเพื่อการดำรงชีวิตของครอบครัว เมื่อผู้เรียนได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีคุณภาพและเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมอย่างดีแล้ว จึงนับเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการบูรณาการ ความรู้ ทักษะ/กระบวนการและความดี จนเกิดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

คุณภาพของผู้เรียน

สาระการเรียนรู้หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ โดยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ดังนี้

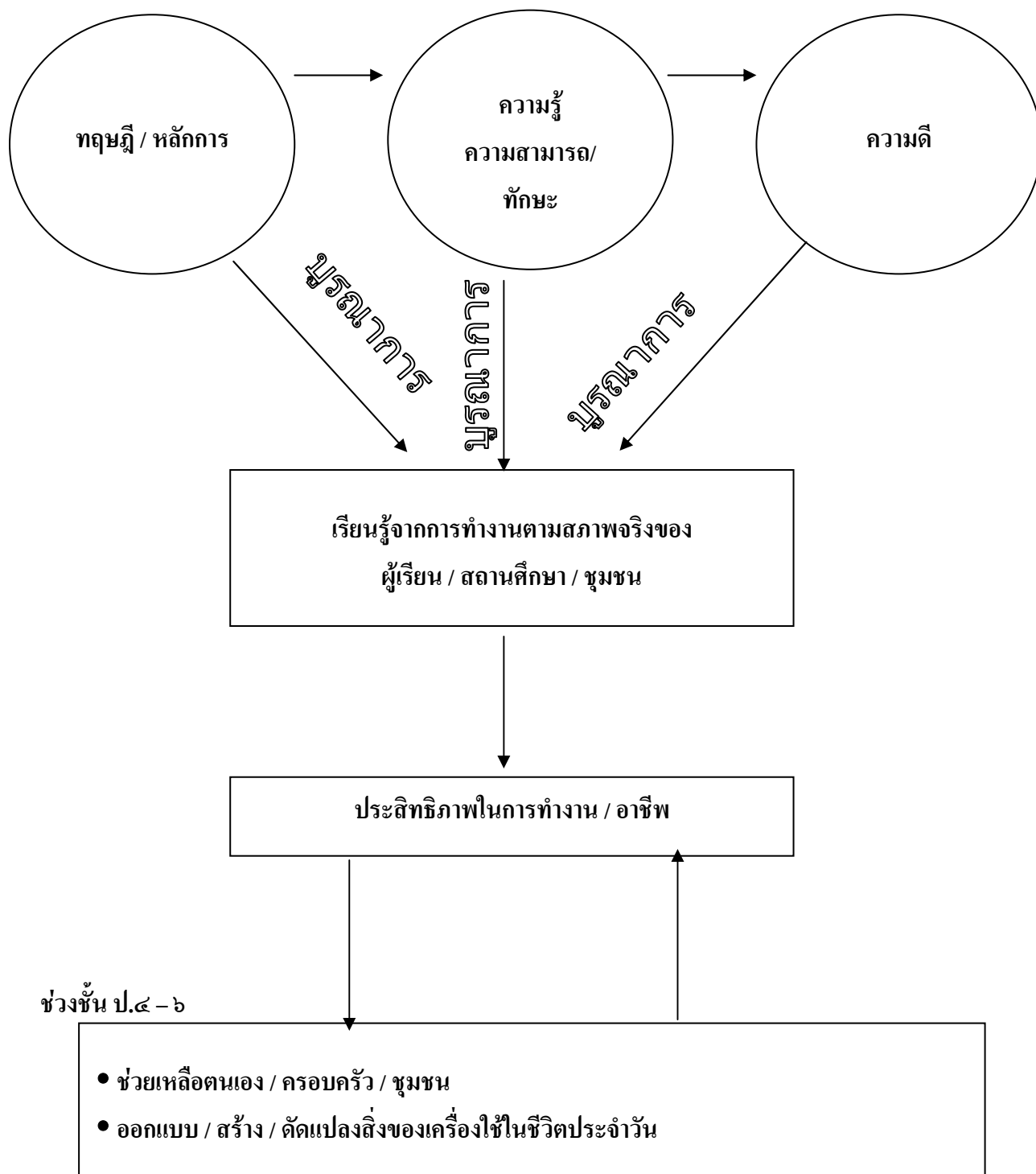
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชน การออกแบบและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการทำงานและอาชีพ
2. มีทักษะ/กระบวนการในการทำหัตถกรรม การประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่
3. มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทนรักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละและมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพหัตถกรรม เห็นความสำคัญของสารสนเทศ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
4. รู้และเข้าใจ ภาควิชาในบริบทชุมชน

เมื่อจบชั้นเรียน ผู้เรียนต้องมีความสามารถ ดังนี้

1. สามารถช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวและชุมชน
2. ทำงานอย่างมีขั้นตอน มีทักษะ/กระบวนการในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน เลือกใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสมกับงาน
3. สามารถคิด ออกแบบสร้างผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวระดับพื้นฐาน ได้
4. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละและมีวินัยในการทำงาน
5. เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดังผังโนทัศน์ที่ 3

ผังมโนทัศน์ที่ 3 วิสัยทัศน์และคุณภาพของผู้เรียน

บทที่ 2

หลักการ สาระ และขอบข่ายหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2

โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ผู้รู้ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นวิทยากรในการจัดการเรียนรู้
2. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนนำสาระการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน
3. เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อมุ่งส่งเสริม พื้นฟูและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ดังนี้

1. มีความรู้ ทักษะ/กระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนเพื่อส่งเสริม พื้นฟู อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้
3. สามารถนำวัสดุที่มีในธรรมชาติมาดัดแปลงใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
4. ตระหนักในคุณค่าและเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

สาระและขอบข่ายการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้

หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 ได้จัดสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกิดทักษะ/กระบวนการและมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีในการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตน พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคม จึงได้กำหนดโครงสร้างของสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนตามลำดับ ดังนี้

สาระที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว เป็นสาระการเรียนรู้ที่จัดขึ้น มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณสมบัติและประโยชน์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ ประเภทของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการคิดประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวในชีวิตประจำวันได้

สาระที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เป็นสาระการเรียนรู้ที่จัดขึ้น มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับข้อควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวและการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เพื่อให้ผู้เรียนเห็นแนวทางและความสำคัญของการออกแบบผลิตภัณฑ์

สาระที่ 3 การคัดเลือก การเตรียม และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เป็นสาระการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถคัดเลือกกะลามะพร้าว สามารถทำด้ามผลิตภัณฑ์ การประกอบชิ้นส่วนและการตกแต่งตามความต้องการในการใช้งานได้ถูกต้อง

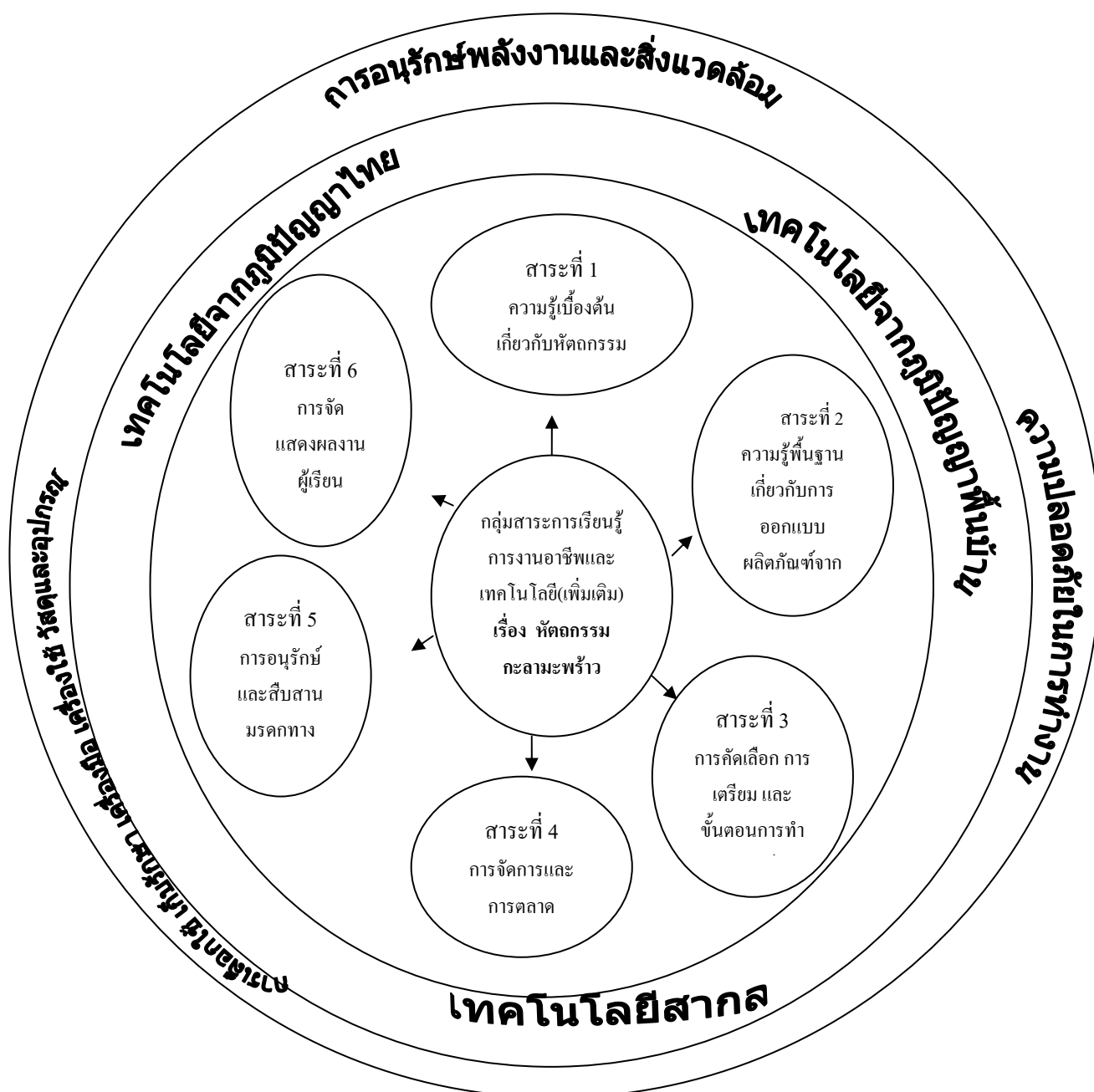
สาระที่ 4 การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว เป็นสาระการเรียนรู้ที่จัดขึ้น มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจสามารถหาแหล่งเงินทุน รู้จักหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ รู้จักการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจสำเร็จลุล่วงอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ

สาระที่ 5 การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน เป็นสาระการเรียนรู้ที่จัดขึ้น มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการหวงแหนรู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ เห็นคุณค่าของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าบบ้านคอกวัว ชื่นชมผลงานของสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว

สาระที่ 6 การจัดแสดงผลงานผู้เรียน เป็นสาระการเรียนรู้ที่จัดไว้มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้สู่ชุมชนในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ดังผังมโนทัศน์ที่ 4

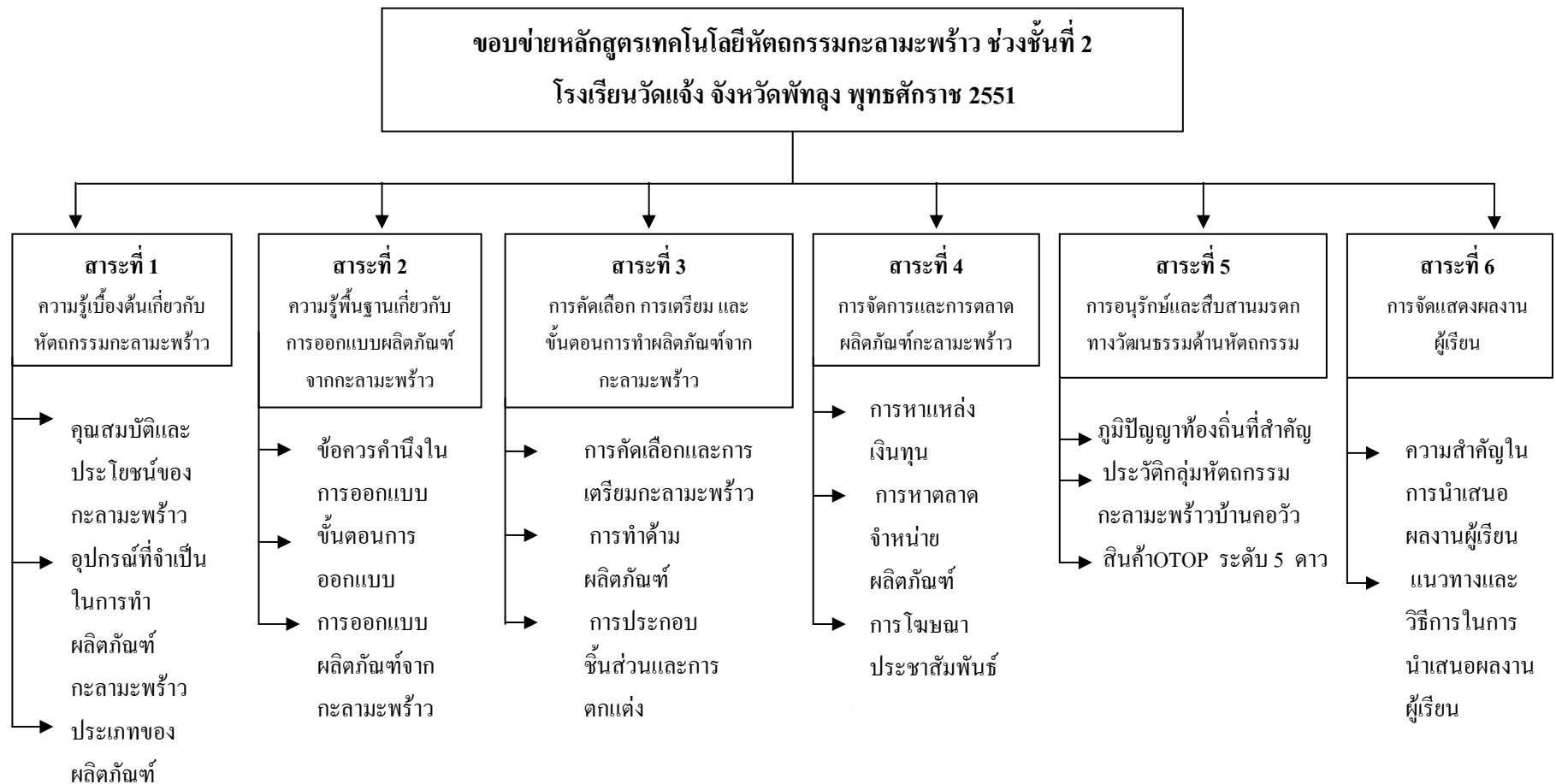
ผังโน้ตสนัที่ 4 สารและขอบข่ายหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

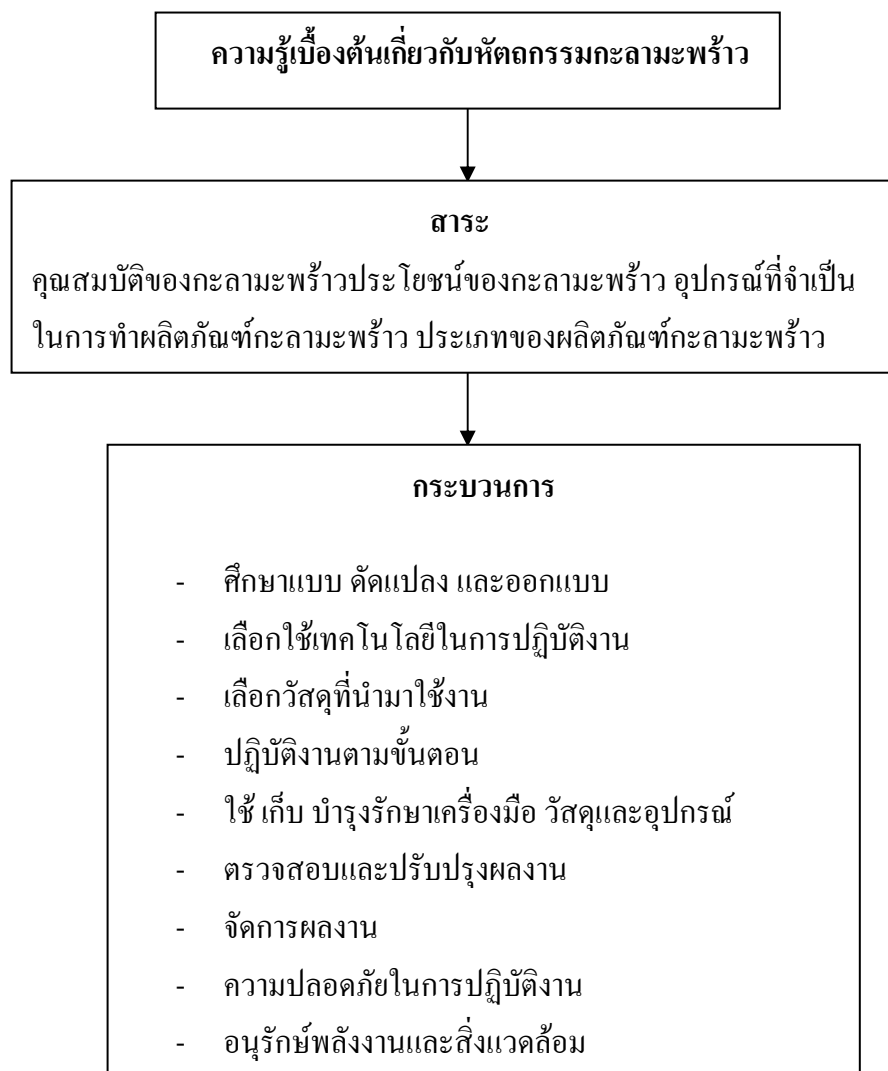
ขอบข่ายการเรียนรู้

ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 เป็นเนื้อหาความรู้ที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษาและฝึกปฏิบัติโรงเรียนได้กำหนดรายละเอียดเนื้อหาตามสภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น ดังผังมโนทัศน์ที่ 5

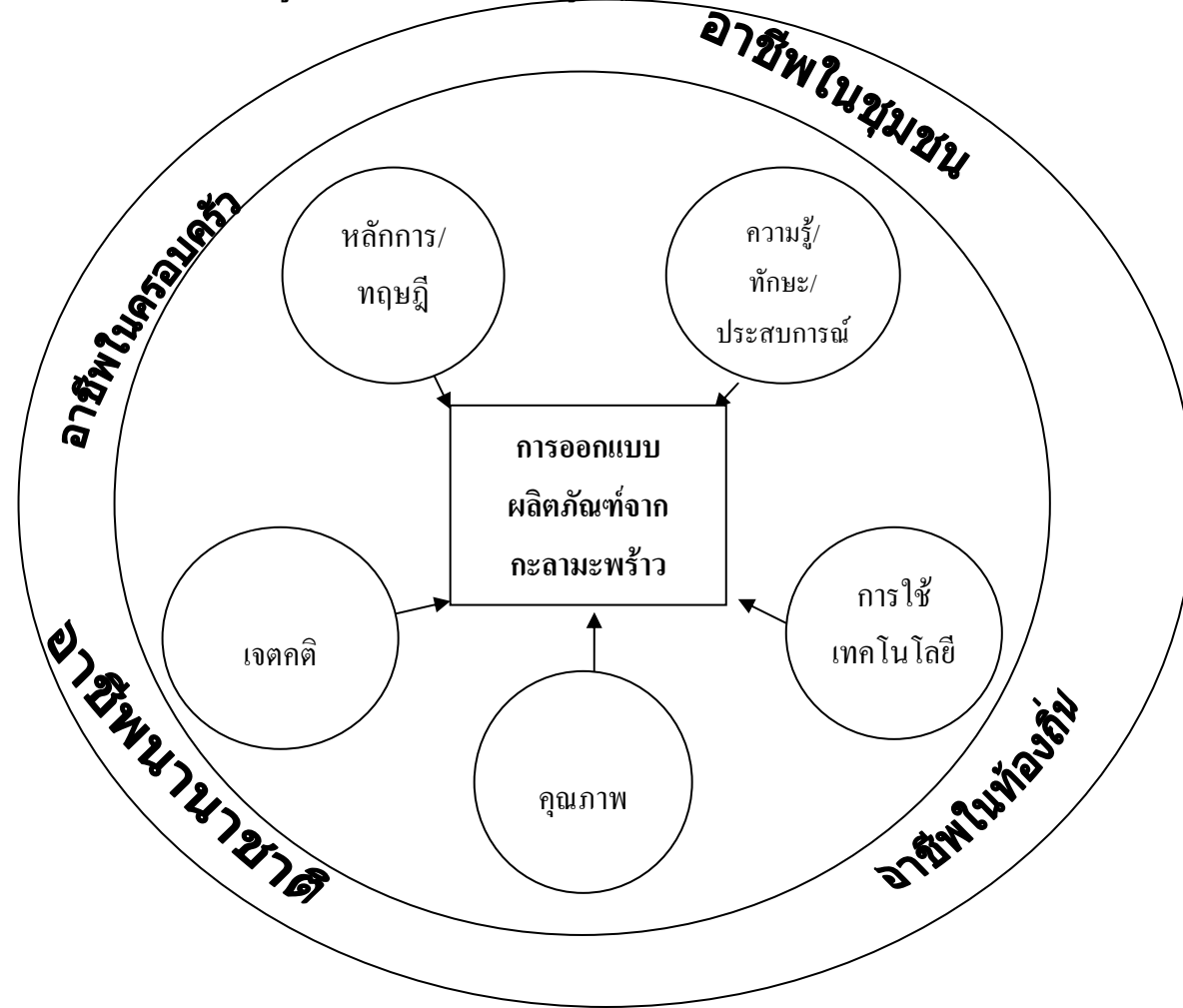
ผังมโนทัศน์ที่ 5 ขอบข่ายการเรียนรู้ 3 ปีของหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

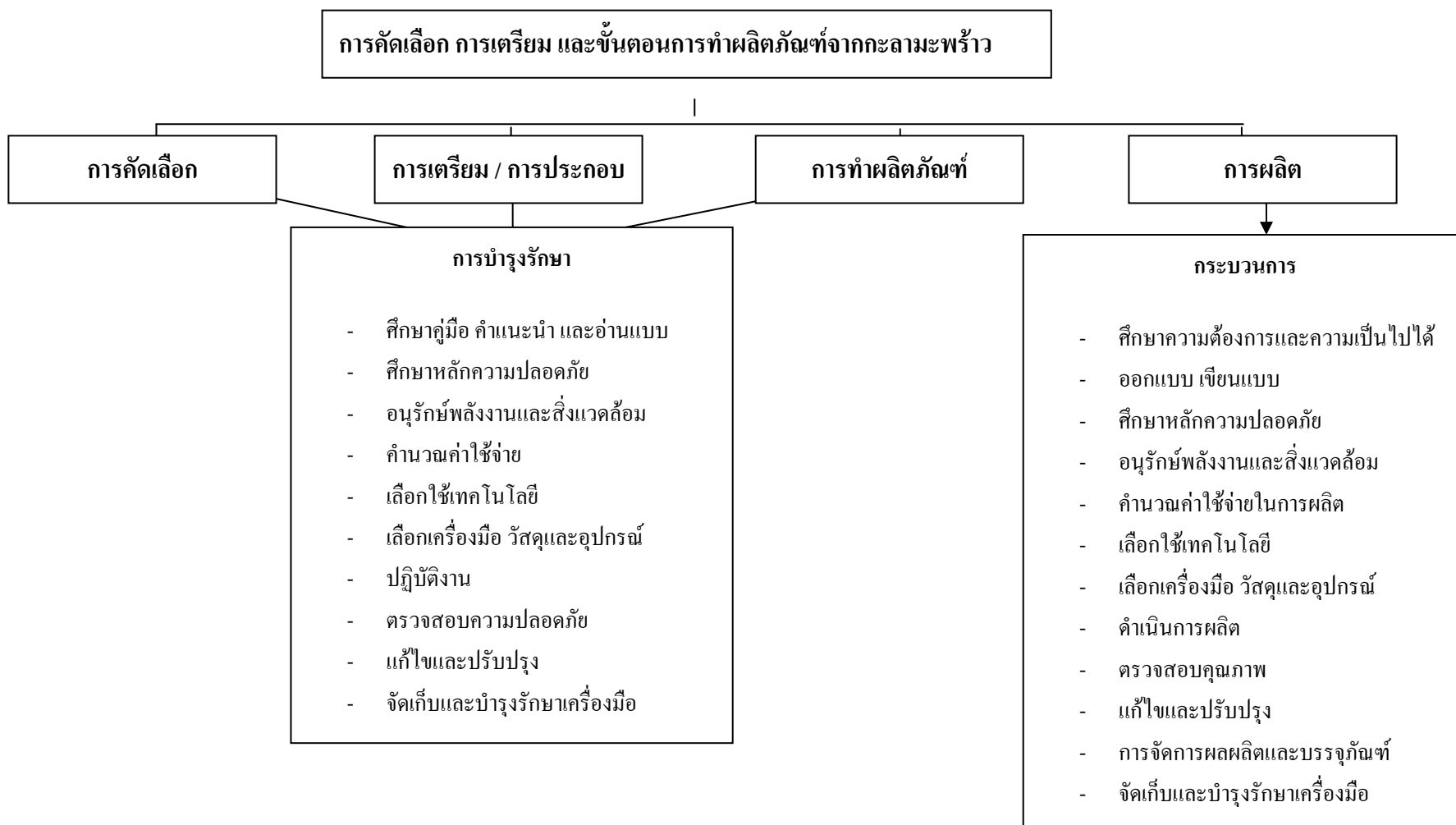
ผังมโนทัศน์ที่ 6 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหัตถกรรมกะลามะพร้าว

ผังโน้ตทัศน์ที่ 7 ของขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

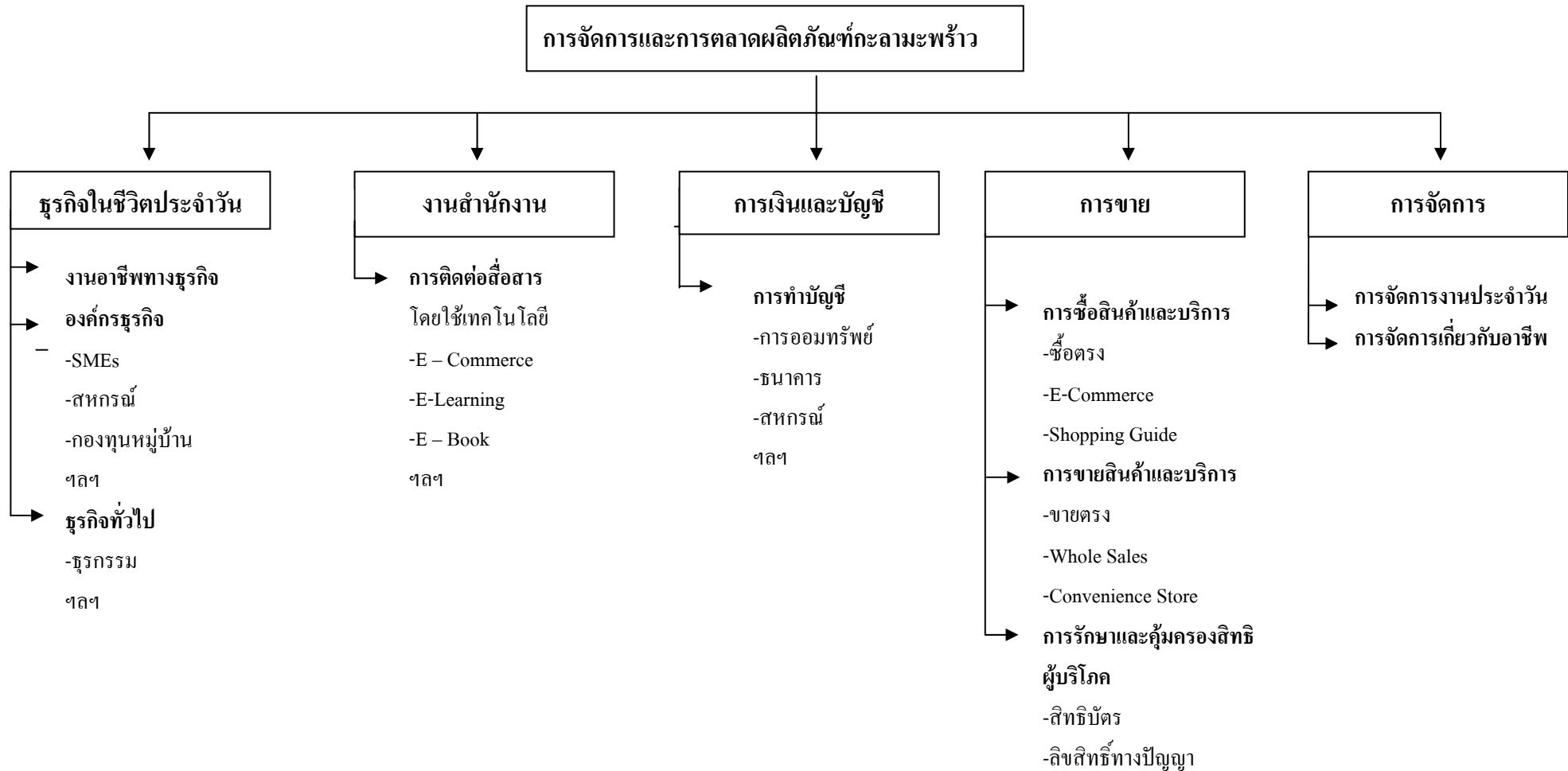

ผังมโนทัศน์ที่ 8 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปีของสาระที่ 3 การคัดเลือก การเตรียม และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

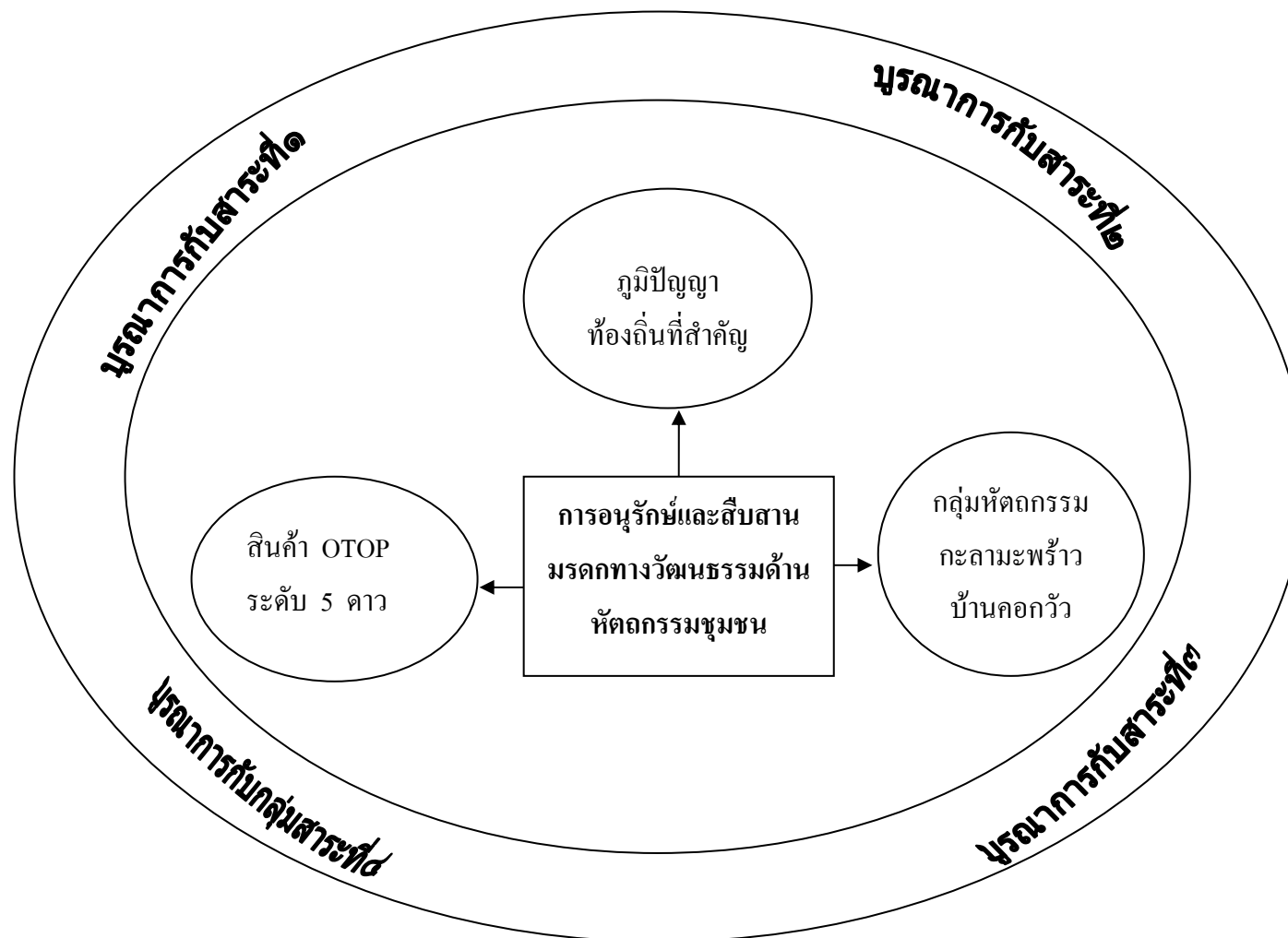
ประเด็นสำคัญ สถานศึกษาสามารถจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งการบำรุงรักษา การติดตั้ง / ประกอบ การซ่อม / ดัดแปลง และการผลิต ภายใน 3 ปี ของแต่ละช่วงชั้น

ผังมโนทัศน์ที่ 9 ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปีของสาระที่ 4 การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

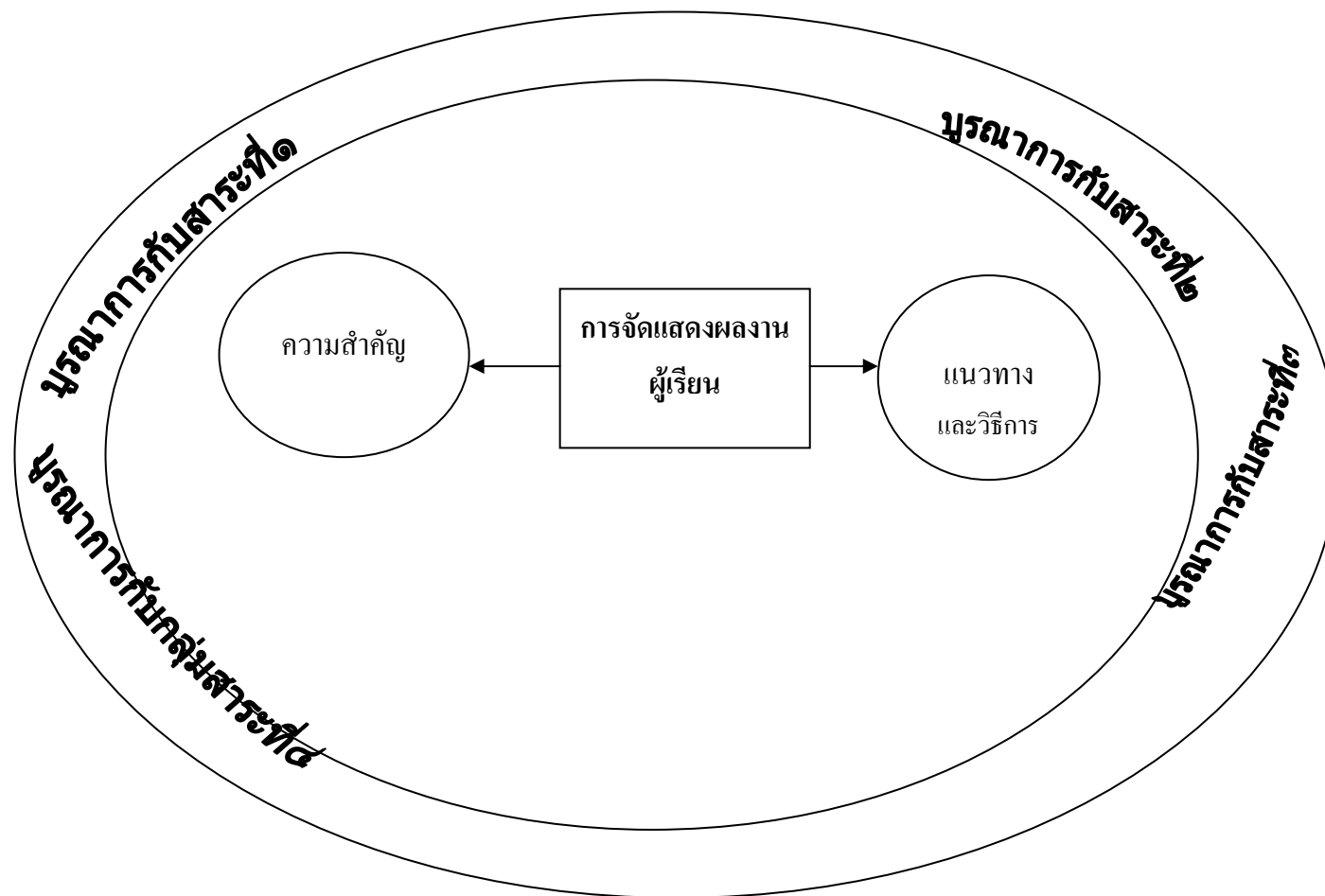

ประเด็นสำคัญ สถานศึกษาสามารถจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ทั้งธุรกิจในชีวิตประจำวัน งานสำนักงาน การเงิน และบัญชี การขาย และการจัดการ ภายใน 3 ปี ของแต่ละช่วงชั้น

ผังโมเดลที่ 10 ของขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 5 การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน

ผังโน้ตคนที่ 11 ของขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 3 ปี ของสาระที่ 6 การจัดแสดงผลงานผู้เรียน

บทที่ 3

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้รายปีหลักสูตร
เทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

.....

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 2 มี 6 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน
ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
บ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.1.1 เข้าใจความหมาย ประโยชน์ หลักการ วิธีการ ขั้นตอนกระบวนการ
ทำงาน การจัดการและสามารถทำงานตามขั้นตอน

มาตรฐาน ง 1.1.2 เลือกรับใช้ เก็บ บำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ใน
การทำงาน

มาตรฐาน ง 1.1.3 มีความคิดริเริ่มในการทำงาน

มาตรฐาน ง 1.1.4 ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดออมอดทน

มาตรฐาน ง 1.1.5 ใช้พลังงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่าง
คุ้มค่าและถูกวิธี

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงานและการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหา
ความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน

มาตรฐาน ง 1.2.1 สามารถวิเคราะห์งาน วางแผนการดำเนินงาน ปฏิบัติงานตามแผน
และประเมินการดำเนินงาน

มาตรฐาน ง 1.2.2 สามารถทำงานในฐานะผู้นำ/ สมาชิกกลุ่มและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี
ในกลุ่ม

มาตรฐาน ง 1.2.3 สามารถค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานจากแหล่งความรู้
ด้วยวิธีการต่างๆ

มาตรฐาน ง 1.2.4 สามารถวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหาและแก้ปัญหาด้วยวิธีการ
ที่เหมาะสม

มาตรฐาน ง 1.2.5 มีความตั้งใจ เอาใจใส่และทำงานจนสำเร็จ พอใจและยอมรับการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข มีทัศนคติในการทำงานด้วยความประณีตรอบคอบ ปลอดภัยและสะอาด

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

มาตรฐาน ง 2.1.1 เข้าใจหลักการและมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานอาชีพสุจริตให้มีคุณภาพ

มาตรฐาน ง 2.1.2 เห็นแนวทางในการนำเทคโนโลยีมาพัฒนางานอาชีพสุจริต

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการ ความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 3.1.1 เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการออกแบบและการใช้เทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1.2 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1.3 เลือกเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ง 3.1.4 ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้อย่างถูกวิธีและปลอดภัย ทดสอบและปรับปรุง แก้ไข ประเมินผล และนำเสนอแนวคิด

มาตรฐาน ง 3.1.5 เปรียบเทียบสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการที่ได้จากเทคโนโลยีที่ใช้ในท้องถิ่นทั้งด้านคุณภาพ ความเหมาะสม เป็นที่ยอมรับ ความคุ้มค่าต่อการใช้งานและเลือกใช้อย่างเหมาะสมปลอดภัยและมีผลดีต่อสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ง 3.1.6 มีเจตคติที่ดีต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสารการแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีคุณธรรม

มาตรฐาน ง 4.1.1 เห็นความสำคัญของข้อมูลและแหล่งข้อมูล

มาตรฐาน ง 4.1.2 รวบรวมข้อมูลที่สนใจได้ตรงตามวัตถุประสงค์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เชื่อถือได้

มาตรฐาน ง 4.1.3 จัดเก็บรักษาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ

มาตรฐาน ง 4.1.4 รู้จักชื่อและหน้าที่ของอุปกรณ์พื้นฐานทางเทคโนโลยี สารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1.5 เข้าใจหลักการทำงานเบื้องต้นและประโยชน์ของคอมพิวเตอร์

มาตรฐาน ง 4.1.6 เข้าใจขั้นตอนการใช้งานคอมพิวเตอร์

มาตรฐาน ง 4.1.7 ใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูลและความรู้จากแหล่งข้อมูล

มาตรฐาน ง 4.1.8 นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสม

มาตรฐาน ง 4.1.9 เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ง 4.1.10 ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานจากจินตนาการหรืองานที่ทำในชีวิตประจำวันอย่างมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์และ มีความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐาน ง 5.1.1 วางแผน เลือกและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงาน

มาตรฐานหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2

โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 มีดังนี้

มาตรฐาน ง 1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณสมบัติ ประโยชน์ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์ และประเภทของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

มาตรฐาน ง 2 มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ ข้อควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว และการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

มาตรฐาน ง 3 มีความรู้ความเข้าใจ การคัดเลือกการเตรียมกะลามะพร้าว สามารถทำด้ามผลิตภัณฑ์ การประกอบชิ้นส่วนและการตกแต่งตามความต้องการในการใช้งาน

มาตรฐาน ง 4 มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถหาแหล่งเงินทุน รู้จักหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ รู้จักการโฆษณาประชาสัมพันธ์

มาตรฐาน ง 5 มีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการหวงแหนรู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ เห็นคุณค่าของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว ชื่นชมผลงานของสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว

มาตรฐาน ง 6 มีความรู้ ความเข้าใจสามารถนำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้สู่ชุมชนในโอกาสต่างๆ

**วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้รายปีหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรม
กะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 กับมาตรฐานการ
เรียนรู้ช่วงชั้น**

สาระที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

สัมพันธ์กับ มฐ.ง.1.1.1, 1.1.2 ,1.2.1, 1.2.2

มาตรฐาน ง 1.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณสมบัติ ประโยชน์ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์และ
ประเภทของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ/กระบวนการทำงานและการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม

ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยม
เข้าใจเกี่ยวกับ คุณสมบัติ ประโยชน์ อุปกรณ์ที่จำเป็นใน การทำผลิตภัณฑ์และประเภท ของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	ทักษะ/กระบวนการทำงานและ การจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม	มีความคิดสร้างสรรค์ มี คุณธรรม มีจิตสำนึก รักการ ทำงาน มีเจตคติที่ดีต่องาน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาระที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

สัมพันธ์กับ มฐ.ง.1.1.1, 1.1.2 ,1.2.1, 1.2.2

มาตรฐาน ง 2.1 มีความเข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์เกี่ยวกับ ข้อควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์
จากกะลามะพร้าว ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว และการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยม
ความรู้ ความเข้าใจ ข้อควร คำนึงในการออกแบบ ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	การแสวงหาความรู้ กระบวนการทำงานและการ จัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม	รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่องาน นิยมไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาระที่ 3 การคัดเลือก การเตรียม และขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

สัมพันธ์กับ มฐ.ง.1.1.1, 1.1.2 ,1.2.1, 1.2.2

มาตรฐาน ง 3.1 มีความเข้าใจ มีทักษะมีประสบการณ์ สามารถคัดเลือกกะลามะพร้าว เตรียมกะลา
มะพร้าว สามารถทำด้ามผลิตภัณฑ์ การประกอบชิ้นส่วน และการตกแต่งตามความ

ความต้องการในการใช้งาน

ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยม
ความเข้าใจ ทักษะในการคัดเลือก การเตรียม การทำด้าม ผลิตภัณฑ์การประกอบชิ้นส่วนจากกะลามะพร้าว	ทักษะ/กระบวนการการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ กระบวนการทำงานและ การทำงานเป็นกลุ่ม	มีความคิดสร้างสรรค์ รักการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่องาน นิยมไทย ประหยัด อดออม

สาระที่ 4 การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

สัมพันธ์กับ มฐ.ง.2.1.1, 2.1.2, 4..1.1, 4.1.2

มาตรฐาน ง 4.1 มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถหาแหล่งเงินทุน จัดทำบัญชีรับ – จ่าย เบื้องต้น รู้จักหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ รู้จักการโฆษณาประชาสัมพันธ์

ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยม
รู้ เข้าใจ เกี่ยวกับแหล่งเงินทุน - ตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ รู้จักการโฆษณาประชาสัมพันธ์	ทักษะ/กระบวนการ การทำบัญชีรับ – จ่าย การบริหารเชิงกลยุทธ์	ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบ มีคุณธรรม จริยธรรม

สาระที่ 5 การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน

สัมพันธ์กับ มฐ.ง.2.1.1, 2.1.2, 4..1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4, 5.1.1

มาตรฐาน ง 5.1 มีความรู้ ความเข้าใจและเกิดการหวงแหนรู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ เห็นคุณค่าของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว ชื่นชมผลงานของสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว

ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยม
รู้จักภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าใจบริบทชุมชน	ทักษะ/กระบวนการ การบริหารจัดการชุมชน	ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบ มีมารยาทแบบไทย

สาระที่ 6 การจัดแสดงผลงานผู้เรียน

สัมพันธ์กับ มฐ.ง.1.1.1, 1.1.2, 1.2.1, 1.2.2, 4.1.3, 4.1.4, 5.1.1

มาตรฐาน ง 6.1 นำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้สู่ชุมชนในโอกาสต่างๆ

ความรู้	ทักษะ/กระบวนการ	คุณธรรม/จริยธรรม/ค่านิยม
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดแสดงผลงานและสามารถจัดแสดงผลงานในโอกาสต่างๆ	ทักษะ/กระบวนการ การแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ กระบวนการ ทำงานและ การทำงานเป็นกลุ่ม	ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการ มีความคิดอย่างมี ระบบ นิยมไทย มีวิถีชีวิต ประชาธิปไตย

บทที่ 4

สาระการเรียนรู้รายปีหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2

โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

สาระการเรียนรู้รายปีหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 มีสาระการเรียนรู้ 6 สาระประกอบด้วย

สาระที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

1. คุณสมบัติและประโยชน์ของกะลามะพร้าว

กะลามะพร้าวเป็นส่วนที่ห่อหุ้มเนื้อมะพร้าวมีลักษณะแข็ง สีดำ ถ้าตัดผลมะพร้าวตามขวางจะเห็นกะลารูปสามเหลี่ยมสามด้าน มีตา 3 ตาโดยทั่วไปจะตาแจ้ง 2 ตา ตาน้ำ 1 ตา ตาน้ำจะอยู่ตรงส่วนที่มีมุมกว้างที่สุดซึ่งตานี้เป็นรูที่หนอนจะงอกออกมา

ภาพกะลามะพร้าวตัวผู้

ภาพกะลามะพร้าวตัวเมีย

กะลามะพร้าวเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในผลมะพร้าวหลังจากที่ปอกเปลือกชั้นแรกและชั้นกลางของมะพร้าวออกจะเห็นส่วนที่เรียกว่า กะลามะพร้าวซึ่งมีสีเหลืองอ่อนถึงสีน้ำตาลเข้มขึ้นอยู่กับการอายุหรือความแก่อ่อนของมะพร้าว

ประโยชน์ของมะพร้าวในเชิงอุตสาหกรรม มีดังนี้

1. ใช้ฟอกสี
  2. ใช้ดูดสารพิษ
  3. ใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า
  4. ใช้ผลิตถ่านกะลามะพร้าว
  5. ใช้ทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
2. อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ประโยชน์ของเครื่องมือแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันออกไป ฉะนั้นผู้ใช้ควรจะศึกษาเครื่องมือแต่ละชนิดเพื่อนำมาใช้งานได้อย่างถูกต้อง

เครื่องมือ มีดังนี้

1. มีด ใช้สำหรับถากเนื้อไม้จนมีรูปร่างตามต้องการ
2. เลื่อย ใช้สำหรับตัดไม้ตามขนาดที่ต้องการ
3. สว่าน ใช้สำหรับเจาะรูยึด อาจยึดด้วยหมุด เคียว หรือผูกด้วยย่านลิเภา
4. กระจกทราย ใช้สำหรับขัดผลิตภัณฑ์นิยมใช้กระจกทรายเบอร์ 100 และเบอร์ 150
5. เครื่องขัดผิวด้วยกำลังไฟฟ้า ใช้สำหรับขัดผลิตภัณฑ์ขึ้นตอนสุดท้ายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ตามที่ต้องการ

6. บุ้ง ใช้สำหรับถูไม้เพื่อลบเหลี่ยม

3. ประเภทของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. เครื่องใช้ ได้แก่ จั๊ก ทัพพี กระบวยตักน้ำ ตะหลิว ฯลฯ

ภาพเครื่องใช้

2. เครื่องประดับ ได้แก่ ต่างหู กระดุม ของขำร่วย ฯลฯ

ภาพเครื่องประดับ

3. เครื่องตกแต่ง ได้แก่ แจกัน โคมไฟ ฯลฯ

ภาพเครื่องตกแต่ง

สาระที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

1. ข้อควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

1. หน้าที่ใช้สอย

การออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว ควรให้มีหน้าที่ใช้สอยโดยตรงตามเป้าหมายที่วางไว้สะดวกสบายให้กับผู้บริโภค เช่น การออกแบบกระบอกยัดน้ำให้มีด้ามยาวสะดวกในการตักน้ำในโถงดินโถงแคบ ตัวกระบอกควรจุน้ำได้ตามปริมาณที่ต้องการขณะดื่มไม่เกิดอันตรายต่อผู้ใช้

2. ความแข็งแรงทนทาน

ความแข็งแรงทนทานเป็นสิ่งที่ควรคำนึงในการออกแบบ ต้องมีลักษณะหรือประเภทของกะลามะพร้าวที่นำมาใช้ บางสายพันธุ์เปราะง่าย เช่น มะพร้าวน้ำหอมเหมาะสำหรับผลิตเป็นจุก

3. ความสวยงามน่าใช้

ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย นอกจากคำนึงประโยชน์ใช้สอยแล้ว ความสวยงามก็สามารถดึงดูดลูกค้าได้ ต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ด้วย เช่น การฉลุลายลงบนเครื่องใช้ต่างๆ

4. ราคาผลิตภัณฑ์

โดยปกติผู้บริโภคต้องการสินค้าที่มีคุณภาพแต่ราคาถูก รวมถึงผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูงอาจต้องการสินค้าที่มีราคาสูงแต่ผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพตามราคาด้วยการออกแบบต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้บริโภคหรือลูกค้าด้วย

5. กระบวนการผลิต

ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวเป็นงานประเภทศิลปหัตถกรรมในครัวเรือน ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์ได้จากแรงงานคนและทำด้วยมือ เครื่องจักรเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในบางชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ในการออกแบบจึงควรคำนึงถึงด้วย

2. ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

1. การกำหนดเป้าหมาย

ก่อนอื่นเราต้องกำหนดว่า จะออกแบบผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวให้คนกลุ่มใด ใช้ทำอะไร จะขายในราคาเท่าไร เป็นต้น แล้วจึงทำขั้นตอนอื่นๆต่อไป

2. การศึกษาข้อมูล

คือการพยายามหารายละเอียดต่างๆ มาใช้ในการออกแบบเสียก่อน คือ

2.1 ความต้องการของผู้บริโภค จะต้องรู้ว่าใครใช้ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวอะไรบ้าง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ในครัว เช่น จัก ทัพพี เครื่องประดับ เช่น ต่างหู กระดุม ฯลฯ เครื่องตกแต่งตั้งโชว์ เช่น แจกัน โคมไฟ ฯลฯ

2.2 คุณสมบัติของวัสดุที่นำมาผลิต เราพอจะหาวัตถุดิบอะไรได้บ้างวัตถุดิบเหล่านั้นมีคุณสมบัติอย่างไร เช่น รูปทรงของกะลามะพร้าว ขนาดของมะพร้าว สีต้นของมะพร้าว เป็นต้น

2.3 เทคโนโลยี เราสามารถนำเทคโนโลยีอะไรมาใช้ในการผลิตได้บ้าง เช่น เครื่องขัดด้วยกำลังไฟฟ้า การทาสีให้สวยงาม หรือเกิดเงาแวววาว เป็นต้น

2.4 คู่แข่งก่อนหน้านี้มีใครทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวจำหน่ายอยู่บ้างแล้วและตอนนี้เป็นอย่างไรรู้สึกว่านิยมซื้อบ้างหรือไม่ ถ้าเราจะขายด้วยจะสู้เขาได้หรือไม่และถ้าไม่แข่งกับเขาเราจะใช้วิธีการอย่างไรจึงจะจำหน่ายสินค้าได้

2.5 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมสินค้าทุกชนิดย่อมมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ไม่มีสินค้าชนิดใดที่ขายไม่ได้ตลอดไปและไม่มีสินค้าชนิดใดที่ขายได้ตลอดไป ฉะนั้นสภาวะความต้องการสินค้าของผู้บริโภคจึงอยู่ที่สภาพของสังคมในช่วงนั้นๆเป็นสำคัญ

1. การร่างแบบ เป็นขั้นตอนการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาพ ควรร่างแบบหลายๆแบบเพื่อตรวจสอบปัญหาหรือข้อบกพร่องต่างๆและเลือกแบบที่ดีที่สุด
2. การเลือกวัตถุดิบ เป็นขั้นตอนในการตัดสินใจเลือกวัตถุดิบให้เหมาะสมกับแบบ คือกะลามะพร้าวที่เหมาะสมกับต้นแบบนั้นๆ
3. การทำต้นแบบ เป็นขั้นตอนการเอาแบบที่เลือกแล้ว มาทำเป็นต้นแบบกำหนดสิ่งต่างๆลงไว้ในต้นแบบให้มีรายละเอียดมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

3. การออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

เป็นขั้นตอนแรกของการทำผลิตภัณฑ์ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องศึกษาการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สนองความต้องการของตลาดและรวดเร็วตอบสนองของผู้ซื้อ การออกแบบที่ดีช่วยให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตสามารถจำหน่ายได้อย่างไร

แบบเครื่องใช้

ภาพจวก

ภาพทัพพี

แบบเครื่องประดับ

ต่างหู

ของชำร่วย

แบบเครื่องตกแต่ง

แจกัน

โคมไฟฟ้า

สาระที่ 3 การคัดเลือก การเตรียมและขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว

1. การคัดเลือก การเตรียมกะลามะพร้าว เพื่อทำผลิตภัณฑ์ควรเลือกกะลาที่มีรูปทรงและผิวสีกัลลายหรือใกล้เคียงกับแบบมากที่สุด รูปทรงส่วนใหญ่ที่พบมี 2 แบบเท่านั้น คือรูปทรงกลมและรูปทรงรี ในกรณีที่ไม่สามารถคัดเลือกกะลามะพร้าวได้ตามที่ต้องการ อาจจำเป็นต้องดัดแปลงใช้ขนาดที่เล็กกว่า หรือใกล้เคียงกันและทำการขยายหรือย่อส่วนต่างๆ ให้สมดุลหรืออาจนำกะลาเป็นซีกมาทำผลิตภัณฑ์ก็ได้ การเตรียมกะลามะพร้าว เพื่อทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นั้น ต้องมีการเตรียมตั้งแต่ยังเป็นผลมะพร้าว คือการคัดเลือกพันธุ์มะพร้าวที่มีกะลาหนาและรูปทรงเหมาะสมในการทำผลิตภัณฑ์ แล้วนำผลมะพร้าวมาปอกเปลือก ขูดผิวด้านนอกให้เรียบร้อย แล้วผ่าซีกผลมะพร้าว

จากนั้นจึงแกะเนื้อมะพร้าวออกจากกะลาแล้วตกแต่งผิวด้านในและด้านนอกให้เรียบร้อยจึงตัดเป็นชิ้นงานตามรูปแบบที่ผู้ผลิตต้องการ

2. การทำด้ามผลิตภัณฑ์ ไม้ที่จะนำมาทำด้ามติดกับตัวกะลา ควรเป็นไม้เนื้อแข็งปานกลาง และมีสีสันทึบคล้ายกับตัวกะลา เช่น ไม้จากต้นมะพร้าว ไม้จี้เหล็ก ส่วนใหญ่ผู้ผลิตใช้ไม้จี้เหล็กเพราะมีสีด้าคล้ายกับกะลามะพร้าวเมื่อนำมาประกอบกันจะดูสวยงามน่าใช้ มีขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมอุปกรณ์

- 1.1 แผ่นไม้หนา 1 นิ้ว กว้าง 1 นิ้ว ยาวตามต้องการ
- 1.2 ใบเลื่อย
- 1.3 กระดาษทราย
- 1.4 บุ้ง

2. ขั้นตอนการทำ

- 2.1 ตัดไม้ตามขนาดใช้มีดถากเนื้อไม้ มีรูปร่างตามต้องการถูด้วยบุ้งเพื่อลบเหลี่ยม
- 2.2 นำไปขัดด้วยใบเลื่อยที่มีคม แต่งจนสวยอีกครั้ง ขูดจนผิวเรียบ
- 2.3 นำไปขัดด้วยกระดาษทรายเบอร์ 100 และเบอร์ 150 จนเรียบถ้ามีเครื่องขัดอาจนำไปขัด

- 2.4 ต่อด้วยเครื่องขัด 2 หัวอีกครั้งเพื่อให้ได้ด้ามผลิตภัณฑ์ตามที่ต้องการ

3. การทำด้ามผลิตภัณฑ์

ควรคำนึงถึงขนาดของด้ามต้องเหมาะสมกับชิ้นงานที่เตรียมไว้

- 3.1 ความสมดุลของด้ามกับชิ้นงาน
- 3.2 ประโยชน์การใช้สอย
- 3.3 ตามรูปแบบที่ผู้ผลิตกำหนดไว้
- 3.4 สมองตามความต้องการของผู้ซื้อ

3. การประกอบชิ้นส่วนและการตกแต่ง ขึ้นอยู่กับการประกอบและตกแต่งชิ้นส่วนอย่างละเอียด ประณีตตรวจสอบชิ้นส่วนตามรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เตรียมไว้ 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นกะลา กับส่วนที่เป็นด้ามนำชิ้นส่วนทั้งสองมาทดลองประกอบกันดูพิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับรูปทรง ขนาดชิ้นส่วนว่าเหมาะสมหรือไม่ถ้ายังไม่เหมาะสมก็ตกแต่งอีกครั้งจนสวยงามข้อควรคำนึงอีกประการหนึ่งคือความยาวของด้ามผลิตภัณฑ์แต่ละอย่างย่อมแตกต่างกันไปตามผลิตภัณฑ์นั้นๆ เช่น ด้ามกระบวยตักน้ำย่อมยาวกว่าด้ามจวกหรือรูปแบบของด้ามตะหลิวย่อมแตกต่างกันไปจากด้ามทัพพีการประกอบเข้าเป็นชิ้นงาน เป็นการนำเอาชิ้นงานส่วนต่างๆ มาประกอบเป็นรูปทรงที่กำหนดไว้ในแต่ละแบบเป็นขั้นตอนการทำต้นแบบจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากผู้ทำต้องมีความละเอียดและ

อาศัยความชำนาญ ไม่ว่าการประกอบผลิตภัณฑ์หรือการตกแต่งผิวการทำความสะดวกการจัด
กลั่นและการเก็บรักษามีความจำเป็นมากเพื่อให้สินค้าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ

ภาพการเตรียมเชือกผูก

ภาพการขัดติดชิ้นส่วน

ภาพการเจาะ การใช้เคียวหรือหมุด

ภาพการตกแต่งผิวผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จแล้ว

สาระที่ 4 การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

1. การหาแหล่งเงินทุน

ทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระทุกสาขาโดยเฉพาะอย่างยิ่งทุนในทาง
ธุรกิจไม่ได้หมายถึงเงินทุนแต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงทรัพย์สินต่างๆที่มีความจำเป็นต่อการ
ดำเนินธุรกิจหรืออาชีพนั้นๆ เช่น ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เป็นต้น
อย่างไรก็ตามยังมีทุนอีกอย่างที่มีความจำเป็นขาดเสียมิได้ คือ ทุนของความน่าเชื่อถือ ทุนของความ
มั่นใจ นับเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้

ทุนในการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวใช้ไม่มากนักส่วนใหญ่ก็เป็นการซื้อวัสดุอุปกรณ์
เช่น เครื่องขัด เหล็กขูด เลื่อยตัดและสิ่งอื่นๆตามความจำเป็นจะนั้นการลงทุนในเบื้องต้นอาจจะ
ได้มาจากทุนส่วนตัวที่เก็บไว้ หรือถ้ามีไม่พอก็อาจกู้ยืมได้จากแหล่งทุนในชุมชนเช่นกองทุนหมู่บ้าน
หรือธนาคารภาครัฐหรือพาณิชย์

2. การหาตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว เราสามารถหาตลาดได้โดยการขายปลีก ได้แก่ การเปิดร้านค้าภายในหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาได้สะดวกโดยการจัดตั้งเป็นร้านค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์ประจำหมู่บ้านหรือการหาตลาดโดยการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านพ่อค้าคนกลาง การขายส่งอาจทำได้กับตลาดภายในประเทศ เช่น ตลาดตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหรือเมืองหลวง ในด้านตลาดต่างประเทศผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวเป็นที่นิยมเนื่องจากเป็นสินค้าที่แปลกใหม่คู่แข่งทาง การค้าน้อยแต่คุณภาพสินค้า ราคาสินค้าและบริการต้องได้รับความเชื่อถือจากพ่อค้าส่งออก จึงจะประสบความสำเร็จในตลาดต่างประเทศได้

3. การโฆษณาประชาสัมพันธ์

การที่จะให้ลูกค้าได้รู้จักสินค้าของเราอย่างแท้จริงจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆ เช่นการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ ทำแผ่นป้ายโฆษณาตามเส้นทางจัดทำใบปลิวออก รายการวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต การนำสินค้าไปจำหน่ายในงานต่างๆ การจัดวิทยากรไป บรรยาย สาธิต การทำผลิตภัณฑ์ การบรรยายสรุปการศึกษาดูงานของกลุ่ม เป็นต้น นอกจากการ ให้บริการที่ดีตลอดถึงการจัดการร้านค้าก็เป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่งด้วย

สาระที่ 5 การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายปลื้ม ชูทอง เกิดเมื่อวันที่ 26 เดือนเมษายน พ.ศ. 2483 บุตรนายขาว นางนวล ชูทอง มีพี่น้อง 4 คน นายปลื้ม ชูทอง เป็นบุตรคนโต เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดแจ้ง (สุวรรณวิทยาคาร) ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ 42/1 หมู่ที่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

นายปลื้ม ชูทอง เป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็งและมีความอดทนเป็นพิเศษ มีแนวความคิดและใช้ชีวิตที่ผิดแผกแตกต่างไปจากผู้อื่นมีแนวคิดเชิงอนุรักษ์ไม่นิยมสิ่งของฟุ่มเฟือยอาศัยธรรมชาติและนำสิ่งของที่มิได้อยู่ในชุมชนมาประกอบเป็นเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ รู้จักใช้หลักธรรมคำสั่งสอนของกลุ่มชนในอดีตมาผนวกกับหลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนากับแนวคิดของตนเองใช้ในชีวิตประจำวัน ดำรงตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต นายปลื้มชูทองได้ประดิษฐ์ของใช้ในครัวเรือนได้หลายชนิด มีการประดิษฐ์ของใช้จากกะลามะพร้าวขึ้น และด้วยที่มีใจรักทางด้านศิลปปะจึงประดิษฐ์ได้สวยงามยิ่งนัก

ปี พ.ศ. 2522 ได้ประดิษฐ์เพื่อการจำหน่าย และได้รับการตอบรับจากลูกค้าเป็นอย่างดี ต่อมาจึงได้นำเพื่อนบ้านที่สนใจรวมกลุ่มผลิตสินค้าหัตถกรรมชื่อว่า “กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว” ได้สำเร็จ นำมาซึ่งรายได้และชื่อเสียงก้องโลกในเวลา

เกียรติคุณที่ได้รับการยกย่อง

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 รับโล่รางวัลที่ 1 จากงานประกวดเส้นใยพืชศูนย์ศิลปาชีพบางไทร โดยสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 รับรางวัลที่ 1 การประกวดผลิตภัณฑ์หัตถกรรมไทยผลิตภัณฑ์เครื่องใช้จากกะลามะพร้าวที่จังหวัดสงขลา

วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2535 รับโล่รางวัลเชิดชูเกียรติ ผู้มีผลงานดีเด่นสาขาศิลปะการช่างฝีมือจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

วันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 รับโล่รางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมดีเด่น

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2538 รับโล่รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าของภาคใต้ จาก พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 รับโล่รางวัลกลุ่มแม่บ้านหัตถกรรมดีเด่นของจังหวัดพัทลุง

วันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2538 รับโล่รางวัลจากมูลนิธิธนุสรณ์หม่อมงามจิตร์ บุรฉัตรในฐานะหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น

วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2539 เข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ ทูลเกล้าถวายผลิตภัณฑ์กะลา 1 ชิ้น เป็นรูปกิ้ง และทรงรับสั่งให้ทำเพิ่มอีก 3 อย่าง อย่างละ 5 ชิ้น คือ กิ้ง 5 ตัว ปู 5 ตัว ปลา 5 ตัว

เมื่อแล้วเสร็จนำไปถวายที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐานเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2540 ได้รับพระราชทาน เงินสด 20,000 บาท(สองหมื่นบาท)

วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2540 รับโล่รางวัลเกียรติยศ“คนดีศรีเมืองลุง”สาขาอาชีพอิสระ

วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2532 รับโล่รางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (กิจกรรมชุมชนเข้มแข็งนำวัฒนธรรมไทยสู่ภัยเศรษฐกิจ) รับโล่ที่ระลึกประเทศมาเลเซีย SOUVENIR FROM NEGERI SEMBILAN STATE GOVERNMENT (MALASIA)

วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2543 รับโล่พร้อมเกียรติบัตร“คนดีศรีสังคม” ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โดยศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี โครงการคนดีศรีสังคม

วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 รับโล่เกียรติบัตรเชิดชูที่ระลึกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่สนามหลวงพลับพลาพิธีงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา โครงการพระราชดำริ ศูนย์ศิลปหัตถกรรมกะลามะพร้าวเมืองพัทลุง

พ.ศ. 2547 ได้รับปริญญามหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏ สงขลา

2. กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว

ประวัติกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว

กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว ตั้งอยู่เลขที่ 42/1 หมู่ที่ 1 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง จากประวัติความเป็นมาโดยเริ่มแรก เป็นการทำงานของคุณปลื้ม ชูคงได้เริ่มทำเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน ได้แก่ งานจักสานไม้ไผ่ เช่น ตะกร้าไม้กวาด เครื่องมือหาปลา เช่น สุ่ม ข้อง ไซ เครื่องมือเพื่อการเกษตร เช่น ค้ำจอบ คันไถและวาดรูปหนังตะลุง ด้วยการนำผลผลิตไปขายตามหมู่บ้านและงานวัด โดยเริ่มทำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เริ่มแรกทำของใช้เองในครัวเรือนของตนเองก่อนต่อมาเห็นว่ามีความว่างจากการทำการเกษตรจึงคิดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวเป็นทัพพี กระบายตักน้ำ ตะหลิว จักและผลงานจากวัสดุอื่นๆ เช่น ไม้กวาด ก้านมะพร้าวและงานจากไม้ไผ่ โดยเริ่มแรกเป็นการทำกันเองในครอบครัวมีลูกปลื้มและนางน่วม ภรรยาและบุตรสาวคนโตช่วยกันทำผลิตภัณฑ์ออกขายเป็นการหาเลี้ยงชีพได้รับการบอกเล่าจากท่านทั้งสามว่าต้องทนทุกข์ทรมานมากมือไม้แตกออกจนแทบจับอะไร ไม่ได้เลยเป็นเพราะการทำงานในระยะเริ่มแรกนั้น ไม่มีเครื่องมือเครื่องใช้และไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานใดๆ ต้องหาอุปกรณ์เอาเองตามมีตามเกิดและด้วยความยากจนไม่มีแม้เงินจะซื้อหาอุปกรณ์ ในการทำผลิตภัณฑ์ แม้กระทั่งกระดาษทราย ใช้ขัดผิวกะลา ก็ไม่มีเงินซื้อต้องใช้เศษขวด กระดาษแตก เศษขวด น้ำปลา มาทาบให้แตก แล้วนำมาใช้ชุบผิวมะพร้าวเพื่อให้เกิดความเรียบและผลที่ตามมา คือนิ้วมือก็พลอยโดนบาดเป็นแผลเลือดไหล

ทุกวันนี้เจ็บระบบเป็นระยะเวลานานนั่นคือความเจ็บปวดทางกายแม้จะเจ็บปวดบาดแผลบาดลึกแค่ไหนก็หายได้และเป็นธรรมชาติที่บาดแผลจะสมานกันเองได้โดยธรรมชาติ หยูกยาหรือมีแต่สมุนไพรกลางทุ่งเท่านั้น ยาแก้ปวดที่จะใช้กินบรรเทาอาการเจ็บปวดแทบไม่เคยได้สัมผัสแต่บาดแผลเหล่านั้นก็หายได้ ที่ปวดร้าวยิ่งกว่าคือบุตรคนโตเล่าให้ฟังถึงความน้อยเนื้อต่ำใจที่ผู้คนในละแวกบ้านเคยหยามหยันเมื่อตอนที่เขายังเป็นเด็ก เทียวเดินเก็บมะพร้าวแห้งและกะลาที่ผู้คนอื่นทิ้งขว้าง ว่าหมดหนทางทำมาหากิน ทั้งในยุคสมัย พ.ศ.2519 เรื่อยมาเป็นช่วงเวลาที่ผู้คนกำลังตื่นตัวกับกระแสวัฒนธรรมที่มาจากโลกตะวันตก ลัทธิทุนเสรีนิยมทุกคนดูถูกดูแคลนสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำจากวัสดุพื้นบ้านราคาถูก ทั้งทำจาก “กะลามะพร้าว” ซึ่งทุกคนมองว่าไร้ค่าและคู่ควรกับการเป็นอุปกรณ์คู่กายของผู้ที่เป็น“ยาก วณิพก” ใ้รับการบริจาคและใส่เศษอาหารสำหรับเลี้ยงสุนัขเท่านั้น แต่ด้วยความรักความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวพ่อตามวิถีวัฒนธรรมประเพณีได้บ่มเพาะจากครอบครัวให้เป็นผู้ที่ ู้้อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนถึงความกตัญญูในบุพการีและความอดทน อดกลั้น สงบเสงี่ยม รู้จักสัมมาคารวะรู้จักการให้อภัยรู้จักการให้และการรับรู้ใช้รู้จักการเอื้ออาทรต่อผู้อื่นทั้งในและนอกชุมชนตามแนวทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนบท

ตัวคุณลุงปลื้มเอง แม้จะจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดแจ้ง (สุวรรณวิทยาคาร) ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้านและได้ศึกษาเล่าเรียนจนสอบได้นักธรรมเอกและตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ท่านได้เรียนรู้และสร้างภูมิความรู้เก่าแก่จากเหล่าบรรพชนไว้มากมายจนเรียกได้ว่าท่านคือนักปราชญ์แห่งท้องทุ่งหรือจะเรียกขานท่านว่าเมธีแห่งดอย ก็คงได้เต็มปากและภูมิปัญญาสั่งสมเหล่านั้นท่านได้ถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นเยาว์ที่ต้องการเรียนรู้อยู่เสมอทั้งที่เดินทางมารับฟังการแนะนำที่ดังของกลุ่มและได้รับเชิญไป บรรยาย ตามสถานที่ต่างๆ ทั่วประเทศก็เคย

นายปลื้ม ชูคง ภายหลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้เรียนรู้งานหัตถกรรมการทำเครื่องใช้ในเครื่องเรือน เครื่องมือทางการเกษตรและเครื่องมือหาปลา เช่น ค้ำจอบ คันไถ ไซ ข้อง รวมทั้งการวาดรูปหนังตะลุงนำออกจำหน่ายในหมู่บ้านใกล้เคียงและงานเทศกาลต่างๆ เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวและได้นำกะลามะพร้าวซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นและเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษเคยได้ใช้ทำเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการดำรงชีวิตมาเก่าก่อนแต่มาถึงยุคปัจจุบันได้ถูกละเลย และหยามหยันว่าด้อยค่าและต่ำด้อยไม่คู่ควรกับคนเมืองผู้วิไลล้ำเลิศและหันไปหลงใหลกับความทันสมัยที่มากับกระแสวัฒนธรรมตะวันตก ตามลัทธิทุนนิยมการล่าอาณานิคมยุคใหม่โดยใช้ยุทธวิธีครอบงำทางด้านเศรษฐกิจและการโฆษณาเพื่อความรู้สึกว่าเป็นผู้ทันสมัยจนผู้คนหันไปสนใจเครื่องแก้ว เครื่องเคลือบ เครื่องปั้นดินเผา พลาสติกและอลูมิเนียม นายปลื้มจึงเป็นบุคคลที่ได้ริเริ่มฟื้นฟูการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวโดยทำเป็นในครัวเรือนเช่น ทัพพี ช้อนจวัก ตะหลิว กระบวยตักน้ำและทำเป็นของที่ระลึก เช่น พวงกุญแจ หวีสับครอบมวยผม

ในปี พ.ศ. 2525 เจ้าหน้าที่จากเคหะกิจได้เข้ามาให้อบรมส่งเสริมและสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้หมดจนทำไม่ทันความต้องการของตลาด ปี 2526 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุงได้เข้ามาแนะนำส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน และนายปลื้มได้ชักนำให้ประชาชนในหมู่บ้านหันมาให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองโดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากรัฐ โดยการแสดงให้เห็นว่าถ้ามีความขยันอดทนรู้จักการอดออมและตั้งใจจริงสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องรอโชคชะตาทั้งไม่ส่งเสริมให้คนเป็นหนี้โดยนายปลื้มเป็นวิทยากรให้ความรู้และให้คำแนะนำแก่สมาชิกและเป็นตัวอย่างที่สามารถพิสูจน์ได้ทั้งยังเป็นงานที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และยังสนับสนุนส่งเสริมให้ระบบนิเวศน์มีความสมดุลได้อีกทางหนึ่งระยะเริ่มแรกมีสมาชิกร่วมทำ 10 คน ต่อมาเมื่อสามารถขายได้ดี สมาชิกจึงเพิ่มจำนวนมากขึ้นและยอดการขายก็มีจำนวนสูงขึ้นทุกปี จนทำให้หน่วยงานราชการหลายฝ่าย เช่นอุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุงพัฒนาชุมชนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคใต้และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

จนถึงปี พ.ศ. 2533 ได้มีการจัดตั้ง กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกว้าว หมู่ที่ 1 ต.ชัยบุรี อ.เมือง จ.พัทลุง มีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ 25 ประเทศทั่วโลก เช่น แคนาดา ญี่ปุ่น มาเลเซีย เกาหลี ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ อิตาลี ศรีลังกา เยอรมัน ฝรั่งเศส สิงคโปร์ สวีเดนและนิวซีแลนด์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่างานศิลปหัตถกรรมจาก แนวคิดวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ใครๆ เคยดูหมิ่นถีนทอนกลับสามารถแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้แก่ผู้คนกระทั่งสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวและเพิ่มรายได้แก่ผู้ที่สนใจได้ เป็นการแก้ปัญหาคนว่างงานและปัญหาสังคมได้อย่างดีทำให้สังคมเข้มแข็ง สถาบันครอบครัวมีความอบอุ่น ผู้คนหันกลับมาใช้ชีวิตตามแนวทางวัฒนธรรมดั้งเดิม เป็นการสร้างอาชีพให้แก่คนในหมู่บ้านโดยไม่ต้องจากบ้านจากครอบครัวเข้าไปทำงานในเมืองหรือต่างจังหวัด ทำให้ปัญหาครอบครัว ลดน้อยลงและยังทำให้เด็กและเยาวชนมีงานทำผู้คนในท้องถิ่นมีรายได้ดีขึ้น

ในปี พ.ศ. 2534 สมาชิกกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวเพิ่มขึ้นถึง 200 กว่าคน จากจำนวน 63 ครอบครัว มียอดขายในรอบปี พ.ศ. 2534 ขายได้รวมกันถึง 1,654,280 บาท จากกะลามะพร้าวซึ่งเป็นเศษวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นนำมาใส่แนวความคิดที่ตกทอดมาจากบรรพชนบวกด้วยฝีมือตามแนววัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้มีการสั่งสมถ่ายทอดสืบต่อกันมานับแต่บรรพกาลกลายเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนที่ทรงคุณค่าอันเกื้อหนุนดี ผสมผสานศิลปะ ที่แสดงถึงความอ่อนช้อยประณีตวิจิตรบ่งบอกถึงจิตวิญญาณที่เคารพขนบและยำเกรงต่อคุณค่าแห่งธรรมชาติ

บทบาทของนายปลื้ม มีส่วนสำคัญทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถแก้ปัญหาคนว่างงานหลังฤดูทำนาได้เป็นอย่างดี และมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ทางราชการยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือส่งเสริมงานหัตถกรรมของกลุ่ม

3. สินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว

โครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” ของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นหนึ่งในแนวทางแก้ไขปัญหาคาความยากจนโดยนำแนวคิด “One Village One Product” ของ Morihiko Hiramatsu ผู้ว่าราชการจังหวัดโออิตะ ประเทศญี่ปุ่นเป็นกระบวนการที่มุ่งให้ชุมชน ภาคเอกชนเป็นแกนนำในการดำเนินงานโดยความร่วมมือของคนภายในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญจะต้องใช้ความคิดในการเริ่มสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน เพื่อนำสู่ตลาดภายนอกหมู่บ้าน เพื่อขยายไปสู่ตลาดโลก สินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว ของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว มีสินค้านี้รวมกันแล้วประมาณ 200 ชนิดแต่ละชนิดจะมีการคัดกรองผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นโดยสมาชิกที่มีความเชี่ยวชาญสินค้าแต่ละชนิด เพื่อให้สินค้าทุกชิ้นที่ถึงมือผู้บริโภค มีคุณภาพสูงสุดและรับประกันความพึงพอใจ

1. วัตถุประสงค์ของโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

1.1 มุ่งมั่นให้ราษฎรมีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันจนเกิดธุรกิจชุมชนแบบยั่งยืน(พึ่งตนเองได้)

1.2 มุ่งมั่นให้ราษฎรมีความรู้เป็นเจ้าของในตัวผลิตภัณฑ์และในธุรกิจที่ดำเนินการมีความภาคภูมิใจในผลิตภัณฑ์และในธุรกิจที่ดำเนินการและสืบทอดสู่อนุชนรุ่นต่อไป (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2544:12)

2. หลักการพื้นฐานของโครงการ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์”

2.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล(Cocal Yet Global) หมายถึง การสร้างผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรมและทรัพยากรของท้องถิ่นให้ได้คุณภาพและมาตรฐานสู่ภายนอกชุมชนถึงระดับสากล

2.2 สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์(Creative Production)หมายถึงชุมชนท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ด้วยภูมิปัญญาวัฒนธรรมของตนเองโดยอาศัยปัจจัยการผลิตวัตถุดิบจากท้องถิ่นชุมชนของตนเพื่อสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้บังเกิดขึ้น

2.3 พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) หมายถึง การสร้างสรรค์คนในชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ความสามารถในการคิดการแก้ปัญหา การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (นฤชา โฆษาศิวิไลซ์, 2544:47)

สาระที่ 6 การจัดแสดงผลงานผู้เรียน

1. ความสำคัญในการนำเสนอผลงานผู้เรียน

การแสดงผลงาน เป็นขั้นตอนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความภาคภูมิใจในผลงานที่ตนทำสำเร็จแล้วสามารถนำเสนอต่อชุมชนได้ และยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีขวัญและกำลังใจที่จะผลิตชิ้นงานต่อไปได้อีกด้วย

2 แนวทางและวิธีการในการนำเสนอผลงานผู้เรียน

1. ขั้นวางแผน คือ ขั้นเตรียมการโดยร่วมกลุ่มผู้เรียนกำหนดเนื้อหากิจกรรมรูปแบบการจัดแสดงผลงาน เครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงาน สถานที่ในการจัดแสดงผลงานกำหนดหน้าที่คณะทำงาน การจัดการประชาสัมพันธ์ นัดหมายคณะทำงานก่อนการแสดงผลงาน

2. ขั้นปฏิบัติงาน คือการแสดงผลนิทรรศการ โดยการจัดสถานที่ตกแต่งให้สวยงาม เพื่อดึงดูดใจผู้เข้าชม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่การจัดหมวดหมู่ของผลงาน บรรยากาศภายในบริเวณงาน การให้คำแนะนำชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับผลงานแก่ผู้ชมงาน

3. ขั้นสรุปและประเมินผล เมื่อเสร็จสิ้นการจัดแสดงผลงาน คณะที่จัดแสดงผลงาน ประชุมกลุ่มเพื่อสรุปประเมินผลการจัดงาน วิเคราะห์ข้อบกพร่อง ข้อดี รวบรวมข้อมูลและแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติครั้งต่อไปหรือใช้ในการปรับประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ การจัดหน้าร้านสำหรับผู้ที่ต้องการเป็นเจ้าของกิจการอย่างไรก็ตามในการจัดแสดงผลงานผู้เรียนควรหาโอกาสที่จะไปเข้าชมนิทรรศการของหน่วยงานต่างๆ หรือสถานที่อื่นๆ เช่น ร้านค้าเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ มุมงานประดิษฐ์ตามห้างสรรพสินค้า เพื่อจะได้เกิดแนวคิดในการคิดแปลง หรือประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้

วิธีการในการนำเสนอผลงานผู้เรียน

ในการนำเสนอผลงานของผู้เรียนสามารถใช้วิธีการในการนำเสนอผลงาน ดังเช่น

- 3.1 การนำเสนอโดยใช้แผ่นพับ
- 3.2 การนำเสนอโดยใช้ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์
- 3.3 การนำเสนอโดยใช้หอกระจายข่าว
- 3.4 การนำเสนอโดยใช้สื่อหนังสือพิมพ์ ทีวี วิทยุ
- 3.5 การนำเสนอโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต

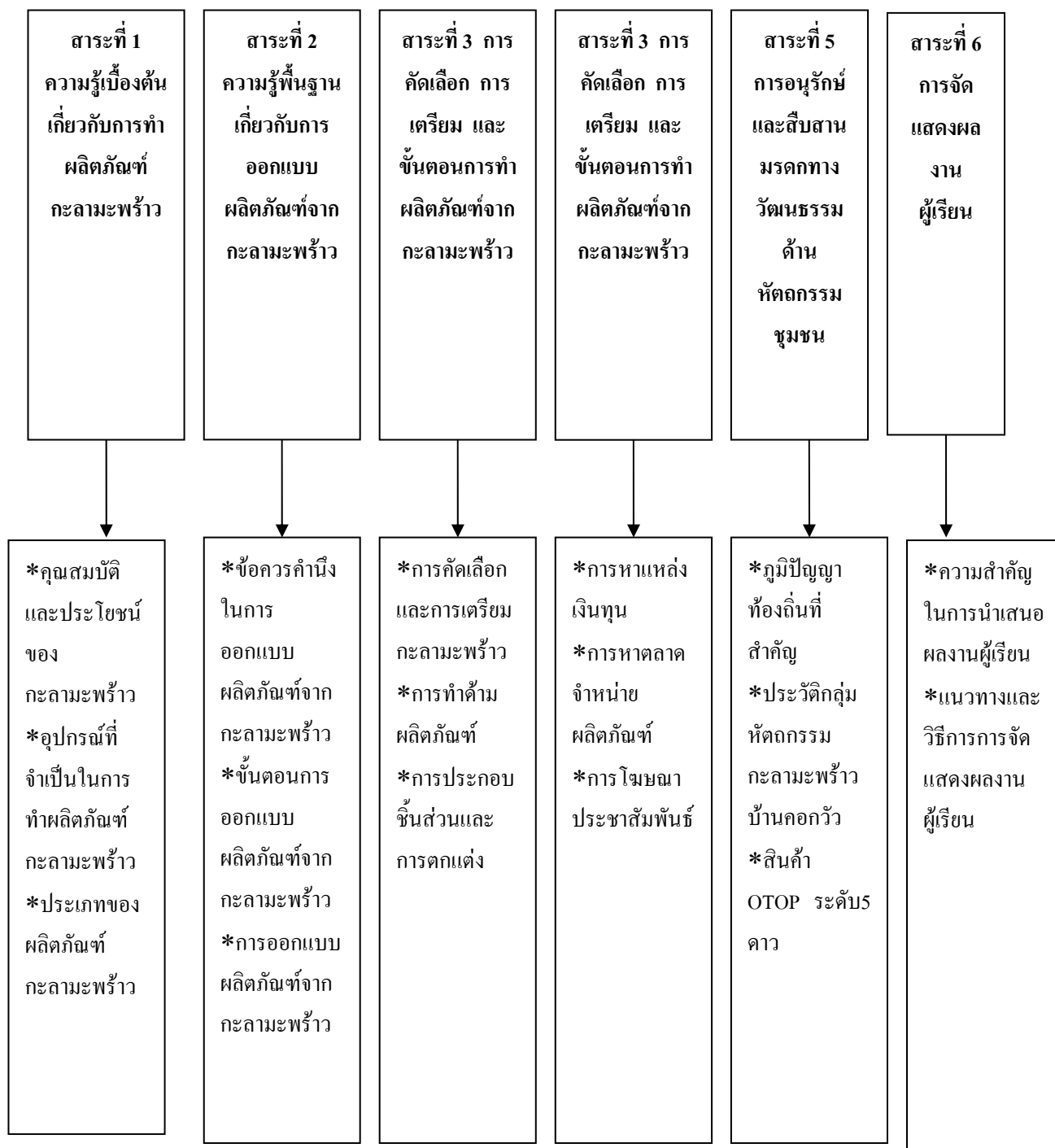
ในการนำเสนอผลงานผู้เรียนอาจใช้วิธีการต่างๆได้ในหลายๆวิธี ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความจำเป็นตามสถานการณ์ต่างๆ

อุปกรณ์ที่จำเป็นในการนำเสนอผลงานผู้เรียน

1. เอกสาร
2. บอร์ดนำเสนอผลงาน
3. ป้ายประชาสัมพันธ์
4. เครื่องมือที่นำเสนอผลงานให้น่าสนใจ
  - วัสดุทัศน
  - VCD/DVDสำหรับประชาสัมพันธ์รวมทั้งMultimedia ภาพเคลื่อนไหว เพื่อประกอบการจัดแสดงผลงาน

รายละเอียดสาระการเรียนรู้ตามสภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น ดังผังมโนทัศน์ที่ 12

ผังมโนทัศน์ที่ 12 การเขียนสาระการเรียนรู้ของสาระที่ 1-6

บทที่ 5

ความคิดรวบยอด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั่วไป ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและหน่วยการเรียนรู้ หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

ความคิดรวบยอด

กะลามะพร้าวสามารถนำมาใช้งานเป็นงานหัตถกรรมเครื่องหัตถกรรมที่แสดงถึงองค์ความรู้และสติปัญญาของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าควรแก่การส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้ เพราะสามารถผลิตขึ้นมาใช้เองจากวัสดุที่มีในธรรมชาติและมีประโยชน์มากมายต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังทั่วไป

1. ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีในการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
3. ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรที่มีในธรรมชาติ รักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างคุ้มค่า
4. ผู้เรียนสามารถนำกะลามะพร้าวมาผลิตเป็นงานหัตถกรรมไว้ใช้ในครัวเรือนหรือจำหน่ายเป็นรายได้ระหว่างเรียนได้
5. ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่น สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขและพึ่งตนเองได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเฉพาะ

เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 ผู้เรียนสามารถ

1. บอกคุณสมบัติและประโยชน์ของกะลามะพร้าวได้
2. ออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ได้ถูกต้องตามขั้นตอน
3. ประกอบชิ้นส่วนขึ้นเป็นชิ้นงานได้ถูกต้อง สวยงาม
4. สามารถจัดการและการตลาดได้
5. รู้และเห็นคุณค่าและสามารถอนุรักษ์อาชีพในชุมชนเพื่อสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมได้อย่างภาคภูมิใจ
6. จัดแสดงผลงาน นำเสนอผลงานในโอกาสและสถานที่ต่างๆได้

หน่วยการเรียนรู้
หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา / คาบ
1	เบิกตูทำพรก	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	9
2	นกน้อยหัดบิน	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	9
3	ปีกกล้าขาแข็ง	การคัดเลือกการเตรียมและขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว	9
4	ขายพรกสู่โลกกว้าง	การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว	9
5	ชัยบุรีเรือนเรา	การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน	9
6	ทำให้แล - แผลงให้ฟัง	การจัดแสดงผลงานผู้เรียนนำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้สู่ชุมชน	6
ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			3
รวม			54

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

“เบิกตูทำพรก”

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว เวลา 9 คาบ

แนวคิด

1. กะลามะพร้าวมีคุณสมบัติพิเศษคือแข็งและเมื่อขัดถึงผิวด้านในจะเรียบ ขัดเงาได้สวยงาม
2. กะลามะพร้าวเมื่อนำมาประดิษฐ์ทำผลิตภัณฑ์ต่างๆจะให้คุณค่าสูงทั้งในด้าน

ศิลปหัตถกรรมและเศรษฐกิจในครัวเรือน

3. การทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว มีความจำเป็นและต้องเลือกใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม
4. กะลามะพร้าวสามารถทำเป็นเครื่องใช้ เครื่องตกแต่งและเครื่องประดับได้สวยงาม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เมื่อเรียนจบเรื่องนี้แล้ว ผู้เรียนสามารถ

1. อธิบายคุณสมบัติและประโยชน์ของกะลามะพร้าวได้ถูกต้อง
2. บอกชื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวได้
3. บอกชื่อผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวที่ทำเป็นเครื่องใช้ เครื่องตกแต่งและเครื่องประดับได้

สาระการเรียนรู้

1. คุณสมบัติและประโยชน์ของกะลามะพร้าว
2. อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว
3. ประเภทผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

“นกน้อยหัดบิน”

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เวลา 9 คาบ

.....

แนวคิด

1. การออกแบบมีความสำคัญที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางศิลปหัตถกรรม
2. ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่จำเป็นก่อนดำเนินการผลิตเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่สนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและมีคุณค่าทางศิลปะ
3. การร่างแบบผลิตภัณฑ์ได้สวยงามนั้นต้องฝึกปฏิบัติจริงจนเกิดความชำนาญ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. ผู้เรียนสามารถบอกข้อที่ควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวได้
2. ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวได้
3. ผู้เรียนสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวได้

สาระการเรียนรู้

1. ข้อควรคำนึงในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว
2. ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์
3. การออกแบบผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

“ปีกกล้าขาแข็ง”

การคัดเลือก การเตรียมและขั้นตอนการทำผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เวลา 9 คาบ

.....

สาระสำคัญ

1. กะลามะพร้าวเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีเนื้อละเอียดแน่นส่วนใหญ่มีรูปทรง 2 แบบ คือ ทรงกลมและทรงรี
2. การคัดเลือกและการเตรียมกะลามะพร้าวเป็นขั้นตอนที่จำเป็นก่อนทำการผลิตเพื่อให้ได้ชิ้นส่วนตรงกับความต้องการของผู้ผลิต
3. ค้ำเป็นส่วนสำคัญในการนำมาประกอบทำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวบางชนิด จึงจำเป็นต้องศึกษาการทำค้ำให้เหมาะกับชิ้นงานนั้นๆ
4. คุณค่าของผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวขึ้นอยู่กับกระบวนการประกอบและตกแต่งชิ้นส่วนอย่างละเอียดประณีต

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เมื่อเรียนจบเรื่องนี้แล้ว ผู้เรียนสามารถ

1. คัดเลือกและเตรียมกะลามะพร้าวมาทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง
2. ทำค้ำผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวได้เหมาะสมสวยงาม
3. ประกอบและตกแต่งผลิตภัณฑ์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

สาระการเรียนรู้

1. การคัดเลือกและการเตรียมกะลามะพร้าว
2. การทำค้ำผลิตภัณฑ์
3. การประกอบชิ้นส่วนและการตกแต่ง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

“ขายพรกฐโลกกว้าง”

การจัดการและการตลาดผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว เวลา 9 คาบ

.....

แนวคิด

1. ทუნเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระหรือธุรกิจทุกสาขาอาชีพ
2. ตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการประกอบอาชีพอิสระทุกสาขาอาชีพให้มีความมั่นคง
3. การโฆษณาประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆทำให้ลูกค้ารู้จักคุณภาพของสินค้าอย่างแท้จริง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1. บอกแหล่งเงินทุนได้ถูกต้อง
2. จัดการตลาดเพื่อขายสินค้าผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวได้อย่างถูกต้อง
3. ปฏิบัติการโฆษณาประชาสัมพันธ์คุณภาพผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าวได้อย่างเหมาะสม

สาระการเรียนรู้

- 1 แหล่งเงินทุน
- 2 การตลาดผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว
- 3 การโฆษณาประชาสัมพันธ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

“ชัยบุรีเรือนเรา”

การอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมชุมชน เวลา 9 คาบ

.....

แนวคิด

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้สร้างอาชีพอันเกิดจากวิถีชีวิตโดยหลักการมุ่งมั่นและขยันหมั่นเพียร
2. กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัวกำเนิดมายาวนานร่วมกับวิถีชีวิตคนในชุมชน
3. การพัฒนาสินค้าสู่ความเป็นสากลต้องศึกษาการตลาดและการค้าตามกระแสโลกาภิวัตน์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1. เห็นคุณค่าบุคคลสำคัญในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวได้
2. บอกประวัติความเป็นมาของกลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัวได้
3. รู้และเข้าใจกระบวนการทางการค้าตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้

สาระการเรียนรู้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัว
3. สินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ระดับ 5 ดาว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

“ทำให้แล แหล่งให้ฟัง”

การจัดแสดงผลงานผู้เรียนนำเสนอผลงานจากการจัดการเรียนรู้ชุมชน เวลา 9 คาบ

.....

แนวคิด

การเสนอผลงานที่ดีเป็นการสร้างความประทับใจแก่ตนเองและผู้เยี่ยมชมได้เป็นอย่างดี

4. กลุ่มหัตถกรรมกะลามะพร้าวบ้านคอกวัวกำเนิดมายาวนานร่วมกับวิถีชีวิตคนในชุมชน
5. การพัฒนาสินค้าสู่ความเป็นสากลต้องศึกษาการตลาดและการค้าตามกระแสโลกาภิวัตน์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

1. บอกความสำคัญในการนำเสนอผลงานผู้เรียนได้
2. ปฏิบัติการจัดแสดงผลงานผู้เรียนได้

สาระการเรียนรู้

1. ความสำคัญในการนำเสนอผลงานผู้เรียน
2. แนวทางและวิธีการจัดแสดงผลงานผู้เรียน

บทที่ 6

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หลักสูตรเทคโนโลยีหัตถกรรมกะลามะพร้าว ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนวัดแจ้ง จังหวัดพัทลุง พุทธศักราช 2551 มีกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ทำการ
ประเมินโดยใช้แบบฝึกหัดท้ายแผนการเรียนรู้หรือกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลขึ้นมาใช้ในแต่
ละขั้นตอนแล้วประเมินผลตามที่ประเมินได้ โดยดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนว่าผ่านผล
การเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้แต่ละสาระหรือไม่อย่างไร ถ้าไม่ผ่าน ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมให้
มีการสอนซ่อมเสริมและประเมินผลซ้ำจนกว่าผู้เรียนจะผ่านเกณฑ์

2. การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนให้เลือกประเมินเฉพาะผลการเรียนรู้ที่
คาดหวังที่สำคัญให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ/กระบวนการ และคุณธรรม
จริยธรรม คำนึงโดยใช้แบบทดสอบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะ/
กระบวนการ และแบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม คำนึงในการทำงานของผู้เรียนหรือหาก
ครูผู้สอนมีความประสงค์จะสร้างแบบประเมินขึ้นมาใช้ สามารถกระทำได้โดยอาศัยสาระการเรียนรู้
ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร